CKRONPTORE

E

ГUHPSP CQIII

ПREJ

S. H. F.

REPUBLIKA POPULLORE E SHQIPERISE
BIBLIOTEKA KOMBETARE
TIRANA

Ctýpure prej coqerise „DRITP“ qe ka qendrimne ne Bukuréct te Rumanise

---

SOCIETATEA CULTURALA ALBANEZA „BAŞKIMI“
LUMINĔ ZĂ-TĔ
ŞI VEI FI 1906
1906
BUCUREŞTI

BUKURECT

NP CTYNPTORET TP COQPRISP

1886

PKSU

BKSH

ƈKROИƁTORE

E

ΓUHƁSƁ ƈQIП

ПARƁƟƁNJE

1. Ƈkroŋetorja ɕqiɲ eɕte ŋe diturí mɛ te-cílene mesojme te flásim' ɛ te ɕkruajme mîr' ɛ drɛjt ɣúhene ɕqiɲ.

2. Fjale. Γuha flítɛt' ɛ ɕkrúhɛte mɛ fjale. *Бê, qjɛλ, ɛrǻi, vatɛ, une, aý, ky* jane fjale.

3. Pokjɛ. Fjálete jane te-bera ɲɛj pókjɛvɛ. Pokjɛ ɗúhɛte ŋe a mê ɕume ɕkroŋa q' i pembén ɣuha ɛ i flɛt ɲerŋe-hɛrɛ. Ne fjalet *ǻê* ka ŋe pokjɛ; ne fjalet *ɛr-ǻi* ka dy; ne fjalet *vi-ni-ne* ka tri. Fjala qe ka ŋe pókjɛ ɗúhɛte **ŋepókesɛ;** ajó qe ka dy, **dypókesɛ;** ajó qe ka tri, **tripókesɛ,** ɛtj. Ajó qe ka ɕume ɗúhɛte **ɕumepókesɛ.**

4. Ƈkroŋa. Ç' do pokjɛ eɕte ɲɛj ɕkroŋaɕ, te cílate jane ɕeŋat' ɛ zérɛvɛt qe nxjérime dukɛ fólure.

Γuha ɕqiɲ ka tri-ǻɛt' ɛ ɣaɕte ɕkroŋa, qe jane ketó: *a, b, c, ç, d, ǻ, ɛ, e, f, g, ɣ, h, i, j, k, l, λ, m, n, ŋ, o, ɲ, q, r, p, s, ɕ, t, ɗ, u, v, x, ɣ, y, z, ʒ.*

5. Te-zeɕmɛ, te-ɲerzeɕmɛ. Ƈtate nga ketó ɕkroŋa jane te-zeɕmɛ, qe múndine te flítɛne vɛtem; ɛǻé ŋe-zɛt ɛ nente jane te-ɲerzeɕmɛ, qe s' flítɛne dot ɲa qene baɕke mɛ te-zeɕmɛ.

Te ɞtate te-zéɞmɛte jane : *a, ɛ, e, i, o, u, y.*

Te ŋe-zɛt ɛ nente te-perzéɞmɛte jane : *b, c, ç, d, ä, f, g, ɣ, h, j, k, l, ʎ, m, n, ŋ, p, q, r, p, s, ɞ, t, ȧ, v, x, ʃ, z, ʒ.*

6. Nga te-perzéɞmɛte jane **buzetorɛ :** *b, p, v, f, m;* **ȧembetorɛ :** *c, ç, d, ä, ʎ, t, ȧ, x, ʃ;* **gryketorɛ :** *g, k, h;* **qjɛʎetorɛ :** *ɣ, j, l, n, ŋ, q, r, p;* **fiɞeʎorɛ :** *s, ɞ, z, ʒ.*

Jane **te-ngúpeta :** *b, d, x, v, g, ɣ, z, ä.*

„ **te-çkrífeta :** *p, t, c, f, k, q, s, ȧ.*

Jane **te-traɞa :** *a, g, k, ʎ.*

„ **te-hoʎa :** *ɛ, ɣ, q, j.*

7. Xɣates. Ç' do fjale ɞqip qe ka mê ɞume sɛ ŋe pokjɛ xɣátɛte me ŋérene nga ató. Γuha ɛ do qe te xɣátɛte ne pokjɛt qe ndóäɛte perpara se-fundit; pô jan' ɛäɛ́ ɞume fjale qe xɣátɛne ne pokjɛt te-fundit a ne te-trɛtet ɛ ne te-katert dukɛ nemeruare nga fundi; ate-hɛrɛ veme permi te-zeɞmɛt t' asáj pókjɛjɛ ɞéŋene *xɣates.* Keɞtú ɞkruajme : *pune, vɛre, ɛräi, ketú, aý, émere, páskeɞine.*

Hô ɣuha ɛ do aqe fort te xɣáturite ne pokjɛt qe eɞte perpara se-fundit, sa ne te fólure i présime mê ɞume te-zéɞmɛte *e* qe vine pas asáj. Keɞtú ne vendit te : *hékure, ȧóɞine, mótere, púnene,* ȧɛmi : *hɛqur, ȧoɞin, motre* a *moter, punen,* ɛtj.

8. Traɞjɛ. ɞeŋa (^), qe qúhɛte *traɞjɛ,* víhɛte permi ca te-zeɞmɛ qe xɣátɛne fort ne te fólure, si : *äɛ́, pô, sŷ.* Γuh' ɛ Tóskevɛt s' i çquan dot mîre ketó.

9. Híkate. *Hrɛsja* (,) trɛgón ŋe çloäjɛ te-vógele mɛ te mape pake fryme; — *pike-prɛsja* (;) trɛgón ŋe çloäjɛ mê te-maäɛ mɛ te mape fryme mê tɛ́pere; — *pika* (.) trɛgón ŋe çloäjɛ te-miaftte mɛ te mare fryme mîre; — te *dypikate* (:) trɛgojne ŋe ɣê qe vjɛn mê poɞte; *pyɛ́tesi* (?) trɛgón pyɛtjɛ; — *çudítesi* (!) trɛgón çudí, gas, hɛlm, temɛ́r, ɛtj.; — *píkate* (.....) trɛgojne qe kɛ ɛäɛ́ mê per te ȧéne.

10. Fáret' ɛ fjálese. Jane ɑ̈jɛte fare fjaleɵ : *ɛ́merate, nýjɛte, miɛ́merate, pɛrɛ́merate, fóljɛte, pjɛsetórɛte, mifoljɛte, párjɛte, líɑ̈jɛte, ɑ̈írjɛte.* Nga ketó ɛ́merate, nýjɛte, miɛ́merate, pɛrɛ́merate, fóljɛte ɛɑ̈ɛ́ pjɛsetórɛte jane **te-pɛrkɑ̈yɛra,** do-mɛ-ɑ̈ene qe pɛrndryɵóhɛne; pasfóljɛte, pɛrpárjɛte, líɑ̈jɛte ɛɑ̈ɛ́ ɑ̈írjɛte jane **te-pɑpɛrkɑ̈yɛra,** do-mɛ-ɑ̈ene qe s' ndryɵmóhɛne kupe.

KRYE E-ΠARP

EMPRI

11. Emere qúhɛte ŋe fjale qe pefɛ́n ŋe ŋɛrí, ŋe ɵteze a ŋe ɡê te-lentte a te-palentte, si : *ŋɛrí, qɛn, gur, frike.*

12. Emeri ndáhɛte me dy : ɛ́mer' **i-pɛrɡiɑ̈çim,** si : *gur, drû, vɛ;* ɛɑ̈ɛ́ ɛ́mer' **i-pɛrvɛççim**, si : *Γɛrq, Papo, Dɛvóλ, Qap.* Emeravɛt te-pɛrvɛççim ɵkroŋ' ɛ-pare u ɵkrúhɛte ɡiɑ̈e-ŋe ɛ-maɑ̈ɛ.

13. Ne ɛ́merit ɵóheme tri ɡerra : **ɡíndjɛne, némurine** ɛɑ̈ɛ́ **rénjɛne.**

Γíndjɛja

14. Has ɡíndjɛse ɛ́meri ndáhɛte me trɛ : **máɵkuλe, fɛ́mere** ɛɑ̈ɛ́ **asjátere.**

15. Emera mɛɵkuj jane ató qe mbaróhɛne me te-pɛrzeɵmɛ, si : *gur, pyλ;* ɛɑ̈ɛ́ fɛ́mera, ató qe mbaróhɛne me te-zeɵmɛ, si : *pune, faqɛ, drase, ɵtepí.*

16. Jaɵte ketí kanoni jane ɛ́mera mɛɵkuj :

a) Sa ɛ́mera qe jane pɛrj natúrese mɛɵkuj, si : *bupe, djale, ka, daɵ.*

b) Sa ɛ́mera mbaróhɛne me *î, û, ŷ, ɛ̂, ê, â* ɛɑ̈ɛ́ ne ca

renjɛ mápene *ri*, si: *brî* (*briri*), *ɣû* (*ɣuri*), *sŷ* (*syri*), *frê* (*frɛri*), *ɞuλê* (*ɞuλeri*), *trâ* (*trari*) [1]).

c) Sa émera mbaróhɛne me *ua*, te-cilen' ɛ kâɛjne me ca renjɛ ne *oj*, si: *pepua* (*pepój*), *ftua* (*ftoj*), *âua* (*âoj*), *paλua* (*paλój*).

ç) Ca émera ɳepókesɛ qe mbaróhɛne me *i* a mɛ *ɛ*, ɛãé mápene ɳe *u* ne ca renjɛ, si: *ɞi* (*ɞiu*), *âi* (*âiu*), *âɛ* (*âɛu*).

d) Ca émera ɞumepókesɛ qe mbaróhɛne me *i* te-xɣáture, ɛãé ne ca renjɛ mapene *u*, si *ŋɛri* (*ŋɛriu*), *vɛri* (*veriu*).

ë) Ca émera dypókesɛ te-mbaruara me *e*, ɛ-cila ne ca renjɛ béhɛte *i*, si: *djɛλe* (*djɛλi*), *ɣume* (*ɣumi*), *lume* (*lumi*), *baλe* (*baλi*).

ɛ) Emerate qe peféjene ɳe ɣê te-pandare ɛãé jan' asjátra, béhɛne mɛɞkuj kur duame te trɛgójme fáren' ɛ ɣíndjɛn' ɛ tyrɛ, si: *uje* (*újete* ɛãé *uji*), *ɣalpe* (*ɣálpete* ɛãé *ɣalpi*), *miɞ* (*miɞte* ɛãé *miɞi*), *grure* (*grúrete* ɛãé *gruri*).

17. Asjátera jane:

a) Emerate qe peféjene ɳe ɣê te-pandare, si: *uje* (*újete*), *ɣalpe* (*ɣálpete*), *miɞ* (*miɞte*), *vaj* (*vajte*), *dyλe* (*dýλete*).

b) E-paçquamja kur perdórɛte si émere, si: *te ngrene* (*ngrenjɛ*), *te pire* (*pirjɛ*), *te vajture* (*vajtjɛ*).

c) Emerat' ɛ-árëura prɛj miémeraɞ, te-cílate peféjene ɳe pune te-palentte a ɳe berjɛ, si: *te mírete* (*miresia*), *te likte* (*ligesia*).

Némuri

18. Has némurit émerate ndáhɛne me dy: **ɳéjesi** qe peféɳ ɳe ɣê te-vétemɛ, ɛãé **ɞúmesi** qe peféɳ mê tépêre. ɞúmesi béhɛte ŋga ɳéjesi.

19. Emerate mɛɞkuj nuke kane noɳé réɣuλe te-perɣíđçimɛ per te bere ɞúmesin' ɛ tyrɛ, ɛãé ɞume ŋga ató

[1]) Ketó émera kane pásure mɛ kohe ne fund *u a r* si *ɣá* (*ɣua*, *ɣur*), *frê* (*frɛn*, *frɛr*).

jane farɛ te-ꝑarɛ́guʌ̂ta; ꝑô, mɛ ꝑiđe keté, múndime te rađósime ca rɛ́guʌ̂a te vɛçanta:

a) Emerate qe kane ɛđɛ́ ɵúmesine si ŋéjesine. Ketó jane ca ɛ́mera ŋepókesɛ ɛđɛ́ ɛ́merate qe mbaróhɛne me *es* a *as*, si: *qɛn* (ŋe *qɛn*, ꝑɛse *qɛn*), *ꝑuɵ*, *qint*, *sŷ*, *lot*, *ɵkroŋes*, *ꝑɛtes*, *bɛratas*, *ɛlbasanas*.

b) Emerat' ɛ-mbaruara me te-ꝑerzeɵmɛ, te-cílavɛt ɵúmesi u béhɛte mɛ te mape ŋe *e* ne funtt, si: *gur*, *gure*; *vɛɵ*, *vɛɵe*; *veđ*, *veđe*; *gomár*, *gomare*.

c) Emerat' ɛ-mbaruara me te-ꝑerzeɵmɛ, te-cílavɛt ɵúmesi u béhɛte mɛ te mape ŋe *ɛ* ne funtt, si: *ꝑus*, *ꝑusɛ*; *dem*, *demɛ*; *mal*, *malɛ*; *gezím*, *gezimɛ*; *zaʌ̂*, *zaʌ̂ɛ*.

ç) Emerat' ɛ-mbaruara me te ꝑerzeɵmɛ, te-cílavɛt ɵúmesi u béhɛte mɛ te mape ŋe *a* ne funtt, si: *ꝑlis*, *ꝑlisa*; *dɛm*, *dɛma*; *ꝑlɛɵt*, *ꝑlɛɵta*; *mop*, *mopa*; *lis*, *lisa*.

Genim 1. — Ne te tri fáret' ɛ-ꝑastajmɛ ɵume hɛre ɵkroŋ' ɛ fúndit ɛ-çkrifete béhɛte ɛ-ngúpete (veɵtó § 6), si: *đemꝑ*, *đemba* a *đembe*; *đɛlꝑ*, *đɛlbɛ*; *ꝑemꝑ*, *ꝑemba*; *ꝑlumꝑ*, *ꝑlumba*; *vent*, *vendɛ*; *funt*, *fundɛ*; *krɛmic*, *kremixa*; *uróf*, *urovɛ*; *ulók*, *uloge* (a *uloger*); *mɛs*, *mɛzɛ* a *mɛza*; *ꝑɛđ*, *ꝑɛđɛ*; *garđ*, *garđɛ*.

Gen. 2. — Ɵkroŋ' ɛ-çkrifete *t* s' béuɛt' ɛ-ngúpete *d* ne ɵumesit, ꝑervɛ̀ç kur ndóđɛte ꝑas ɵkróŋese *n*, si: *vɛnt*, *vendɛ*; ɛđɛ́ đúhɛte *mot*, *motɛ*; *ergát*, *ɛrgate*.

Gen. 3. — Ɵkroŋa *k* ne ɵúmesit ɵume hɛre kđɛ́hɛte ne *q*, ꝑastáj kjo ɵkroŋe béhɛt' ɛ-ngúpete *ꝑ*, si: *lak*, *laꝑɛ*. Hô múndime te đɛmi sɛ ɵkroŋa qe flásime si *k* ne ketó fjale eɵte mɛ te vɛrtɛ́t *g*, si dúkɛte neꝑer rénjɛte: *lak* (*lag*), *lagu*, *laꝑɛ*; *brɛk* (*brɛg*), *brɛꝑu*, *brɛꝑɛ*.

Gen. 4. — Hô ɛđɛ́ ɵume hɛre ɵkroŋ' ɛ çkrifete mbɛtɛte ɛđɛ́ ne ɵúmesit ɛ-çkifete, si: *veđ*, *veđe*; *kđis*, *kđisɛ*; *ꝑerçoʌ̂ak*, *ꝑerçoʌ̂ake*.

d) Emerat' ɛ-mbaruara me te-zeɵmɛ te-xꝑátur' a te-traɵe, te cílavɛt ɵúmesi u béhɛte mɛ te mape ne funtt ŋe *ŋ*, si: *hû*, *huŋ*; *kercû*, *kercúŋ*; *mi*. *miŋ*; *arí*, *aríŋ*; *kaʌ̂í*, *kaʌ̂íŋ*.

đ) Emerat' ɛ-mbaruara me ŋe te-zeɵmɛ te-traɵe, te cílavɛt ɵúmesi u béhɛte mɛ te mape ne funtt *ŋe*, si: *ꝑû*, *ꝑuŋe*; *ꝑê*, *ꝑɛŋe*.

ɛ) Emerat' ɛ-mbaruara me ŋe te-zeɵmɛ te-traɵe, te cílavɛt ɵúmesi u béhɛte mɛ te mape *r* ne funtt, si: *brî*, *brire*; *trâ*, *trare*; *drû*, *drure*.

e) Emerat' ɛ-mbaruara me ŋe te-perzeɛmɛ, te cílavɛt ɛúmesi u béhɛte mɛ te mape *er* ne funtt, si : *mbrɛt, mbrɛter; prift, prifter; niɲ, niɲer; gyɛ, gyɛer.*

f) Emerate q' u béhɛte ɛúmesi mɛ te mape *ra* ne funtt, si : *pɛat, pɛatra; miɛ, miɛra.* Kur eɛte émeri ŋepokes ɛ i-mbaruare me te-zeɛmɛ *ra* ja behɛte *rra*, si : *âê, âerra.*

g) Emerate ŋepókesɛ qe kane *a*, te-cílavɛt ɛúmesi u béhɛte mɛ te kâyɛre ɛkróŋene *a* ne *ɛ*, si : *daɛ, dɛɛ; cqaŋ, cqɛŋ.* Ne ketó émera ɛkroŋa *k* béhɛte *q*, si *plak, plɛq; ka, qɛ*; ɛâé ɛkroŋa *g*, qe ndóâɛte me te paâe a q' eɛte bere *k*, béhɛte *g*, si : *lak (lag), lagɛ; garâ, gɛrâɛ.*

gj) Emerate qe mbaróhɛne me *k*, te-cílavɛt u béhɛte ɛúmesi mɛ te kâyɛre keté ɛkroŋe ne *q*, si : *mik, miq; armik, armiq; fik, fiq; pɛɛk, pɛɛq* (a *piɛq*)*; bujk, bujq; Tyrk, Tyrq.*

h) Emerat' ɛ-mbaruara me *ll*, te-cílavɛt u béhɛte ɛúmesi mɛ te kâyɛre keté ɛkroŋe ne *j*, si : *yll, yj; âenpíll, âenpíj; kermíll, kermíj; buall, buaj; akull, akuj.*

i) Emerat' ɛ-mbaruara me *ua* (ɛ-cila ne ca renjɛ béhɛte *oj*), q' u béhɛte ɛúmesi mɛ te kâyɛre keté ne *oŋ*, si : *ftua (ftoj), ftoŋ; âua (âoj), âoŋ; limua (limój), limóŋ.*

j) Emerat' ɛ-mbaruara me *uar* (ɛ-cila ne ca renjɛ béhɛte *or*), q' u béhɛte ɛúmesi mɛ te kâyɛre keté ne *ore*, si : *krahruár (krahrori), krahrore; lakeruár (lakerori), lakerore; punetuár (punetori) punetore.*

k) Emerate q' u béhɛte ɛúmesi pas dyvɛ nga ketó réguâa, si: *djall, djɛj* (pas réguâesë *g* eâé *h* § 16); *pyll, pyjɛ* (pas réguâ. *h* eâé *c* § 16); *garâ, gɛrâɛ* (pas réguâ. *g* eâé *c* § 16).

20. Vɛç ketyrɛ jan' eâé ɛume émera q' u béhɛte ɛúmesi mɛ ŋe mendyre farɛ te-paréguâte, si : *ŋerí, ŋeres; djale, djɛm; kale, kuáj; gárpere, gerpríŋ; pepua, pepéŋ; bir, bij; reâá, reâézer; ɛeŋt, ɛeŋtore; âɛs, âase; pɛâ, paâe; gálmere, gelmitere; qɛnq, ɛqɛpa; kryɛ, krɛre*, etj. Her ketó do veɛtuare *Fjaletorja.*

21. Nga émerate fémera sa mbaróhɛne me *ɛ*, *i*, *o*, *a* kan' ɛãé ɞúmesine si ŋéjesine, si : *nusɛ*, *qimɛ*, *ɞteŋí*, *gaɣí*, *ãi*, *ɞŋirto*, *kazá*.

22. Emerate fémera qe mbaróhɛne me *e*, te-cílate jane ɛãé mê te-ɞúmate, ne te beret te ɞúmesit ndáhɛne me tri dɛga : *a*) Ató qe kan' ɛãé ɞúmesine si ŋéjesine, si : *pune*, *koke*, *luge*, *uãe*, *koʓe*, *buke*.

b) Ató q' u béhɛte ɞúmesi mɛ te kãyɛre te ɞkróŋese *e* ne *a*, si : *zoŋe*, *zoŋa*; *pobe*, *poba*; *pɛle*, *pɛla*; *dɛge*, *dɛga*.

c) Ató q' u béhɛte ɞúmesi mɛ te mape *ra* ne funtt, si : *ɛre*, *érera*. Kur ɛst' émeri ŋepokes mɛr *rra*, si : *ɣê*, *ɣerra*; *ãê*, *ãerra*.

23. Mɛ *ra* béhɛte ɞúmes' i te-ɣiðe émeravɛt fémera kur duame te peféjme ɞume fare ɣerraɞ, si : *póbera*, *púnera*, *búkera*, *ɣerra*.

24. Jan' ɛãé ca émera fémera q' u béhɛte ɞúmesi mɛ ŋe mɛndyre farɛ te-parégu∧te, si : *grua*, *gra*; *goje*, *guaj*; *dore*, *duár*, ɛtj. Her ketó do veɛtúare *Fjaletorja*.

25. Ca émera jane mɛɞkuj ne ŋéjesit ɛ fémera ne ɞúmesit, si : ky *qɛnq*, ketó *ɞqɛra*. Jan' ɛãé ca émera mɛɞkuj te-cílavɛt ɞúmesi u béhɛt' ɛãé maɞkuλ ɛãé fémere, si ; ky *mal*, ketà *malɛ* a ketó *malɛ*; ky *émere*, ketá *émera* a ketó *émera*.

26. Emerat' asjátere s' kane ɞumes me vétehɛ, pervɛç kur perdórene si mɛɞkuj kane ɞúmesine mê tépere mɛ *ra* ne funtt, si : *uje* (*uji*), *újera*; *ɣalpe* (*ɣalpi*), *ɣálpera*.

Renja

27. Renjɛt' ɛ émerit jane ɣaɞte : **quaŋetorja, pjɛλetorja, ãenetorja, kaλzoŋetorja, pritetorja, mergoŋetorja.** Kur ãɛmi *ɛrãi ŋeriu* a *ɛrãi ŋe ŋerí*, émeri *ŋeriu* a *ŋerí* ɛɞte quaŋetorɛ; kur ãɛmi *pun' ɛ ŋeriut*

a *pun' ε ŋe ŋεriu*, έmeri *ŋεriut* a *ŋεriu* eɞte pjελetorε; kur đεmi *i đaɞe ŋεriut* a *i đaɞe ŋe ŋεriu*, έmeri *ŋεriut* a *ŋεriu* eɞte đenetorε; kur đεmi *paɞe ŋεrine* a *paɞe ŋe ŋεrí*, έmeri *ŋεrine* a *ŋεrí* eɞte kaλzoŋetorε; kur đεmi *mε ŋεrít* a *mε ŋe ŋεrí*, έmeri *ŋεrít* a *ŋεrí* eɞte pritetorε; kur đεmi *lekure ŋεriu*, έmeri ŋεriu eɞte mergoŋetorε.

28. Nga ɞémbeλate qe suaλme mê sípere mέpεte vεɞ qe έmeri, dukε dέrđure neper renjεt, mεr dy forma, ŋérese i đone **ε-çquare,** tjátereseε**-paçquare;** *ŋεrí* eɞte quaŋetorε ε-paqçuare, *ŋεriu* eɞte quaŋetorε ε-çquare; *ŋεriu* eɞte pjελetorε a đenetorε ε-paçquare, *ŋεriut* eɞte pjελetorε a đenetorε ε-çquare. Mergoŋetorja eɞte vέteme ε-paçquare.

29. Ne te perkđyεret neper renjεt έmeri ndáhεte me ɡaɞte-mbe-đεte **perkđεsa**, nga te-cílate si-ciladó ndáhεte me dy syre, syr' i te-paçquáravεt εđέ syr' i te-çquáravεt.

Herkđεse 1

Te-paçquare

Quaŋ.		—		gur		daɞ		pɞat	mal
Πjελ.	(i) [1]	— i	(i)	gur*i*	(i)	daɞ*i*	(i)	pɞat*i*	(i) mal*i*
Бen.		— i		gur*i*		daɞ*i*		pɞat*i*	mal*i*
Kaλz.		—		gur		daɞ		pɞat	mal
Πrit.		—		gur		daɞ		pɞat	mal
Merg.		— i		gur*i*		daɞ*i*		pɞat*i*	mal*i*

Te-çquara

Quaŋ.		— i		gur*i*		daɞ*i*		pɞat*i*	mal*i*
Πjελ.	(i)	— it	(i)	gur*it*	(i)	daɞ*it*	(i)	pɞat*it*	(i) mal*it*
Бen.		— it		gur*it*		daɞ*it*		pɞat*it*	mal*it*

[1]) Ne kryεt te pjελetórεse veme nýjine *i* i-cili ε çquan nga đenetorja, pô s' mbétεte ɡiđeŋé keɞtú, béhεte εđέ ε ε *te*, si dotà ɞóheme ne nyjεt.

Kaλz.	— ine	gúr*ine*	dáɛ*ine*	pɛát*ine*	mál*ine*
	— ne	gur*ne*	daɛ*ne*	pɛat*ne*	mal*ne*
Hrit.	— t	gur*t*	daɛ*t*	pɛat*t*	mal*t*

30. Has kesáj perkâɛsɛ perkâéhɛne giđe émerate mɛɛkuj tɛ-mbaruara me te-perzeɛmɛ pervɛç ɛkróɲavɛt gryketorɛ (*g*, *h*, *k*), ɛâé pervɛç pókjɛse *uar*.

31. Emerate qe kane ɛkróɲen' ɛ-fundit te-çkrífete, kur mápene ɲe te-zeɛmɛ ne funtt, te ɛúmat' ɛ kâéjen' até ne te-ngúpete, si : *roɲ*, *robi*, *robit*; *vent*, *vendi*, *vendit*; *uróf*, *urovi*, *urovit*; *qɛnq*, *qɛnɲi*, *qɛnɲit*; *mɛs*, *mɛzi*, *mɛzit*; *pɛä*, *pɛäi*, *pɛäit*. Ckroɲa *t* vɛtem kur ndóâɛte pas ɛkróɲese *n* kâéhɛte ne *d*; pàndáj âúhɛte *dɛt*, *dɛti*, *dɛtit*. Pô jan' ɛâé ɛume émera qe s' ɛ ndrojene ɛkróɲen' ɛ-çkrífete, si s' ɛ ndrójene as ne ɛúmesit, si : *paɲ*, *paɲi*, *paɲit*; *zarf*, *zarfi*, *zarfit*; *mars*, *marsi*, *marsit*; *plis*, *plisi*, *plisit*; *veâ*, *veâi*, *veâit*.

32. Ne kaλzoɲetorɛt te-çquare ɲga mbaroɲetorja *ine*, vɛç ɛkróɲese *i* qe ɛúhɛte ɛume hɛre, ɛ mbétɛte *ne*, si udúk ne ɛémbeλat, ɛume hɛre ɛúhɛte ɛâé ɛkroɲa *n*, ɛ mbétɛte *e*; pô kjó béhɛte vɛtem ne émerat qe mbaróhɛne me ɲe ɲga ketó ɛkroɲa : *p*, *đ*, *f*, *q*, *l*, *λ*, *n*, *r*, *p*, *s*, ɲga te cílate ató qe jane te-çkrífeta kâéhɛne ne te ngúreta, si : *roɲ*, *robine*, *roɲne* ɛâé *robe*; *pɛä*, *pɛäine*, *pɛäne* ɛâé *pɛäe*; *skλaf*, *skλavine*, *zkλafne* ɛâé *skλave*; *unq*, *unɣine*, *unqne* ɛâé *unɣe*; *mal*, *máilne*, *malne* ɛâé *male*; *pyλ*, *pyλine*, *pyλne* ɛâé *pyλe*; *qɛn*, *qénine*, *qɛnne* ɛâé *qɛne*; *bir*, *bírine*, *birne* ɛâé *bipe*; *bɛp*, *bɛpine*, *bepne* ɛâé *bɛpe*; *gas*, *gázine*, *gasne* ɛâé *gaze*. Kur prítɛte mbaroɲetorja ɛ mbétɛte *e*, *r* ɛ fundit béhɛte *p*, si *gur*, *gupe*; *bar*, *bape*; *bir*, *bipe*.

33. Ne émerat qe mbaróhɛne me *t* kjo ɛkroɲe ɛúhɛte ɛume hɛre perɲara mbaroɲetórɛse *ne* ne kaλzoɲetorɛne, si : *dɛt*, *dɛtne* ɛâé *dɛne*; *pɛat*, *pɛatne* ɛâé *pɛane*; *at*, *atne* ɛâé *ane*. Pô ne ca émera si *lot*, *prift*, *qift* nuke ɛúhɛte kupe.

Herkâɛse 2

Te-paçquara

Quaŋ.	—		mik		plak		ah		ŋah
Пjɛλ.	(i) —	u	(i) mik*u*		(i) plak*u*		(i) ah*u*	(i)	ŋah*u*
Бen.	—	u	mik*u*		plak*u*		ah*u*		ŋah*u*
Kaλz.	—		mik		plak		ah		ŋah
Пrit.	—		mik		plak		ah		ŋah
Merg.	—	u	mik*u*		plak*u*		ah*u*		ŋah*u*

Te-çquara

Quaŋ.	—	u	mik*u*		plak*u*		ah*u*		ŋah*u*
Пjɛλ.	(i) —	ut	(i) mik*ut*		(i) plak*ut*		(i) ah*ut*	(i)	ŋah*ut*
Бen.	—	ut	mik*ut*		plak*ut*		ah*ut*		ŋah*ut*
Kaλz.	—	une	mík*une*		plák*une*		áh*une*		ŋáh*une*
	—	ne	mik*ne*		plak*ne*		ah*ne*		ŋah*ne*
Пrit.	—	t	mik*t*		plak*t*		ah*t*		ŋah*t*

34. Has kesáj perkâɛsɛ perkâéhɛne ŋâde émerate mɛɛkuj ŋejes te-mbaruara me ɛkroŋe gryketorɛ.

35. Nga émerate qe mbaróhɛne me *k* ca ɛ kâéjene keté ɛkroŋe, perŋara ŋe te-zéɛmɛjɛ, ne *g* neper renjɛt, si *zok*, *zogu*, *zogut*; *ɛtok*, *ɛtogu*, *ɛtogut*; *vark*, *vargu*, *vargut*. Dúkɛte qe ne te-ketiâa émera ɛkroŋa *k* ka qene ne kryɛt *g*, sɛ ɛâé ne ɛúmesit te tyrɛ béhɛte, perŋara te-zéɛmɛjɛ, *g*, si *zogɛt*, *ɛtogɛ*, *vargɛ*. Ne ató émera qe ne ŋéjesit te tyrɛ *k* ja s' béhɛte *g* as ne ɛúmesit te tyrɛ *q* ja s' bénɛte *g*, si: *miq*, *miqɛ*; *plɛq*, *plɛqɛt*.

Herkâɛse 3

Te-paçquara

Quaŋ.	—		ŋɛrí		mi		ka	vɛrí		âɛ
Пjɛλ.	(i) —	u	(i) ŋɛri*u*		(i) mi*u*		(i) ka*u*	(i) vɛri*u*	(i)	âɛ*u*
Бen.	—	u	ŋɛri*u*		mi*u*		ka*u*	vɛri*u*		âɛ*u*

Kaʎz.	—	ŋɛrí	mi	ka	vɛrí	âɛ
Прit.	—	ŋɛrí	mi	ka	vɛrí	äɛ
Merg.	— u	ŋɛri*u*	mi*u*	ka*u*	vɛvi*u*	äɛ*u*

Te-çquara

Quaŋ.	— u	ŋɛri*u*	mi*u*	ka*u*	vɛri*u*	âɛ*u*
Пjɛʎ.	(i) — ut	(i) ŋɛri*ut*	(i) mi*ut*	(i) ka*ut*	(i) vɛri*ut*	(i) âɛ*ut*
Ben.	— ut	ŋɛri*ut*	mi*ut*	ka*ut*	vɛri*ut*	âɛ*ut*
Kaʎz.	— ne	ŋɛri*ne*	mi*ne*	ka*ne*	vɛri*ne*	âɛ*ne*
Прit.	— t	ŋɛri*t*	mi*t*	ka*t*	vɛri*t*	âɛ*t*

36. Has kesáj perkâɛsɛ perkâéhɛne émerate mɛɞkuj ŋejes te-mbaruare me te-zeɞmɛ, te-xpáture, pervéç atyrɛ qe perkâéhɛna pas perkâéses' se-káterte.

Herkâɛse 4

Te-paçquara

Q.	—	brî	frê	ɞuʎê	ɡû	sŷ	trâ
П.	(i) — ri	(i) bri*ri*	(i) frɛ*ri*	(i) ɞuʎe*ri*	(i) ɡu*ri*	(i) sy*ri*	(i) tra*ri*
Б.	— ri	bri*ri*	frɛ*ri*	ɞuʎe*ri*	ɡu*ri*	sy*ri*	tra*ri*
K.	—	brî	frê	ɞuʎê	ɡû	sŷ	trâ
Пr.	—	brî	frê	ɞuʎê	ɡû	sŷ	trâ
M.	— ri	bri*ri*	frɛ*ri*	ɞuʎe*ri*	ɡu*ri*	sy*ri*	tra*ri*

Te-çquara

Q.	— ri	bri*ri*	frɛ*ri*	ɞuʎe*ri*	ɡu*ri*	sy*ri*	tra*ri*
П.	(i) — rit	(i) bri*rit*	(i) frɛ*rit*	(i) ɞuʎe*rit*	(i) ɡu*rit*	(i) sy*rit*	(i) tra*rit*
Б.	— rit	bri*rit*	frɛ*rit*	ɞuʎe*rit*	ɡu*rit*	sy*rit*	tra*rit*
K.	— rine	bri*rine*	frɛ́*rine*	ɞuʎɛ́*rine*	ɡú*rine*	sý*rine*	tra*rine*
	— ne	brî*ne*	frɛ̂*ne*	ɞuʎɛ̂*ne*	ɡû*ne*	sŷ*ne*	trâ*ne*
Пr.	— t	brî*t*	frɛ̂*t*	ɞulɛ̂*t*	ɡû*t*	sŷ*t*	trâ*t*

37. Has kesáj perkâɛsɛ perkâéhɛne ɞume émera mɛɞ-

kuj ŋejes te-mbaruare me te-pazeɞmɛ te-traɞe, te-cílete dúhɛte kujdɛ́s per te-çquare nga te perkɑ̃ɛ́ses' te-trɛte.

Gen. — Gɛ́gete ne vendit te *r* se vene *n*, ɛ ɑ̃one *sŷ*, *syni*, *synit*, ɛtj., ɛɑ̃ɛ́ kjo eɞte m' ê-drɛjtta, sɛ mɛ́pɛte vɛɞ qe ɛ́merat' ɛ kesáj perkɑ̃ɛsɛ kane pɑ́sure *n* ne funt, ɛ kane qene *brin*, *frɛn*, *syn*; *ɣun*, ɛtj,; ne vendit te *n* se vírɛte ŋe traɞjɛ ɛ-cila ngríhɛte po qe te kɑ̃ɛ́hɛte *n* ja a *r* ja q' eɞte ne vendit te saj, si: *brini* a *briri*, ɛtj.

Perkɑ̃ɛse 5

Te-paçquara

Quaŋ.		—		veʎá		minoʎá
Пjɛʎ.	(i)	— j	(i)	veʎá*j*	(i)	minoʎá*j*
Бen.		— j		veʎá*j*		minoʎá*j*
Kaʎz.		—		veʎá		minoʎá
Пrit.		—		veʎá		minoʎá
Merg.		— j		veʎá*j*		minoʎá*j*

Te-çquare

Quaŋ.		— j		veʎá*j*		minoʎá*j*
Пjɛʎ.	(i)	— jt	(i)	veʎá*jt*	(i)	minoʎá*jt*
Бen.		— jt		veʎá*jt*		minoʎá*jt*
Kaʎz.		— ne		veʎa*ne*		minoʎa*ne*
Пrit.		— t		veʎá*t*		minoʎá*t*

38. Пas kesáj perkɑ̃ɛsɛ perkɑ̃ɛ́hɛne te-paka ɛ́mera mɛɞkuj ŋejes te-mbaruara me *a* te-xɣáture.

Perkɑ̃ɛ́se 6

Te-paçquare

Quaŋ.		— (e)	djale		djɛʎe		kale		uje	ɣalpe
Пjɛʎ.	(i)	— i	(i) djal*i*	(i)	djɛʎ*i*	(i)	kal*i*	(i)	uj*i*	(i) ɣalp*i*
Бen.		— i	djal*i*		djɛʎ*i*		kal*i*		uj*i*	ɣalp*i*
Kaʎz.		— (e)	djale		djɛʎe		kale		uje	ɣalpe
Пrit.		— (e)	djale		djɛʎe		kale		uje	ɣalpe
Merg.		— i	djal*i*		djɛʎ*i*		kal*i*		uj*i*	ɣalp*i*

Te-çquara

Quaɳ.	—i	djal*i*	djɛʎ*i*	kal*i*	uj*i*	ɲalp*i*
Пjɛl.	(i) —it	(i) djal*it*	(i) djɛʎ*it*	(i) kal*it*	(i) uj*it*	(i) ɲalp*it*
Ben.	—it	djal*it*	djɛʎ*it*	kal*it*	uj*it*	ɲalp*it*
Kalz.	—ine	djál*ine*	djɛ́ʎ*ine*	kál*ine*	új*ine*	ɲálp*ine*
	—(e)ne	djál*ene*	djɛ́ʎ*ene*	kál*ine*	új*ene*	ɲálp*ene*
Пrit.	—(e)t	djal*et*	djɛʎ*et*	kal*et*	uj*et*	ɲalp*et*

39. Has kesáj perkâɛsɛ perkâɛ́hɛne ɲiâe émerate mɛɔkuj ɳejes te-mbaruare me *e*.

Herkâɛse 7

Te-ɲaçquara

Quaɳ.	—(ua) âua	ftua	pepua	limua
Пjɛʎ.	(i) —oj (i) âo*j*	(i) fto*j*	(i) pepój	(i) limój
Ben.	—oj âo*j*	fto*j*	pepój	limój
Kalz	—(ua) âua	ftua	pepua	limua
Пrit.	—(ua) âua	ftua	pepua	limua
Merg.	—oj âo*j*	fto*j*	pepój	limój

Te-çquara

Quaɳ.	—oj âo*j*	fto*j*	pepój	limój
Пjɛl.	(i) —ojt (i) âo*jt*	(i) fto*jt*	(i) pepój*t*	(i) limój*t*
Ben.	—ojt âo*jt*	fto*jt*	pepój*t*	limój*t*
Kalz.	—(ua)ne âú*ane*	ftú*ane*	pepú*ane*	limú*ane*
Пrit.	—(ua)t âua*t*	ftua*t*	pepua*t*	limua*t*

40. Has kesáj perkâɛsɛ perkâɛ́hɛne émerate mɛɔkuj ɳejes te-mbaruare me *ua*.

Herkɑ̈ɛse 8

Te-paçquara

Quaŋ.	— (uar)	krahruar	punetuar	lakruar
Пjɛl.	(i) — ori (i)	krahr*ori* (i)	punet*ori* (i)	lakr*ori*
Ben.	— ori	krahr*ori*	punet*ori*	lakr*ori*
Kalz	— (uar)	krahruar	punetuar	lakruar
Prit.	— (uar)	krahruar	punetuar	lakruar
Merg.	— ori	krahr*ori*	punet*ori*	lakr*ori*

Te-çquara

Quaŋ.	— ori	krahr*ori*	punet*ori*	lakr*ori*
Пjɛl.	(i) — orit (i)	krahr*orit* (i)	punet*orit* (i)	lakr*orit*
Ben.	— orit	krahr*orit*	punet*orit*	lakr*orit*
Kalz.	— órine	krahr*órine*	punet*órine*	lakr*órine*
	— uarne	krahr*uarne*	punet*uarne*	lakr*uarne*
	— ope	krahr*ope*	punet*ope*	lakr*ope*
Prit.	— ort	krahr*ort*	punet*ort*	lakr*ort*
	— (uar) t	krahruar*t*	punetuar*t*	lakruar*t*

41. Has kesáj peskɑ̈ɛsɛ perkhéhɛne ɲiɑ̈e émerate mɛɛkuj ŋejes te-mbaruara me *uar*.

Herkɑ̈ɛse 9

Te-paçkuara

Quaŋ.	— (yɛ)	kryɛ
Пjɛl.	(i) — ɛj	(i) krɛ*j*
Ben.	— ɛj	krɛ*j*
Kalz.	— (yɛ)	kryɛ
Prit.	— (yɛ)	kryɛ
Merg.	— ɛj	krɛ*j*

BIBLIOTEKA KOMBËTARE TIRANË

Te-çquara

Quaŋ.	— ɛj	krɛj
Пjɛл.	(i) — ɛjt	(i) krɛjt
Бen.	— ɛjt	krɛjt
Кaлz.	— (yɛ) ne	kryɛne
Пrit.	— (yɛ) t	kryɛt

42. Пas kesáj perkâɛsɛ perkâéhɛne te-paka émera mɛ-ɛkuj ŋéjesɛ te-mbaruara me *ye*.

Пerkâɛse 10

Te-paçquara

Quaŋ.	— (e)		pune		vaɛe		uâe	luge
Пjɛл.	(i) — ɛ	(i)	punɛ	(i)	vaɛɛ	(i)	uâɛ	(i) lugɛ
Бen.	— ɛ		punɛ		vaɛɛ		uâɛ	lugɛ
Кaлz.	— (e)		pune		vaɛe		uâe	luge
Пrit.	— (e)		pune		vaɛe		uâe	luge
Merg.	— ɛ		punɛ		vaɛɛ		uâɛ	lugɛ

Te-çquara

Quaŋ.	— a	puna	vaɛa	uâa	luga
Пjɛl.	(i) — (e) se	(i) púnese	(i) váɛese	(i) úâese	(i) lúgese
Бen.	— (e) se	púnese	váɛese	úâese	lúgese
Kalz	— (e) ne	púnene	váɛene	úâene	lúgene
Пrit.	— (e) t	punet	vaɛet	uâet	luget

43. Пas kesáj perkâɛsɛ perkâéhɛne ɸiâe émerate fémera ŋéjesɛ te-mbaruara me *e*.

Пerkâɛse 11

Te-paçquara

Quaŋ.	—	ɛtepí		grua		nusɛ	
Пjɛл.	(i) — jɛ	(i) ɛtepijɛ	(i)	grúajɛ	(i)	núsɛjɛ	
Бen.	**— jɛ**	**ɛtepijɛ**		**grúajɛ**		**núsɛjɛ**	

Καλε.	—	ɵtepí	grua	nusɛ
Πrit.	—	ɵtepí	grua	nusɛ
Merg.	— jɛ	ɵtepijɛ	grúajɛ	núsɛjɛ

Te-çquara

Quaŋ.	— ja	ɵtepi*ja*	grúa*ja*	núsɛ*ja*
Πjɛλ.	(i) — se	(i) ɵtepi*se*	(i) grúa*se*	(i) núsɛ*se*
Ben.	— se	ɵtepi*se*	grúa*se*	núsɛ*se*
Καλε.	— ne	ɵtepi*ne*	grúa*ne*	núsɛ*ne*
Πrit.	— t	ɵtepí*t*	gruat	nusɛ*t*

44. Πas kesáj perkũɛsɛ perkũéhɛne émerate fémera ŋejesɛ te-mbaruara me zetorɛ pervéç *e*.

45. Kɛstú perkũéhɛn' ɛãé émerat' ɛ-pervéççimɛ mɛɵkuj te-mbaruara me *o*, *a*, *ɛ* si: *Papo*, *Pápoja*; *Marko*, *Márkoja*; *Sulçɛ*, *Súlçɛja*. Gégete perkũéjene kɛstú ɛãé émerate mɛɵkuj te-pervéççimɛ a te-huája te-mbaruara me *i*, si: *vali*, *valija*; *Ali*, *Alija*; *ɛfendi*, *ɛfendija*; pô Tóskete ketó i perkũéjene pas perkũɛses' se-trɛte: *vali*, *valiu*; *Ali*, *Aliu*; *ɛfendi*, *ɛfendiu*.

46. Emerate qe mbaróhɛne me *ɛ* munt tà humbásin' até perpara fúndjɛse *ja*; ũúhɛte *núsɛja* ɛãé *nusja*, *Súlçɛja* ɛãé *Sulçja*.

47. Emerate qe mbaróhɛne me *o* ne vendit te fundjɛse *ja* munt te mapene vɛtem *a* (pas Tóskevɛt), ɛ-cila dukɛ baɵkuare mɛ ɵkróŋene *o* béhɛte *ua*; ũúhɛte *Márkoja* ɛãé *Markua*, *Πýpoja* ɛãé *Πypua*; *Vasíλoja* ɛãé *Vasíλua*.

Herkũɛse 12

Te-paçquara

Quaŋ.	—	miɵ	vaj	kos
Πjɛλ.	(i) — i	(i) miɵ*i*	(i) vaj*i*	(i) kos*i*
Ben.	— i	miɵ*i*	vaj*i*	kos*i*

Kaʎz.	—	miɛ	vaj	kos
Прit.	—	miɛ	vaj	kos
Merg.	— i	miɛ*i*	vaj*i*	kos*i*

Te-çquara

Quaŋ.	— te	miɛ*te*	vaj*te*	kos*te*
Пjɛʎ.	(i) — it	(i) miɛ*it*	(i) vaj*it*	(i) kos*it*
Ben.	— it	miɛ*it*	vaj*it*	kos*it*
Kaʎz.	— te	miɛ*te*	vaj*te*	kos*te*
Прit.	— t	miɛ*t*	vaj*t*	kos*t*

48. Nas kesáj perkâɛsɛ perkâéhɛne émerate asjátere ŋéjesɛ te-mbaruara me te-perzɛɛmɛ, te-cilavɛt te paçquárate u béhɛne si ɛâé méɛkujɛt te perkâɛses' se-pare.

Herkâɛse 13

Te-paçquara

Quaŋ.	— (e)	uje		ŋalpe		mjalte		djaðe
Пjɛʎ.	(i) — i	(i) uj*i*		(i) ŋalp*i*		(i) mjalt*i*		(i) djað*i*
Ben.	— i	uj*i*		ŋalp*i*		mjalt*i*		djað*i*
Kalz.	— (e)	uje		ŋalpe		mjalte		djaðe
Прit.	— (e)	uje		ŋalpe		mjalte		djaðe
Merg.	— i	uj*i*		ŋalp*i*		mjalt*i*		djað*i*

Te-çquara

Quaŋ.	— (e)te	újɛ*te*		ŋálpɛ*te*		mjáltɛ*te*		djáðɛ*te*
Пjɛl.	(i) — it	(i) uj*it*		(i) ŋalp*it*		(i) mjalt*it*		(i) djað*it*
Ben.	— it	uj*it*		ŋalp*it*		mjalt*it*		djað*it*
Kalz.	— (e)te	újɛ*te*		ŋálpɛ*te*		mjáltɛ*te*		djáðɛ*te*
Прit.	— (e) t	uje*t*		ŋalpe*t*		mjalte*t*		djaðe*t*

41. Nas kesáj perkâɛsɛ perkâéhɛne ŋiðe émerate asjátere ŋejesɛ te-mbaruara me *e*, te-cílavɛt te-paçquárate u béhɛne si ɛâé te méɛkujɛt te perkâéses' se-ŋaɛte.

Herkâɛse 14

Te-paçquara

Quaŋ.	—	djɛm	kercúŋ	plɛq
Pjɛl.	(i) — vɛ	(i) djɛmvɛ	(i) kercuŋvɛ	(i) plɛqvɛ
	(i) — ɛ	(i) djɛmɛ	(i) kercuŋɛ	(i) plɛqɛ
Ben.	— vɛ	djɛmvɛ	kercuŋvɛ	plɛqvɛ
	— ɛ	djɛmɛ	kercuŋɛ	plɛqɛ
Kalz.	—	djɛm	kercúŋ	plɛq
Prit.	—	djɛm	kercúŋ	plɛq
Merg.	— ɛ	djɛmɛ	kercúŋɛ	plɛqɛ
	— ɛi	djɛmɛ*i*	kercuŋɛ*i*	plɛqɛ*i*

Te-çquara

Quaŋ.	— te	djɛm*te*	kercuŋ*te*	plɛq*te*
Pjɛl.	(i) — vɛt	(i) djɛmvɛ*t*	(i) kercuŋvɛ*t*	(i) plɛqvɛ*t*
	(i) — ɛt	(i) djɛmɛ*t*	(i) kercuŋɛ*t*	(i) plɛqɛ*t*
Ben.	— vɛt	djɛmvɛ*t*	kercuŋvɛ*t*	plɛqvɛ*t*
	— ɛt	djɛmɛ*t*	kercuŋɛ*t*	plɛqɛ*t*
Kalz.	— te	djɛm*te*	kercuŋ*te*	plq*te*
Prit.	— t	djɛm*t*	kercúŋ*t*	plɛq*t*

50. Nas kesáj perkâɛsɛ perkâéhɛne ɣiâe émerate ɛúmesɛ te-mbaruará me te-perzeɛmɛ pervɛç atyrɛ qe perkâéhɛne nas perkâéses' se-ɣaɛte-mbe-âette.

Herkâɛse 15

Te-paçquara

Quaŋ.	—	gra	qɛ	gure	murɛ
Pjɛl. (i)	— vɛ (i)	gravɛ	(i) qɛvɛ	(i) gúrevɛ	(i) múrevɛ
Ben.	— vɛ	gravɛ	qɛvɛ	gúrevɛ	múrevɛ
Kalz.	—	gra	qɛ	gure	murɛ
Prit.	—	gra	qɛ	gure	murɛ
Merg.	— ɛ	graɛ	qɛɛ	gúreɛ	murɛɛ
	— ɛi	graɛ*i*	qɛɛ*i*	gúreɛ*i*	múrɛɛ*i*

Te-çquara

Quaŋ.	— te	gra*te*	qɛ*te*	gúre*te*	múrɛ*te*
Πjɛl.	(i) — vɛt	(i) gra*vɛt*	(i) qɛ*vɛt*	(i) gúre*vɛt*	(i) múrɛ*vɛt*
Бen.	— vɛt	gra*vɛt*	qɛ*vɛt*	gúre*vɛt*	múrɛ*vɛt*
Kaλz.	— te	gra*te*	gɛ*te*	gúre*te*	múrɛ*te*
Πrit.	— t	gra*t*	qɛ*t*	gure*t*	murɛ*t*

51. Πas kesáj perkđɛsɛ perkđɛ́hɛne ɣiđe ɛ́merate ɵumesɛ te-mbaruara me te-zeɵmɛ.

Πerkđɛse 16

Te-paçquara

Quaŋ.	—	niper	ŋɛres	bɛrátas
Πjɛλ.	(i) — vɛ	(i) níper*vɛ*	(i) ŋɛ́res*vɛ*	(i) bɛrátas*vɛ*
	(i) — ɛ	(i) níper*ɛ*	(i) ŋɛ́rez*ɛ*	(i) bɛrátas*ɛ*
Бen.	— vɛ	níper*vɛ*	ŋɛ́res*vɛ*	bɛrátas*vɛ*
	— ɛ	níper*ɛ*	ŋɛ́rez*ɛ*	bɛratas*ɛ*
Kaλz.	—	niper	ŋɛres	bɛratas
Πrit.	—	niper	ŋɛres	bɛratas
Merg.	— ɵ	niper*ɵ*	ŋɛres*ɵ*	bɛratas*ɵ*
	— iɵ	níper*iɵ*	ŋɛ́rez*iɵ*	bɛrátas*iɵ*

Te-çquara

Quaŋ.	— ite	níper*ite*	ŋɛ́rez*ite*	bɛrátas*ite*
Πjɛλ.	(i) — vɛt	(i) níper*vɛt*	(i) ŋɛ́res*vɛt*	(i) bɛrátas*vɛt*
	(i) — ɛt	(i) níper*ɛt*	(i) ŋɛ́rez*ɛt*	(i) bɛrátas*ɛt*
Бen.	— vɛt	níper*vɛt*	ŋɛ́res*vɛt*	bɛrátas*vɛt*
	— ɛt	níper*ɛt*	ŋɛ́rez*ɛt*	bɛrátas*ɛt*
Kaλz.	— ite	níper*ite*	ŋɛ́rez*ite*	bɛrátas*ite*
Πrit.	— it	níper*it*	ŋɛ́rɛz*it*	bɛrátas*it*

52. Πas kesáj perkđɛsɛ perkđɛ́hɛne ɣiđe ɵúmesite qe mbaróhɛne me *er*, *es* a *as*.

53. Nga ketó vɛtem ɛúmes' i-parégu∧te *ŋɛres* ɛ ndepón ɛkróŋɛn' ɛ fundit *s* ne *z* perpara te-perzéɛmɛjɛ; te-tjérat' ɛ ruájene si ɛɛte.

Çqimi ɛ paçqimi

54. Emeri perflítɛte i-paçquare: *a)* kur nuk' ɛɛt' i-ɛɛnuare, i-çquar' ɛ i-díture: kur ∧ɛmi *a ɛrâ ŋɛrí* duame te ∧ɛmi ç' do ŋɛrí qe te jɛte, ɛ kur ∧ɛmi *a ɛrâ ŋɛríu* duame te ∧ɛmi ŋe ŋɛrí qe dime, q' ɛ kɛmi nder ment; *b)* kur ka persiper ŋe tjátere fjale q' ɛ ɛenón ɛ ɛ çquan, si: *ŋe ŋɛrí, ky gur, aý mal, ŋɛse grá.* Emeri perflítɛte i-çquare kur ɛɛt' i-dítur' ɛ i-çquare vɛtiu pa pásure tjátere fjale qe tà çquaŋe, si: *ɛrâi mema, doλi djɛλi.*

55. Emɛr' i-çquare s' ɛɛte ɲê tjátere pervéç émeri i-baɛkuare mɛ nýjɛte q' i ŋpítɛne ne funtt. Nýjɛte jane trɛ, si dot' i ɛóheme mé poɛte, máɛkuλi *i*, fémera *ɛ*, asjáteri ɛâé súmesi *te*; prapó *guri* ɛɛte *gur* ɛâé *i*, *puna* ɛɛte *pune* ɛâé *ɛ*, *ɣalŋɛte* ɛɛte *ɣalŋe* ɛâé *te*, *miqte* ɛɛte *miq* ɛâé *te*.

56. Ηó nýjɛte dukɛ ŋpíture ne funtt t' émeravɛt mapene ca ndepimɛ. Kɛɛtú:

57. Maɛkuλi *i* pas ɛkróŋɛse *a* béhɛte *j*, si: *vɛλa-i, vɛλáj*; pas ɛkróŋɛse *e* ɛ ɛuan até ɛâé i ze véndine, si: *djale-i, djali*; pas fúndjɛse *ua* vɛte béhɛte *j* ɛâé keté fúndjɛn' ɛ bɛn *o*, si: *∧ua-i, ∧uaj, ∧oj;* pas fúndjɛse *uar* ɛ kdɛn keté ne *or*, si: *punetuar-i, punetori;* pas fúndjɛse *yɛ* vɛte béhɛte *j* ɛâé keté ɛ kdɛn ne *ɛ*, si: *kryɛ-i, kryɛj, krɛj*; pas ca émeravɛ te-mbaruara mɛ te-zɛɛmɛ te-traɛe mɛr persípere ŋe *r* (pas Tóskevɛt) a ŋe *n* (pas Gɛgevɛt), sɛ ŋgan qe ketó émera tà kɛne pásure mɛ kohe keté ɛkroŋe ne funtt, fjala *frê* ŋgan te kɛte qene *frɛr* a *frɛn*, pàndáj béhɛte *frɛri* a *frɛni*, si ɛâé fjala *ɣû* dote kɛte qene *ɣur* a *ɣun* pàndáj bénɛte *ɣuri* a *ɣuni*, kɛstú ɛâé te-tjérate; pas ɛkró-

ŋavɛt gryketorɛ nyji *i* kûɛhɛt' ɛ béhɛte *u* si ɛãé pas te-zémɛvɛt, per t' árãure m' î-émbele ne te fole, si: *ɣak-i, ɣaku; ka-i, kau.* Nga ketá te ɛtate ndepimɛ dáline te nente perkûésat' ɛ-para pas te cílavɛt perkûéhɛne giđe émerate mɛɛkuj ŋéjesɛ.

58. Fémera *ɛ* pas ɛkróŋese *e* baɛkóhɛte mɛ tê, ɛ béhɛte *a*, si: *ɲune-ɛ, ɲuna;* pas ɛkróŋese *ɛ* baɛkóhɛte mɛ tê *ɛ* béhɛte *ja*, a béhɛte *ja* vɛte si ɛãé pas te-zémɛvɛt te-tjɛra, si; *lulɛ-ɛ, lulja* a *lulɛja; ɛtepí-ɛ, ɛtepija; grua-ɛ, gruaja.* Nga ketá dy ndepimɛ dálene te dy perkûésate (10 ɛãé 11), pas te-cílavɛt perkûéhɛne giđe émerate fémera ŋéjesɛ.

59. Asjateri *te* s' mɛr noŋé ndepím, si: *miɛ-te, úje-te;* ɛãé ɛɛte ŋe ne te dy perkûésate (12 ɛãé 13), pas te-cílavɛt perkûéhɛne giđe émerat' asjátere.

60. Gúmesi *te* s'mɛr tjátere ndepím, pervéç n' émerat qe mbaróhɛne me *er, as, es* mɛr ŋe *i* persípere, si: *djɛm-te, níper-i-te.* Kɛɛtú ɛɛte ne te tri perkûésat' ɛ-pastajmɛ, pas te-cílavɛt perkûéhɛne giđe émerate ɛúmesɛ.

TË BËRËTË E RËNJEVET

Te-paçquárate

61. Quaŋetor' ɛ-paçquare ɛɛte émeri vɛte sikundr' ɛ ɡéjeme ne fjaletorɛt, si: *ŋɛri, gur, buke, djɛm, gra.* Kaλzoŋetorja ɛãé pritetorja s' ndpójene farɛ nga quaŋetorja, sɛ ðúhɛte *ra ŋe gur, paɛe ŋe gur, ɛ vura mi ŋe gur.*

62. Njɛλetorja ɛãé ãentorja, te-cílate s' çqúhɛne kupe ŋera nga jatra pervéç prɛj nyjɛt qe ka persípere njɛλetorja a prɛj ɛenimit, béhɛne ne mɛɛkujt ŋejes mɛ te mape ŋe *i*, ɛ-cila mɛr atà ndepimɛ qe mɛr ɛãé nyj' i émeravɛt te-çquare (vɛɛtó 57), pàndáj mɛ te díture qyɛ béhɛte pjɛλetor' ɛ-paçquar' ɛ ŋe émeri maɛkuλ ŋejes, dime ɛãé qyɛ béhɛte ɛ-çqɛuar' ɛ-tî; si: *maj' ɛ ŋe guri* (pjɛλ), *i raɛe ŋe guri* (ãen);

ɲun' ɛ ŋe miku (pjɛʌ.), *i ðaɕe ŋe miku* (ðen.), ɛtj. Ne fémerat ŋéjesɛ pjɛʌetorja ɛðé ðenetorja béhɛne mɛ te mape ŋe ɛ, ɛ-cila pas fúndjɛse *e* ɛ ɕuan até ɛðé i ze véndine, pas te-zeɕmɛvɛt te-tjɛra mɛr ŋe *j* persípere, si : *pune-ɛ, puneɛ; grua-ɛ, gruaje.* Ne ɕúmesit pjɛʌetorja ɛðé ðenetorja béhɛne mɛ te mape ŋe *vɛ*, ŋa ɛ-cila ɕkroŋa *v* munt ɛðé te ɕúhɛte pas te-perzeɕmɛvɛt, si : *gravɛ, nípervɛ* ɛðé *nípɛrɛ.*

63. Mergoŋetorja ne ŋejesit eɕte ɡiðeŋé si pjɛʌetorja ɛ si ðenetorja; ne ɕúmesit béhɛte mɛ te mape ne funtt ŋe *ɕ* a *ɕi* ne émerat te perkðésavɛt 14 ɛ 15, ɛðé *ɕ a iɕ* n' émerat te perkðésese 16.

64. Emerate qe nísɛne ŋa *d, g, ɣ* ne mergoŋeto ɛt mapene ɛðé ŋe *n* ne kryɛt, si : *dore, ndorɛ; goje, ŋgojɛ; ɣi, ŋɡiri.*

65. Ckroŋa *ɕ* ɛ mergoŋetórɛse, kur bijɛ pas ɕkroŋese *t*, baɕkóhɛte mɛ tê ɛ béhɛte ç, si : *vjetɕ, vjɛç; motɕ, moç.*

Te-çquarate

66. Quaŋetor' ɛ émeravɛt te-çquare béhɛte si ðame mê sípere tɛk trɛguame qyɛ béhɛn' émerat' ɛ-paçquare (54—60).

67. Pjɛʌetorja ɛðé ðenetorja ne maɕkuʌit ɛðé n' asjatert ŋejes béhɛte mɛ te ŋpíture ne funtt te quaŋetórɛse ŋe *t*, si : *guri, gurit; ŋɛriu, ŋɛriut*, ɛtj. Ne fémeret ŋejes béhɛte mɛ teŋpíture *se* ne funtt te quaŋetórɛs' se-paçquare, si : *ɕtepí, ɕtepise; pune, púnese.* Ne ɕúmesit béhɛte mɛ te ŋpíture *vɛt* ne funtt te quaŋetóres' se-paçquare a *ɛt* pas te-perzeɕmɛjɛ, si *gure, gúrevɛt; qɛ, qɛvɛt; plɛq, plɛqvɛt* a *plɛqɛt.*

68. Kaʌzoŋetorja béhɛte ne ŋéjesit maɕkuʌ ɛ fémere mɛ te ŋpíture ne funtt te quaŋetórɛs' se-paçquare *ne*, si : *ka, kane; pɛle, pélene;* pô ne máɕkuʌit fundja *ne* munt te ŋpítɛte ɛðé ne quaŋetorɛt te-çquare, pervɛç émeravɛt qe perkðéhɛne pas perkðɛsavɛt 3, 5, 7, 9; si : *guri, gúrine*; *ɣaku, ɣákune; frɛri, frérine.* Ne asjáterit ɛðé ne ɕúmesit

kaλzoŋetorja s' ndepón nga quaŋetorja, si: *újete, djɛmte, ŋɛ́rezite.*

69. Πritetorja béhɛte nga quaŋetor' ɛ-paçquare mɛ te nɡíture ŋe *t* ne funtt, si: *gurt, guret; gruat, grat;* vɛtem ɛ́merate ɵúmesɛ qe perkɑ̃ɛ́hɛne pas perkɑ̃ɛsese 16 mápene ɛɑ̃ɛ́ ŋe *i* perpara ɵkróŋese *t*, si: *ɵkroŋes, ɵkróŋesit; niper, níperit.*

70. Nga ketó qe ɑ̃ame kupetóhɛte qe ɛ́meravɛt fɛ́mera ɛ asjátere si ɛɑ̃ɛ́ ɡiɑ̃e ɵúmesɛt, mɛ te díture quaŋetor' ɛ-paçquare q' eɵte fjala vɛte, ɛ kɛmi ne dore t' u bejme ɛɑ̃ɛ́ renjɛt ɛ-tjɛra; pô n' ɛ́merat mɛɵkuj kɛmi nga ŋe hɛre nɛvoje te dime ɛɑ̃ɛ́ pjɛλetórɛn' ɛ-paçquare qe tà mápeme vɛɵ pas cílese perkɑ̃ɛsɛ dúhɛte tà perkɑ̃ɛjme.

Emerat' ɛ-xvogeluara

71. Emeravɛt u vírɛte nga ŋe hɛre ŋe fundjɛ per te trɛguare ŋe ɡê te-vóqele a te-perkeɑ̃ɛ́lure; ató qe kan' até fundjɛ ɑ̃úhɛne **te-xvogeluara.**

72. Fundjɛja qe xvogelón ɛ́merate eɵte mê tɛ́pere *ɑ̃*, per mɛɵkujt ɛ per asjáterat, ɛɑ̃ɛ́ *ze* per fɛ́merat, si: *djale, djaleɑ̃; djɛm, djɛmɑ̃; bir, birɑ̃; vaɵe, váɵeze; bije, bíjeze; pike, píkeze.*

73. Jane ɛɑ̃ɛ́ ca fundjɛ te tjɛra qe perdórɛne sicilado ne ŋe vent te Ɛkiperise. M' ɛ̂-perdórura eɵte *ko*, si: *bir, birko; veλá, veλako*; nga ŋe hɛre mɛr ɛɑ̃ɛ́ ŋe *ɛ̃* a *ze* a *çɛ*, si: *bírkolɛ, veλákolɛ; bírkoze, veλákoze; bírkoçɛ, veλákoçɛ.* Te dyja ketó fundjɛ, *ko* ɛɑ̃ɛ́ *çɛ*, béjene ɛɑ̃ɛ́ ŋe fjale me vɛ́tehɛ *kôçɛ* qe trɛgón perkeɑ̃ɛλí. Eɑ̃ɛ́ fundja *çɛ* a *çɛlɛ* xikú perdórɛte, si: *bir, birçɛ; nenɛ, nençɛlɛ.* Fundjɛja *uɵ* per mɛɵkujt ɛɑ̃ɛ́ *uɵɛ* per fɛ́merat perdórɛne mê tɛ́pere n' ɛ́merat te-pervɛ́ççimɛ, si: *Papo, Papúɵ; Salo, Salúɵ; Alo, Alúɵ; Mɛro* (Mɛrjɛ́m), *Mɛruɵɛ; hanko* (zoŋe), *hankuɵɛ.* Fun-

dja *o* u npítɛte ɓume hɛre émeravɛt te-pervéççimɛ per perkeäɛlí, ɛäé humbét ɓkroŋen' ɛ fundit te fjálese, ne qofte ɛzeɓmɛ, ɛ i ze véndine, si: *Jan, Jano*; *Ali Alo.* Fúndjɛja *icke* a *çke* perdórɛte ne ca émera, si: *dɛre, dɛricke*; *védere, vɛdericke*; *kusí, kusiçke*; *zok, zoçke.*

74. Nga émerat' ɛ-xvogeluara jane ca qe trɛgójene ŋe ɲê tjátere ɛ jo até qe trɛgón émeri te-xvogeluare, si: *ŋɛríđ, qénɲɛze.*

KRYE E-DYTË

NYJETË

75. Nýjɛte jane ca fjale te-vógela qe rýjene neper émerat, miɛmerat ɛäé perémerat per te liäur' ató a per te çquare.

76. Nuke dote bejme fjale ketú per nýjɛte qe npítɛne ne funtt t' émeravɛt, sɛ atá mê s' jane fjale me vétehɛ, ɛäé umuape vɛɓ nga sa đame ne te beret te rénjɛvɛt (61—70).

77. Nýjɛte ndáhɛne me trɛ: máɓkuâe, fémere ɛäé asjátere; cilidó nga ketá ndáhɛte me ŋejes ɛäé ɓumeɓ; ɛäé te-ɲiđe kane rénjɛte si ɛäé émeri. Iîô vɛç ketyrɛ kane ɛäé ŋe ndarjɛ me vétehɛ qe ndáhɛne me **te-liäure,** domɛ-đene qe perdórɛne baɓke mɛ ŋe fjale perpara tyrɛ, ɛäé **te-çkepúture,** do-mɛ-đene qe s' kane tjátere fjale perpara.

	Máɓkuâe		**Fémere**		**Asjátere**	
	Te-liäure.	*Te-çkepúture*	*Te-liäure.*	*Te-çkepúture*	*Te-liäure.*	*Te-çkepúture*
Q.	i	i	ɛ	ɛ	ɛ	te
Пj.	te	te	se	se *a* te	te	te
Б.	te	te	se	se *a* te	te	te

K.	ɛ	te	ɛ	te	ɛ	te
Пг.	te	te	te	te	te	te
M.	te	te *a* se	se	se	te	te *a* se

	Cumes máɵkuʎe		**Cumes fɛ́mere**	
	Te-líãure.	*Te-çkepúture.*	*Te-líãure.*	*Te-çkepúture*
Q.	ɛ	te	ɛ	te
Пj.	te	te	te	se *a* te
Б.	te	te	te	se *a* te
K.	ɛ	te	ɛ	te
Пг.	te	te	te	te
M.	te	te	te *a* se	te *a* se

Cembeʎimɛ

Máɵkuʎe

Te-líãure

Q.	gur'	*i*	malit	mal'	*i*	larte
Пj.	(i) gurit	*te*	malit	(i) malit	*te*	larte
Б.	gurit	*te*	malit	malit	*te*	larte
K.	gup'	*ɛ*	malit	maln'	*ɛ*	larte
Пг.	gurt	*te*	malit	malt	*te*	larte
M.	guri	*te*	malit	mali	*te*	larte

Te-çkepúture

Q.	*i*	malit	*i*	larti
Пj.	(i) *te*	malit	(i) *te*	lartit
Б.	*te*	malit	*te*	lartit
K.	*te*	malit	*te*	lártine
Пг.	*te*	malit	*te*	lartet
M.	*te, se*	malit	*te, se*	larti

BISI

Fémere

Te-liãure

Q.	balt'	*ɛ*	fúɢɛse		fuɢ'	*ɛ*	ɢɛre
Пj.	(i) báltes'	*se*	fúɢɛse	(i)	fúɢɛs'	*se*	ɢɛre
Б.	báltes'	*se*	fúɢɛse		fúɢɛs'	*se*	ɢɛre
K.	bálten'	*ɛ*	fúɢɛse		fúɢɛn'	*ɛ*	ɢɛre
Пr.	baltet	*te*	fúɢɛse		fúɢɛt	*te*	ɢɛre
M.	baltɛ	*se*	fúɢɛse		fuɢɛ	*se*	ɢɛre

Te-çkepúture

Q.	*ɛ*	fúɢɛse		*ɛ*	ɢɛra
Пj.	(i) *se*	fúɢɛse	(i)	*se*	ɢérese
Б.	*se*	fúɢɛse		*se*	ɢérese
K.	*te*	fúɢɛse		*te*	ɢérene
Пr.	*te*	fúɢɛse		*te*	ɢɛret
M.	*se*	fúɢɛse		*se*	ɢɛrɛ

Asjátere

Te-liãure

Q.	újet'	*ɛ*	krojt		ujet'	*ɛ*	ftóhete
Пj.	(i) ujit	*te*	krojt	(i)	ujit	*te*	ftóhete
Б.	ujit	*te*	krojt		ujit	*te*	ftóhete
K.	újet'	*ɛ*	krojt		ujet'	*ɛ*	ftóhete
Пr.	ujet	*te*	krojt		ujet	*te*	ftóhete
M.	uji	*te*	krojt		uji	*te*	ftóhete

Te-çkepúture

Q.	*te*	krojt		*te*	ftóhtete
Пj.	(i) *te*	krojt	(i)	*te*	ftohetit
Б.	*te*	krojt		*te*	ftóhetit
K.	*te*	krojt		*te*	ftóhetine
Пr.	*te*	krojt		*te*	ftóhetet
M.	*te*	krojt		*te, se*	ftóheti

BKSH

Cumes máɵkuʎe

Te-líäure

Q.		djɛmt'	ɛ	plakut		djɛmt'	ɛ	riŋ
Пj.	(i)	djɛmɛt	*te*	plakut	(i)	djɛmɛt	*te*	riŋ
Б.		djɛmɛt	*te*	plakut		djɛmɛt	*te*	riŋ
K.		djɛmt'	ɛ	plakut		djɛmt'	ɛ	riŋ
Пr.		djɛmt	*te*	plakut		djɛmt	*te*	riŋ
M.		djɛmɵ	*te*	plakut		djɛmɵ	*te*	riŋ

Te-çkepúture

Q.		*te*	plakut		*te*	riŋte
Пj.	(i)	*te*	plakut	(i)	*te*	riŋɛt
Б.		*te*	plakut		*te*	riŋɛt
K.		*te*	plakut		*te*	riŋte
Пr.		*te*	plakut		*te*	riŋt
M.		*te*	plakut		*te*	riŋɵ

Cumes fɛmere

Te-líäure

Q.		ɑ̈ent'	ɛ	bariut		ɑ̈ent'	ɛ	barɑ̈a
Пj.	(i)	ɑ̈envɛt	*te*	bariut	(i)	ɑ̈envɛt	*te*	barɑ̈a
Б.		ɑ̈envɛt	*te*	bariut		ɑ̈envɛt	*te*	barɑ̈a
K.		ɑ̈ent'	ɛ	bariut		ɑ̈ent'	ɛ	barɑ̈a
Пr.		ɑ̈ent	*te*	bariut		ɑ̈ent	*te*	barɑ̈a
M.		ɑ̈enɵ	*te, se*	bariut		ɑ̈enɵ	*te, se*	barɑ̈a

Te-çkepúture

Q.		*te*	bariut		*te*	bárɑ̈ate
Пj.	(i)	*te*	bariut	(i)	*te, se*	bárɑ̈avɛt
Б.		*te*	bariut		*te, se*	bárɑ̈avɛt
K.		*te*	bariut		*te*	bárɑ̈ate
Пr.		*te*	bariut		*te*	barɑ̈at
M.		*te, se*	bariut		*te, se*	barɑ̈aɵ

BKSH

78. Ner te qene nyja ɛ-líãure, dúhɛte q' émeri qe vjɛn perpara saj te jɛte i-çquare, sɛ kur eɛt' i-paçquare nyja perdórɛte ɛ-çkepúture, si: djalen' *ɛ*-ri, ŋe djale *te*-ri; va ɛen' *ɛ*-rɛ, ŋe vaɛe *te*-rɛ.

79. Ne pjɛλetorɛt ɛ ne ãenetorɛt ca s' duane tà ɛkruajne nýjene, pô ɛkruajne si *djalit ri, djalít plakut, váɛese rɛ, vaɛese plakut*; por ɡuha nuk' ɛ do keɛtú, eãé eɛte mê djrɛj te te ɛkruajme si *djalit te-ri, djalit te plakut, váɛes' se-rɛ. vaɛes' se-plakut*, dukɛ ɛuare vɛtem ɛkrókene *e* nga fund' i fémerese, mɛ te ãene *vaɛes' se-rɛ* ne vendit te *váɛese se-rɛ.*

80. Nyja asjáterɛ eɛt' ɛ-pandare ŋa ca émera, si *te ngrene, te vájture, te árãure, te mire, te lige*, te-cílate pa tê s' béhɛne dot émara.

KRYE E-TRETE

MIEMERI

81. Miémere ãúhɛte ŋe fjale qe trɛgón çfárjɛn' eãé qýɛjen' ɛ ŋe émeri; kur ãemi: *ŋerí i-mire, ɛtepí ɛ-larte, bupe trim, grua varfaŋakɛ, ɡalpe te-kripure*, fjalete *i-míre, ɛ-larte, trim, varfaŋakɛ, te-kripure* jane miémera.

82. Ç' do miémera béhɛte **máɛkuλe, fémere** eãé **asjátere;** béhɛt' eãé **ŋejes** ɛ **ɛumes,** eãɛ perkãéhɛte neper te-ɡiãe **renjɛt** t' émerit; do-mɛ-ãene: ka **pindjɛ, némur'** eãé **renjɛ.**

83. Miémerate ndáhɛne me dy pale: **te-nyɛ́jɛimɛ,** do-mɛ-ãene ató qe perdórɛne te npítura mɛ nýjɛte, si: *i-mire, ɛ-lige, te-ftóhɛte*; eãé **te panyɛ́jɛimɛ,** do-mɛ-ãene ató qe perdórɛne pa nyjɛ, si; *pertác, trim, lakuríq.*

Findja

84. Miémerate nuke jane si émerate ca mɛɔkuj, ca fémera ɛ ca asjátere; pô te-tera béhɛne ɛãé mɛɔkuj ɛãé fémera ɛãé asjátere, si te jɛte émeri te-cílit i trɛgójne çfárjɛn' a qýɛjɛne.

85. Asjáteri s' ndepón nga máɔkuÃi pervéç nga nyji, ne ɛ paste; fémera bénɛte nga máɔkuÃi ɛãé ndepón pɛj ati, jo vɛtem nga nyji, pô mê tépere ɛãé nga fundja.

86. Sa miémera mbaróhɛne mɛ *e*, qe jane mê te-ɔúmate, kan' ɛãé fémerene si máɔkuÃine ne ŋéjesit, si: *i-mire, ɛ-mire*; *i-larte, ɛ-larte*; *i-godíture, ɛ-godíture.*

87. Sa miémera mbaróhɛne mɛ te-perzeɔmɛ ne fémeret mápene ŋe *ɛ* ne funtt, si: *i-frikçim, ɛ-frikçimɛ; i-maã, ɛ-maãɛ* (mɛ te kÐyɛre te *ã* se ne *ã*); *trim, trimɛ*; *varfaŋák, varfaŋakɛ*; *i-kuq, ɛ-kuqɛ.*

88. Jan' ɛãé ca miémera qe u béhɛte fémera jaɛte ke tyrɛ dy réguÃavɛ, si: *i-zi, ɛ-zɛze*; *i-ri, ɛ-rɛ*; *i-vê, ɛ-vê*; *i-lik, ɛ-lige*; *i-vobék, ɛ-vobɛge.*

89. Nga miémerat' ɛ-panyjɛim jane ca q'u béhɛte fémera mɛ te mape *ke* ne funtt, si: *pertác, pertaeke*; *doç, doçke.*

Némuri

90. Miémeravɛt ne máɔkuÃit ɔúmesi u béhɛte kɛɛtú:

a) Atá qe mbaróhɛne mɛ *e ɛ* kan' ɛãé ɔúmesine si ŋéjesine, si: *i-mire, te mire*; *i-várfere, te-várfere.*

b) Atá qe mbaróhɛne mɛ te perzeɔmɛ u béhɛte ɔúmesi mɛ ɔume mɛndyra pas réguÃavɛt qe memeruame n' émerit, si: *i-kuq, te-kuq* (rɛg. 19. *a.*); *i-lik, te-liq* (rɛg. 19. *ɣ.*); *varfaŋák, varfaŋakɛ* (rɛg. 19. *b.*); *pertác, pertacer* (rɛg. 19. *c.*); *i-ri, te-riŋ* (rɛg. 19. *d.*).

c) Sa mbaróhɛne mɛ *m*, qe jane ɛãé ketá te ɔume, kan' ɛãé ɔúmesine si ŋéjesine, si: *i-vɛtem, te-vɛtem*; *i-majm, te-majm*; *i-turpçim, te-turpçim.*

ç) Jan' ɛãé ɛume miémera q' ɛ kane ɛúmesine te-parégu-ʌte, si: *i-zi, te-zɛs*; *i-kɛq, te-keqíŋ (a te kɛq)*; *i-maď, te-meãéŋ*; *i-vógele, te-végele.*

91. Ne fémeret miémerate qe mbaróhɛne me *e*, u béhɛte ɛúmesi mɛ te kũyɛre te kesáj ɛkroŋɛ ne *a*, si: *ɛ-mire, te-mira*; *ɛ-ɛume, te-ɛuma*; *ɛ-ɣiďe, te-ɣiďa*; *ɛ-várfere, te-várfera.* Atá qe mbaróhɛne me ɛ (veɛtó § 87) ɛ kan' ɛãé ɛúmesine si ŋéjesine, si: *ɛ-kuqɛ, te-kuqɛ*; *ɛ-majmɛ, te-majmɛ*; *ɛ-túrpçimɛ, te-túrpçimɛ.*

92. Hô jan' ɛãé ca te-parégu∧ta, si: *ɛ-vɛ, te-va*; *ɛ-rɛ, te-ra*; *ɛ-maãɛ, te-meãá*; *ɛ-kɛqɛ, te-keqia* (a *te-kɛqɛ*).

Rénjɛte

93. Miémerate perkũéhɛne ne renjɛt t' émeravɛt ɛãé pas atyrɛ perkũésavɛ qe trɛguame n' émerat.

94. Miémeri perdórɛte me trie: *a.* pas émerit te-cílit i trɛgón çfarjɛn' a qýejɛne, si: *ŋɛriu i-mire*; *b.* perpara é-merit, si: *i-miri ŋɛri*; *c.* vétem dukɛ zene vendin' ɛ émerit, si; *i-miri.*

95. Kur ɛɛte vɛtem miémeri perkũéhɛte vɛte si émeri, perkũéhɛt' ɛãé nyji, ne paste, si:

Te-paçquare

Hejes máskuʌe

Q.	i-mire		i-lik	bukuróɛ
Пj.	(i) te-miri	(i)	te-ligu	(i) bukuroɛi
Б.	te-miri		te-ligu	bukuroɛi
K.	te-mire		te-lik -	bukuróɛ
Пr.	te-mire		te-lik	bukuróɛ
M.	te, se-miri		te, se-ligu	bukuroɛi

Hejes fémere

Q.	ɛ-mire	ɛ-lige	bukuroɛɛ
Пj.	(i) se-mirɛ	(i) se-ligɛ	(i) bukuróɛɛjɛ
Б.	se-mirɛ	se-ligɛ	bukuróɛɛjɛ
K.	te-mire	te-lige	bukuroɛɛ
Пr.	te-mire	te-lige	bukuroɛɛ
M.	se-mirɛ	se-ligɛ	bukuróɛɛjɛ

Gumes máskulе

Q.	te-mire	te-liq	bukuroɛe
Пj.	(i) te-mírevɛ	(i) te-liqvɛ	(i) bukuróɛevɛ
Б.	te-mírevɛ	te-liqvɛ	bukuróɛevɛ
K.	te-mire	te-liq	bukuroɛe
Пr.	te-mire	te-liq	bukuroɛe
M.	te-mireɛ	te-liqɛ	bukuroɛeɛ

Gumes fémere

Q.	te-mira	te-liga	bukuroɛɛ
Пj.	(i) te-míravɛ	(i) te-lígavɛ	(i) bukuróɛɛvɛ
Б.	te-míravɛ	te-lígavɛ	bukuróɛɛvɛ
K.	te-mira	te-liga	bukuroɛɛ
Пr.	te-mira	te-liga	bukuroɛɛ
M.	se-miraɛ	se-ligaɛ	bukuroɛɛɛ

Asjátere

Q.	te-mire	te-lik
Пj.	(i) te-miri	(i) te-ligu
Б.	te-miri	te-ligu
K.	te-mire	te-lik
Пr.	te-mire	te-lik
M.	te, se-miri	te, se-ligu

T e - ç q u a r a

Hejes máskule

Q.	i-miri	i-ligu	bukuroɛi
Пj.	(i) te-mirit	(i) te-ligut	(i) bukuroɛit
Б.	te-mirit	te-ligut	bukuroɛit
K.	te-mirene	te-likne	bukuroɛne
Пr.	te-miret	te-likt	bukuroɛt

Hejes fémere

Q.	ɛ-mira	ɛ-liga	bukuroɛja
Пj.	(i) se-mírese	(i) se-lígese	(i) bukuréɛɛse
Б.	se-mírese	se-lígese	bukuróɛɛse
K.	te-mírene	te-ligene	bukuróɛɛne
Пr.	te-miret	te-liget	bukuroɛɛt

Gumes máskule

Q.	te-mírete	te-liqte	bukuróɛete
Пj.	(i) te-mírevɛt	(i) te-liqvɛt	(i) bukuróɛevɛt
Б.	te-mírevɛt	te-liqvɛt	bukuróɛevɛt
K.	te-mírete	te-liqte	bukuróɛete
Пr.	te-miret	te-liqt	bukuroɛet

Gumes fémere

Q.	te-mírate	te-lígate	bukuróɛɛte
Пj.	(i) te-míravɛt	(i) te-lígavɛt	(i) bukuróɛɛvɛt
Б.	te-míravɛt	te-lígavɛt	bukuróɛɛvɛt
K.	te-mírate	te-lígate	bukuróɛɛte
Пr.	te-mirat	te-ligat	bukuroɛɛt

Asjàtere

Q.	te-mírete	te-likte
Пj.	(i) te-mirit	(i) te-ligut
Б.	te-mirit	te-ligut

K.	te-mírete	te-likte
Пr.	te-miret	te-likt

96. Kur eɞte miέmeri baɞke mɛ έmerine, ꝑerkɗέhɛte nyja, ne ꝑaste, ꝑerkɗέhɛte ɛɗέ έmeri a miέmeri, cili te jɛte mê ꝑare, ɛɗέ mbέtɛte tjáteri i-ꝑaꝑerkɗyɛre, si:

Te-ꝑaçquara

Нejes máɞkuɔe

Q.	ŋɛrí i-mire	i-mire ŋɛri
Пj.	(i) ŋɛriu te-mire	(i) te-miri ŋɛrí
Б.	ŋɛriu te-mire	te-miri ŋɛrí
K.	ŋɛrí te-mire	te-mire ŋɛrí
Пr.	ŋɛrí te-mire	te-mire ŋɛrí
M.	ŋɛriu te-mire	te-miri ŋɛrí

Нejes fέmere

Q.	grua ɛ-mire	ɛ-mire grua
Пj.	(i) gruajɛ se-mire	(i) se-mirɛ grua
Б.	gruajɛ se-mire	se-mirɛ grua
K.	grua te-mire	te-mire grua
Пr.	grua te-mire	te-mire grua
M.	gruajɛ se-mire	se-mirɛ grua

Gumes máɞkuɔe

Q.	ŋɛres te-mire	te-mire ŋɛres
Пj.	(i) ŋέresvɛ te-mire	(i) te-mírevɛ ŋɛres
Б.	ŋέresvɛ te-mire	te-mírevɛ ŋɛres
K.	ŋɛres te-mire	te-mire ŋɛres
Пr.	ŋɛres te-mire	te-mire ŋɛres
M.	ŋɛresɞ te-mire	te-mireɞ ŋɛres

BKSH

Gumes fémere

Q.	gra te-mira	te-mira gra
Пj.	(i) gravɛ te-mira	(i) te-míravɛ gra
Б.	gravɛ te-mira	te-míravɛ gra
K.	gra te-mira	te-mira gra
Пr.	gra te-mira	te-mira gra
M.	graɞ te-mira	te-miraɞ gra

Asjátere

Q.	uje te-mire	te-mire uje
Пj.	(i) uji te-mire	(i) te-miri uje
Б.	uji te-mire	te-miri uje
K.	uje te-mire	te-mire uje
Пr.	uje te-mire	te-mire uje
M.	uji te-mire	te-miri uje

Te-ç q u a r a

Hejes máskuɹe

Q.	ŋɛriu i-mire	i-miri ŋɛrí
Пj.	(i) ŋɛriut te-mire	(i) te-mirit ŋɛrí
Б.	ŋɛriut te-mire	te-mirit ŋɛrí
K.	ŋɛrin' ɛ-mire	te-mírene ŋɛrí
Пr.	ŋɛrít te-mire	te-miret ŋɛrí

Hejes fémere

Q.	grua' ɛ-mire	ɛ-mira grua
Пj.	(i) grúas' se-mire	(i) ɞe-mírese grua
Б.	grúas' se-mire	se-mírese grua
K.	grúan' ɛ-mire	te-mírene grua
Пr.	gruat te-mire	te-miret grua

Gumes máɕkuɭe

Q.	ŋɛ́rezit' ɛ-mire	te-mírete ŋɛres
Пj.	(i) ŋɛ́resvɛt te-mire	(i) te-mírevɛt ŋɛres
Б.	ŋɛ́resvɛt te-mire	te-mírevɛt ŋɛres
K.	ŋɛ́rezit' ɛ-mire	te-mírete ŋɛres
Пr.	ŋɛ́rezit te-mire	te-miret ŋɛres

Gumes fɛ́mere

Q.	grat' ɛ-mira	te-mírate gra
Пj.	(i) gravɛt te-mira	(i) te-míravɛt gra
Б.	gravɛt te-mira	te-míravɛt gra
K.	grat' ɛ-mira	te-mírate gra
Пr.	grat te-mira	te-mirat gra

Asjátere

Q.	újet' ɛ-mire	te-míret' uje
Пj.	(i) ujit te-mire	(i) te-mirit uje
Б.	ujit te-mire	te-mirit uje
K.	ujet' ɛ-mire	te-míret' uje
Пr.	ujet te-mire	te-miret uje

Te béret' ɛ miɛ́meravɛt

97. Te paka miɛ́mera jane vɛtiu ɛ fjale me vɛ́tehɛ; si: *i-djaɗte, i ménɣere, í-huaj;* te-ɕúmate béhɛne nga te tjɛra fjale :

a) Nga pasfoljɛ gýɕjɛjɛ mɛ te mape nýjɛte ne kryɛ́t ɛɗɛ́ ŋe *e* ne funt n'ató qe s' mbaróhɛne mɛ *e*, si : *fort, i-forte; lart, i-larte; çpɛjt, i-çpɛjte; lir, i-lire; ɕtrɛŋt, i-ɕtrɛŋte; mire, i-mire; urte, i-urte; bute, i-bute.*

b) Nga pasfoljɛ kohɛ a vendi mɛ te mape nýjɛte ne kryɛ́t ɛɗɛ́ fúndjɛne *ɕm, ɕim* a *m*, si : *tani, i taniɕm* a *í-taniɕim; nɛser, i-nɛserm; ketú, i ketúɕm; sot, i-sotm.*

c) Nga ɛ́merat mɛ te mape nýjɛte ne kryɛt ɛɗɛ́ fúndjɛne

te a *çim*, si: *ar, i-arte*; *plump, i-plumpte*; *leɑ, i-leɑte*; *fis, i-fisçim; turp, i-turpçim*; *frike, i-frikçim.*

g) Nga fóljɛte mɛ te mape nýjɛte ne kryɛt ɛãé fundjɛne *ete*, sí: *hap, i-hápete*; *mbyλ, i-mbýλete.*

d) Γîde perpyɛmórɛte jane miɛmera, si: *i-dáɛure, i-levduare, i-grɛmísure.*

Miémerat' ɛ npítura

98. Miémerat' ɛ-npítura jane te-bera prɛj ηe émeri ɛãé ηe miémeri a prɛj dy émeraɛ. Ketá s' mápine kupe nyjɛ. Fémer' ɛ atyrɛ q' ɛ kane çopen' ɛ-dyte miémere u béhɛte dukɛ bere miémeri fémere, si: *sý-zi, sý-zɛze*; *faqɛ kuq, faqɛ-kuqɛ*; *jɛte-maã, jɛte-maãɛ; dite-pate* (*m.* ɛãé *f.*). Fémer' ɛ atyrɛ qe jane prɛj dy émeraɛ bénɛte sikur t iɛ copɛ ɛ-dyte miémere, si: *zémere-gur, zémere-gurɛ; hunde-daɛ, hunde-daɛɛ*; *sý-hire* (*m.* ɛãé *f.*).

99. Miémerat' ɛ-npítura perkãéhɛne si dote perkãɛhɛɛ cop' ɛ-dyte ɛ tyrɛ t' iɛ vɛtem, si: *sý-zi, sý-ziu*; *sý-zɛze, sý-zɛza.* Π' andáj kur ɛɛt' i-baɛkuare prɛj dy émeraɛ nga tecílete i-dyti ɛɛte fémere, perkãéhɛt' ɛãé máɛkuλi si fémera, si: *sý-hire, sý-hira, sý-hirɛse*, ɛ jo *sý-hire, sý-hiri, sý-hirit.*

Miémera némuri

100. Miémera némuri jane fjálete qe trɛgojne némurin' ɛ émeravɛt. Ketó ndáhɛne me dy: **te-ãjɛɛmɛ** ɛãé **te-pjɛɛtmɛ.**

101. Te-ãjɛɛmɛte jane fjálete qe trɛgojne vɛtem némurin' ɛ émerit, ketó jane: *ηe, dy, trɛ* (ɛãé fɛm. *tri*), *kátere, pɛse, pɑɛte, ɛtate, tɛte, nente*; *ãɛte* (a *ãjete*), *ηe-zɛt, tri-ãɛte, dy-zɛt, pɛse-ãɛte, pɑɛte-ãɛte, ɛtate-ãɛte, tɛte-ãɛte, nente-ãɛte*; *ηe-qint, dy-qint, trɛ-qint, kátere-qint, pɛse-qint,*

ɲaɛte-qint, ɛtate-qint, tɛte-qint, nente-qint; *ŋe-mije, dy-mije*, ɛtj.; *ŋe miliun, dy miliune*, ɛtj.; *ŋe dyliun; ŋe triliun*, ɛtj. Qe nga âɛte ɛ ɲɛr me ŋe-zɛt flítɛte ɛ-vógela ɲerɲara semáâɛse mɛ ŋe *mbe* a *me* ne mɛst, si *ŋe-mbe-âɛte* a *ŋe-me-âɛte, dy-mbe-âɛte, trɛ-mbe-âɛte*, ɛtj.; nga ŋe-zɛt ɛ siper flítɛte ɛ-vógela pas se-máâɛse eâé mɛ ŋe *ɛ* ne mɛst, si: *ŋe-zɛt ɛ ŋe, tri-âɛt' ɛ dy, ŋe-qint ɛ ɛtate-âɛt' ɛ pɛse, ŋe-mij' ɛ tɛte-qint ɛ tɛte-âɛt' ɛ pɛse.*

102. Miémerate nemuri te-âjésɛmɛte perdórɛne **te-çquara** a **te-paçquara.**

103. Te-paçquárate jane si i âame siper, eâé kur perdórɛne baeke mɛ émerine víhɛne ɲerɲara atí te-paperkâyɛra, eâé perkâéhɛte vɛtem émeri, si: *ŋe ŋerí, ŋe ŋeriu; dy ŋɛres, dy ŋéresvɛ*, ɛtj. Kur perdórɛne vɛtem perkâéhɛne keɛtú:

	Maɛk.	*Fem.*		*Maɛk.*	*Fem.*		
Q.	ŋe	ŋe	dy	trɛ	tri	kátere	pɛse
II.	(i) ŋeri	(i) ŋerɛ	(i) dyvɛ	(i) trɛvɛ	(i) trivɛ	(i) kátervɛ	(i) péseve
B.	ŋeri	ŋerɛ	dyvɛ	trɛvɛ	trivɛ	kátervɛ	péseve
K.	ŋe	ŋe	dy	trɛ	tri	kátere	pɛse
Ir.	ŋe	ŋe	dy	trɛ	tri	kátere	pɛse
M.	ŋeɛ	ŋejɛ	dyɛ	trɛɛ	triɛ	kátere	pɛseɛ

ɛtj., ɛtj.

104. Te-çquárate mápene ne kryɛt nýjɛte perveç fjalese *ŋe* eâé perkâéhɛne keɛtú:

Máɛkuʎe

Q.	ŋeri	te-dy	te-trɛ
IIj.	(i) ŋerit	(i) te-dyvɛ	(i) te-trɛvɛ
B.	ŋerit	te-dyvɛ	te-trɛvɛ
K.	ŋérine	te-dy	te-trɛ
Ir.	ŋerit	te-dy	te-trɛ ɛtj.

Fémere

Q.	ŋera	te-dyja	te-tria
Пj.	(i) ŋérese	(i) te-dýjavɛ	(i) te-tríavɛ
Б.	ŋérese	te-dýjavɛ	te-tríavɛ
K.	ŋérene	te-dyja	te-tria
Пr.	ŋeret	te-dyja	te-tria

105. Пrapó, kur perdórɛne vɛtem, perkâéhɛne me keté mɛndyre; kur perdórɛne baɛke mɛ émerit, fjala *ŋe* perkâéhɛte vɛte, ɛâé émeri q' i vjɛn pas mbétɛt' i-paperkâyɛre, si: *ŋeri ŋerí, ŋerit ŋerí, ŋérine ŋerí; ŋera grua, ŋérese grua, ŋérene grua;* te-tjérate mbétɛne te-paperkâyɛra ɛâé perkâéhɛte vɛtem émeri q' u vjɛn pas, si: *te-dy ŋérezite, te-dy ŋéresvɛt; te kátere grate, te kátere gravɛt.*

106. Nyja qe víhɛte ne ketá miémera eɛte ɛumesɛ, pandáj dúkɛte si ɛ-paperkâyrɛ, pô ne pjɛλetorɛt ɛâé ne âenetorɛt fémera munt te béhɛte ɛâé *se* si; *se dýjavɛ, se ŋésavɛ.*

107. Vɛtem fjala *ŋe* perdórɛte mɛ émere ŋejes, te-tjérate perdórɛne ɡiâeŋé mɛ émera ɛumes, ɛâé si ɛumes perkâéhɛne, si i pame ne ɛémbeλat te-síperme.

108. Némurate, kur perdórɛne si émere, perkâéhɛne pas perkâɛses' se 11 ɛâé pa nyjɛ, si: *ŋeja, ŋese, ŋene; dyja, dyse, dyne,* ɛtj.

109. Te-pjéɛtmɛte béhɛne prɛj te-âjéɛmɛvɛt mɛ te mape fúndjɛne *te* ɛâé nýjɛte, ɛâé perdórɛne si ɡiâe miémerate, ɛ perkâéhɛne méɛkujte pas perkâɛses' se-ɡaɛtte, fémerate pas perkâéɛes' se-âjɛte. Kur mbaróhɛte némur' i-âjɛɛte mɛ *e*, kjo ɛkroŋe munt te ɛúhɛte perpara fúndjɛse *te*. Némuri *ŋe* ɛ ka te-pjéɛtmɛne *i-pare*. Пrapó, miémerat' ɛ némurit te-pjɛɛtmɛ jane:

Maɛk.: *I-pare, i-dyte, i-trɛte, i-káterte, i-ŋɛsete* a *i-ŋɛste, i-ɡáɛtete* a *i-ɡaɛtte, i-ɛtátete* a *i-ɛtatte, i-tétete* a *i-tette, i-*

néntete a *i-nentte*, *i-ðétete* a *i-ðette*, *i-ŋe-mbe-ðétete* a *i-ŋe-mbe-ðette*, *i-ŋe-qint* ɛ *ŋe-zette* ɛtj.

Fɛm.: *E-pare*, *ɛ-dyte*, *ɛ-trɛte*, *ɛ-káterte*, *ɛ-pésete* a *ɛ-pɛste* ɛtj.

110. Mɛ te qene qe ketá perkðéhɛn' ɛðé perdórɛne si giðe miémerate, s' kɛmi nɛvoje te sjɛλeme ɛémbeλɛ me vɛthɛ.

Fjale te-bera prɛj némuraɛ

111. Prɛj miémeravɛt némuri béhɛn' ɛðé disá fare fjalɛ:

a) Prɛj miémeravɛt némuri te-ðjɛɛta béhɛne émera mɛ te mape fúndjɛne *s* n'atá qe mbaróhɛne me *e*, fúndjɛne *es* n' atá qe mbaróhɛne me te perzeɛmɛ, ɛðé fúndjɛne *ses* ne fjálete *ŋe*, *dy*, *tri;* ketá émera trɛgojne monéλene qe vjɛn aqe a kryɛn' ɛ aqe vétavɛ, si: *ŋeses*, *dyses*, *trises*, *káteres*, *pɛses*, *ájetes*, *qiŋdes* (mɛ te kðyɛre te *t* se ne *d*) ɛtj.

b) Prape prɛj te-ðjɛɛtavɛt béhene pasfoljɛ mɛ te mape fúndjɛne *mezaj*, ɛðé trɛgojne pálene a hérene, si: *ŋémezaj*, *dýmezaj*, *trímezaj*.

c) Mergoŋetorɛ ɛ te-pjéɛtmɛvɛt mɛɛkuj ŋejes baɛke mɛ nýjene *se* perdórɛte si pasfoljɛ qe trɛgón sa hɛre eɛte perseríture ŋe pune, si: *se dyti*, *se trɛti;* a ɛðé mɛ perpárjene *per*, si: *per se dyti*, *per se trɛti*.

ç) Mergoŋetorɛ ɛ te-ðjɛɛmɛvɛt mɛɛkuj ŋejes perdórɛte si pasfoljɛ mê ɛume baɛke mɛ perpárjene *me*, ɛðé trɛgón sa hɛre béhɛte puna a me sa eɛte palósure, si: *me dyɛ*, *me tríɛ*, *me pɛseɛ*.

d) Te pjéɛtmɛte, kur perdórɛne te-paperkðyɛra pas fjálese *vete*, zíhene si pasfoljɛ, ɛðé trɛgojne némurin' ɛ ɛokevɛt te ŋe ŋeriu baɛke mɛ tê, si: *vɛt' i-dyte* (baɛke mɛ ŋe ɛok), *vɛt' i-trɛte* (baɛke mɛ dy ɛoke), *vɛt' ɛ-pɛsete* (baɛke mɛ kátere ɛoqɛ), ɛtj.

ð) Te-ðjéɛmɛte, kur flítene dy hɛre dukɛ mape ɛðé per

párjɛne *nga* ne mɛst, zihɛne si pasfoljɛ, ɛãé trɛgojne némurine mɛ te-cílene perserítɛte ŋe ɲê, si: *ŋe nga ŋe, dy nga dy, trɛ nga trɛ* a *tri nga tri*, ɛtj.

KRYE E-KATƐRTƐ

ΠƁREMƁRI

112. Herémere ðúhɛne fjálete qe s' trɛgojne ŋe ɲe me vétehɛ, pô perdórɛne ne vendit t' émerit a te miémerit. Herémeri ndáhɛte me ɲaɛte fare: **vɛtetór, ɲetrɛgoŋes, deftoŋes, permendes, pyɛtes, ndames.**

Herɛmera vɛtetore

113. Herémeri vɛtetór ka tri **vɛta,** ɛãé sicila-dó nga ketó ka ŋejes ɛãé ɛumes ɛãé perkðáhɛte ne te-ɲíde renjɛt.

	Vɛte 1	Vɛte 2	Vɛte 3
		Ŋejes	
Q.	u, une	ti, tine	aý
Πj.	—	—	(i) atí, atíj, tíj, tî
Б.	mua, me	ty, te	ati, i
K.	mua, me	ty, te	até, tê, ɛ
Πr.	mua	ty	até, tê
M.	mɛjɛ, mɛjɛt	tɛjɛ, tɛjɛt	así, asij, sij.
		Ɛumes	
Q.	na, nɛ	ju	atá
Πj.	—	—	(i) atyrɛ, tyrɛ, atýrɛvɛ
Б.	nɛve, na	juvɛ, ju, u	atyrɛ, atýrɛvɛ, u
K.	nɛvɛ, na	juvɛ, ju, u	atá, i

Пr.	nɛ	ju	atá
M.	nɛɛ	juɛ	asiɛ, siɛ, syrɛ

Gen. — Gégete nuke ðonɛ *mua*, pô ðone *muɛ*, ɛãé *atynɛ* ne vendít te *atyrɛ*.

114. Benetorja ɛãé kaλzoɳetorja kane nga dy fytyra, tedytat' ɛ tyrɛ qe jane te ɛkurtuara perdórɛne mɛ fóλjɛte, si; *me* ða, *te* ða. Ketó dot' i perserijme ketú ɛãé vɛçán per te çquare mire:

	Hejes			*Gumes*		
	Vete 1.	*Vete 2.*	*Vete 3.*	*Vete 1.*	*Vete 2.*	*Vete 3.*
Ben.	me	te	i	na	ju, u	u
Kaλz.	me	te	ɛ	na	ju, u	i

115. Gume hɛre ðenetorja perdórɛte baɛke mɛ kaλzoɳetórɛne, atehɛre kaλzonetor' ɛ vɛtes' se-trɛte perzjéhɛte mê tépere mɛ ðenetorɛt:

Me	ɛ	= mà	na ɛ	—
te	ɛ	= tà	u ɛ, ju ɛ	= uà, jàu
i	ɛ	= jà	u ɛ	= uà, jàu
me	i	= m' i	na i	—
te	i	= t' i	u i, ju i	= uà, jàu
i	i	= ja	u i	= uà, jàu

116. Nga ɳe hɛre perdóren' ɛãé dy ðenetorɛ páðazi, si: *me t' i ra*, *me ju ða*, *te jà beri* (te i ɛ beri), ɛtj.

Herémera pɛtrɛgoɳes

117. Herémera pɛtrɛgoɳes jan' atá qe peféjene ɛ kujt ɛɛte ɳe pɛ. Ketá kane trɛ vɛta, si ɛãé ɳejesin' ɛ ɛúmesin' i kane nga dy, ɳérene dukɛ vɛɛtuare pɛne, ɛãé tiáterene dukɛ vɛɛtuare te zotn' ɛ pɛse; kɛɛtú ɛãé pindjɛne ne vɛtet te

trɛte. Πerkđέhɛne ne ɡiđe renjɛt, ɛđέ perdórɛne te-paçquare ɛđέ te-çquare. Kur jane te-paçquare zíhɛne si miémera; kur jane te-çquare, si émera.

TE-ΠAÇQUARE

Vɛte 1

Ηejes prɛj te-zotɵ

Ηejes prɛj ɡejɛ

	Maɵk.	Fɛm.	Asj.
Q.	im	imɛ	t' im
Πj.	(i) t' im	(i) s' imɛ	(i) t' im
Ɓ.	t' im	s' imɛ	t' im
K.	t' im	t' imɛ	t' im
Πr.	t' im	t' imɛ	t' im
M.	t' im	s' imɛ	t' im

Gumes prɛj ɡejɛ

	Maɵk.	Fɛm.
Q.	ɛ-mi, t' im	ɛ-mia, t' imɛ
Πj.	(i) te-mi, t' im	(i) te-mia, t' imɛ
Б.	te-mi, t' im	te-mia, t' imɛ
K.	ɛ-mi, t' im	ɛ-mia, t' imɛ
Πr.	te-mi, t' im	te-mia, t' imɛ
M.	te-mi, t' im	te-mia, t' imɛ

Gumes prɛj te zotɵ

Ηejes prɛj ɡejɛ

	Maɵk.	Fɛm.	Asj.
Q.	yne	jone	t' ene
Πj.	(i) t' ene, t' one	(i) s 'ane, s' one	(i) t' ene
Ɓ.	t' ene, t' one	s' ane, s' one	t' ene

K.	t' ene, t' one	t' ane, t' one	t' ene
Пr.	t' ene, t' one	t' ane, t' one,	t' ene
M.	t' ene, t' one	t' ane, t' one	t' ene

Gumes prɛj gejɛ

	Maɛk.	Fɛm.
Q.	t 'ane, t' one	t' ona
Пj.	(i) t' ane, t' one	(i) t' ona
P.	t' ane, t' one	t' ona
K.	t' ane, t' one	t' ona
Пr.	t' ane, t' one	t' ona
M.	t' ane, t' one	t' ona

Vɛte 2

Иejes prɛj te zotɛ

Hejes prej gejɛ

	Maɛk.	Fɛm.	Asj.
Q.	yt	jotɛ, jote	t' ent
Пj.	(i) t' ent, t' at, t' yt	(i) s' atɛ, s' ate	(i) t' ent
P.	t' ent, t' at, t' yt	s' atɛ, s' ate	t' ent
K.	t' ent, t 'at, t' et	t' endɛ, tete	t' ent
Пr.	t' ent, t' at, t' et	t' endɛ, tete	t' ent
M.	t' ent, t' at, t' yt	s' atɛ, s' ate	t' ent

Gumes prɛj gejɛ

	Maɛk.	Fɛm.
Q.	ɛ-tu, te-tu, t' ete	ɛ-tua, te-tua, t' ete
Пj.	(i) te-tu, t' ete	(i) te-tua, t' ete
P.	te-tu, t' ete	te-tua, t' ete
K.	ɛ-tu, t' ete	ɛ-tua, t' ete
Пr.	te-tu, t' ete	te-tua, t' ete
M.	te-tu, t' ete	te-tua, t' ete

BASH

Gumes prɛj zotɛ

	Iejes prej ɣejɛ			*Gumes prej ɣejɛ*
	Maɛk.	Fɛm.	Asj.	Maɛk. ɛ Fɛm.
Q.	j' uaj	j' uaj	t' uaj	t' uaj
Пj.	(i) t' uaj	(i) s' uaj	(i) t' uaj	(i) t' uaj
Б.	t' uaj	s' uaj	t' uaj	t' uaj
K.	t' uaj	t' uaj	t' uaj	t' uaj
Пr.	t' uaj	t' uaj	t' uaj	t' uaj
M.	t' uaj	t' uaj	t' uaj	t' uaj

Vɛte 3

Iejes prɛj zotɛ máɛkuʌe

Iejes prej ɣejɛ

	Maɛk.	Fɛm.	Asj.
Q.	i-tî, i-vɛt, i	ɛ-tî, ɛ-vɛt, ɛ	ɛ (te)-tî
Пj.	(i) te-tî, te-vɛt, te	(i) se-tî, se-vɛt, se	(i) te-tî
Б.	te-tî, te-vɛt, te	se-tî, se-vɛt, se	te-tî
K.	ɛ-tî, ɛ-vɛt, te	ɛ-tî, ɛ-vɛt, te	ɛ-tî
Пr.	te-tî, te-vɛt, te	te-tî, te-vɛt, te	te-tî
M.	te-tî, te-vɛt, te	se-tî, se-vɛt, se	te-tî

Gumes prɛj ɣejɛ

Maɛk. ɛ Fɛm.

Q.	ɛ-tî, te-tî, te
Пj.	(i) te-tî, te-vɛt, te
Б.	te-tî, te-vɛt, te
K.	te-tî, te-vɛt, te
Пr.	te-tî, te-vɛt, te
M.	te-tî, te-vɛt, te

Нejes prεj zotɵ fέmere

	Нejes prεj ɣeje			*Gumes prεj ɣejε*
	Maɵk.	Fεm.	Asj.	Maɵk. ε fεm.
Q.	i-saj, i	ε-saj, ε	ε (te)-saj	ε (te)-saj, te
Пj.	(i) te-saj, te	(i) se-saj, se	(i) te-saj	(i) te-saj, te
Б.	te-saj, te	se-saj, se	te-saj	te-saj, te
K.	ε-saj, te	ε-saj, te	ε-saj	ε (te)-saj, te
Пr.	te-saj, te	te-saj, te	te-saj	te-saj, te
M.	te-saj, te	se-saj, se	te-saj	te-saj, te

Gumes prεj zotɵ

	Нejes prεj ɣejε		
	Maɵk.	Fεm.	Asj.
Q.	i-tyrε, i	ε-tyre, ε	ε (te)-tyrε
Пj.	(i) te-tyrε (vε), te	(i) se-tyrε (vε), se	(i) te-tyrε (vε)
Б.	te-tyrε (vε), te	se-tyrε (vε), se	te-tyrε (vε)
K.	ε-tyrε, te	ε (te)-tyrε, te	te-tyrε
Пr.	te-tyrε, te	te-tyrε, te	ε-tyrε
M.	te-tyrε, te	te-tyre, se	te-tyrε

Gumes prεj ɣejε

	Maɵk. ε Fεm.
Q.	ε (te)-tyrε, te
Пj.	(i) te-tyrε (vε), te
Б.	te-tyrε (vε), te
K.	ε (te)-tyrε, te
Пr.	te-tyrε, te
M.	te-tyrε, te

Gen. — Gέgete *ne* vεte te-pare ɖone *εm, t'εm, εmε, t'εmε* ne vendit te *im, t'im, imε, t'imε* εtj., si εɖέ ne vεte te-dyte qe ɖone *juεj* a *jûj* εɖέ *tuεj* a *tûj* ne vendit te *juaj* ε *tuaj*.

118. Пerέmerate ɣetrεgones víhεne pas έmerit te ɣese,

si : *ɛóku im, ɲuna jotɛ, djɛmt' ɛ-ti.* Vɛtem ne émerat qe pefɛjne fis ɛãé ne émerit *zot* víhɛne perɲara, ɛãé atehɛrɛ perdórɛte vɛtem ɳera ŋga mɛndyrat' ɛ-síperɱɛ, si dúkɛte ne ketó ɛembeλa :

Vɛte 1

	Hejes m.	*Hejes f.*	*Gumes m.*	*Gumes f.*
Q.	im bir	imɛ bije	t'im bij	t'imɛ bija
Пj.	(i) t' im biri	(i) s' imɛ bijɛ	(i) t'im bijɛ	(i) s'imɛ bíjavɛ
B.	t' im biri	s' imɛ bijɛ	t'im bijɛ	s'imɛ bíjavɛ
K.	t' im bir	t' imɛ bije	t'im bij	t'imɛ bija
Пr.	t' im bir	t' imɛ bije	t'im bij	t'imɛ bija
M.	t' im biri	s' imɛ bijɛ	t'im bijɛ	s'imɛ bíjavɛ

Vɛte 2

	Hejes m.	*Hejes f.*
Q.	yt veλá	jote motre
Пj.	(i) t' yt veλáj	(i) s' ate motrɛ
B.	t' yt veλáj	s' ate motrɛ
K.	t' et veλá	t' ete motre
Пr.	t' et veλá	t' ete motre
M.	t' yt veλáj	s' ate motrɛ

	Gumes m.	*Gumes f.*
Q.	t' ete veλézere	t' ete mótera
Пj.	(i) t' ete vɛλézerɛ	(i) t' ete mótravɛ
B.	t' ete veλézerɛ	t' ete mótravɛ
K.	t' ete veλézere	t' ete mótera
Пr.	t' ete veλézere	t' ete mótera
M.	t' ete veλézerɛ	t' ete mótravɛ

Vɛte 3

	Hejes m.	*Hejes f.*	*Gumes m.*	*Gumes f.*
Q.	i nipi	ɛ mbɛsa	te níperite	te mbésate
Пj.	(i) te nipit	(i) se mbésese	(i) te níperɛt	(i) se mbésavɛt
B.	te nipit	se mbésese	te níperɛt	se mbésavɛt

K.	te nipne	te mbésene	te níperite	te mbésate
Пr.	te nipt	te mbɛset	te níperit	te mbɛsat
M.	te nipi	se mbɛsɛ	te níperɛt	se mbésavɛt

119. Ne vɛte te-par' ɛ ne te-dytet émeri qe vjɛn keɛtú pas perémerit perdórɛte i-paçquare; ne vɛtet te-trɛte perdórɛte i-çquare, ɛãé munt te humbase ɛãé ɛkrónene *i* ne pjɛλ. ɛ ne ãen., ðúhɛte *te nipit* ɛãé *te nipt*.

120. Fjálete *ate, eme* ɛ *kunate* ndepóhene dukɛ perkðyɛre pas ketí perémeri me keté mɛndyre:

Q.	im ate	yt ate	i jati
Пj.	(i) t' im ɛt	(i) t' yt' ɛt	(i) t' ɛt
B.	t' im ɛt	t' yt' ɛt	t' ɛt
K.	t' im ate	t' et' ate	t' ane
Пr.	t' im ate	t' et' ate	t'ane
M.	t' im ɛti	t' yt' ɛti	t' ɛti
Q.	im kunate	im' mê	jot' eme
П.	(i) t' im kunɛt	(i) s' im' mêjɛ	(i) sat' emɛ
B.	t' im kunɛt	s' im' mêjɛ	sat' emɛ
K.	t' im kunate	t' im' mê	tet' eme
Пr.	t' im kunate	t' im' mê	tet' eme
M.	t' im kunɛti	s' im' mêjɛ	sat' emɛ

Dúhɛte kujdɛse per te çquare perémerin' ɛ vɛtes' se-trɛte *i, te, ɛ, se* nga nýjɛte.

TE-ÇQUARA

Vɛte 1

Hɛjes prɛj zotɛ

	Hejes prɛj yejɛ			*Gumes prɛj yejɛ*	
	Maɛk.	Fɛm.	Asj.	Maɛk.	Fɛm.
Q.	imi	imɛja	t' imte	te mite	te míjate
Пj.	(i) t' imit	(i) s' ímɛse	(i) t' imit	(i) te mivɛt	(i) te míjavɛt
B.	t' imit	s' ímɛse	t' imit	te mivɛt	te míjavɛt

K.	t' imne	t' ímɛne	t' imte	te mite	te míjate
Пr.	t' imt	t' imɛt	t' imt	te mit	te mijat
M.	t' imi	s' ímɛjɛ	t' imi	te miɛ	se mijaɛ

Gumes prɛj zotɛ

	Hejes prɛj ɣejɛ			*Gumes prɛj ɣejɛ*	
	Maɛk.	Fɛm.	Asj.	Maɛk.	Fɛm.
Q.	yni	jona	t' ánete	t' ánete	t' ónate
Пj.	(i) t' enit	(i) s' ánese	(i) t' enit	(i) t'anevɛt	(i) t' ónavɛt
B.	t' enit	s' ánese	t'enit	t' ánevɛt	t' ónavɛt
K.	t' énene	t' énene	t' ánete	t' ánete	t' ónate
Пr.	t' enet	t' enet	t' enet	t' anet	t' onat
M.	t' enit	s' áneje	t' enit	t' aneɛ	s' onaɛ

Gkróɲate *a* ɛâé *e* munt te béhɛne ɛâé *o*, si: *t' onit, t' ónene, t' onet, s' ónese.* Gégete i perdórine mê tépere keetú.

Vɛte 2

Hejes prɛj zotɛ

	Hejes prɛj ɣejɛ			*Gumes prɛj ɣejɛ*	
	Maɛk.	Fɛm.	Asj.	Maɛk.	Fɛm.
Q.	yti	jotja	t' entte	te-tute	te-túate
Пj.	(i) t' endit	(i) s' átɛse	(i) t' endit	(i) te-tuvɛt	(i) te-túavɛt
B.	t' endit	s' átɛse	t' endit	te-tuvɛt	te-túavɛt
K.	t' éndine	t' éndɛne	t' entte	te-tute	te-túate
Пr.	t' endit	t' endɛt	t' entt	te-tut	te-tuat
M.	t' endi	s' átɛjɛ	t' endi	te-tuɛ	se-tuaɛ

Gumes prɛj zotɛ

	Hejes prɛj ɣejɛ		
	Maɛk.	Fɛm.	Asj.
Q.	juaji	juaja	t' uajte
Пj.	(i) t' uajit	(i) s' uajse	(i) t' uajit

Б.	t' uajit	s' uajse	t' uajit
К.	t' uajne	t' uajne	t' uajte
Пг.	t' uajt	t' uajt	t' uajt
М.	t' uajɛ	s' uajɛ	t' uajɛ

Gumes prɛj ɣeje

	Maɛk.	Fɛm.
Q.	t' uajte	t' uájate
Пj.	(i) t' uajvɛt, t' uajɛt	(i) t' uájavɛt
Б.	t' uajvɛt, t' uajɛt	t' uájavɛt
К.	t' uajte	t' uájate
Пг.	t' uajt	t' uajat
М.	t' uajɛ	s' uajaɛ

Ne ketó ne vendit te pókjɛse *uaj* Gégete perdórine *uɛj* a *ûj*, si: *juɛji* a *jûji* (juaji), *tuɛjte* a *tûjte* (tuajte).

Vɛte 3

Hejes prɛj zotɛ máɛkuɫe

	Hejes prɛj ɣeje			*Gumes prɛj ɣeje*	
	Maɛk.	Fɛm.	Asj.	Maɛk.	Fɛm.
Q.	i-tia	ɛ-tija	te-tite	te-tite	te-tíjate
Пj.	(i) te-tit	(i) se-tise	(i) te-tit	(i) te-tivɛt	(i) te-tíjavɛt
Б.	te-tit	se-tise	te-tit	te-tivɛt	te-tíjavɛt
К.	te-tine	te-tine	te-tite	te-tite	te-tíjate
Пг.	te-tit	te-tit	te-tit	te-tit	te-tijat
М.	te-tij	se-tijɛ	te-tijɛ	te-tijɛɛ	se-tijaɛ

Hejes prɛj zotɛ fémere

	Hejes prɛj ɣeje			*Gumes prɛj ɣeje*	
	Maɛk.	Fɛm.	Asj.	Maɛk.	Fɛm.
Q.	i-saja	ɛ-saja	te-sajte	te-sajte	te-sájate
П.	(i) te-sajt	(i) se-sajse	(i) te-sajt	(i) te-sajvɛt	(i) te-sájavɛt

Б.	te-sajt	se-sajse	te-sajt	te-sajvɛt	te-sájavɛt
К.	te-sajne	te-sajne	te-sajte	te-sajte	te-sájate
Пг.	te-sajt	te-sajt	te-sajt	te-sajt	te-sajat
М.	te-sajt	se-sajɵ	te-sajɵ	te-sajɵ	se-sajaɵ

Gumes prɛj zotɵ

	Hejes prɛj gejɛ			*Gumes prɛj gejɛ*
	Maɵk.	Fɛm.	Asj.	Maɵk. ɛ Fɛm.
Q.	i-tyrja	ɛ-tyrja	te-týrɛte	te-týrɛte
Пj.	(i) te-tyrɛt	(i) se-týrɛse	(i) te-tyrit	(i) te-týrɛvɛt
Б.	te-tyrɛt	se-týrɛse	te-tyrit	te-týrɛvɛt
К.	te-týrene	te-týrene	te-týrɛte	te-týrɛte
Пг.	te-tyrɛt	te-tyrɛt	te-tyrɛt	te-tyrɛt
М.	te-tyrɛ	se-týrɛjɛ	te-tyrɛ	te (se)-tyrɛɵ

Ne ketá te-pastajmit Gégete perdórine *n* ne vendit te *r* se; ðone *i-tynja*, *te-týnɛte* ɛtj.

Herémera deftoɲes

121. Herémera deftoɲes ðúhɛne atá ɋe deftɛjne ɲe ɲerí a ɲe ɲe t' áfer' a te-largɵ. Ketá jane dy, ɲeri per te deftyɛre s' áferi, tjáteri se largu; cilidó ka ɲindjɛ, némur' ɛðé renjɛ.

Her áfere

	Hejes			*Gumes*	
	Maɵk.	Fɛm.	Asj.	Maɵk.	Fɛm.
Q.	ky	kejó	ketá	ketá	ketó
Пj.	(i) ketí	(i) kesáj	(i) ketí	(i) ketyrɛ (vɛ)	(i) ketyrɛ (vɛ)
Б.	ketí	kesáj	ketí	ketyrɛ (vɛ)	ketyrɛ (vɛ)
К.	keté	keté	ketá	ketá	ketó
Пг.	keté	keté	ketá	ketá	ketó
М.	kesí (jɛ)	kesó (jɛ)	kesí	kesiɵ, kesyrɛɵ	kesóɵ, kesyrɛɵ

Her lark

Q.	aý	ajó	atá	atá	ató
Пj.	(i) atí	(i) asáj	(i) atí	(i) atyrɛ (vɛ)	(i) atyrɛ (vɛ)
Б.	atí	asáj	atí	atyrɛ (vɛ)	atyrɛ (vɛ)
K.	até	até	atá	atá	ató
Пr.	até	até	atá	atá	ató
M.	así (jɛ)	asó (jɛ)	así	asíɛ, asyrɛɛ	asoɛ, asyrɛɛ

122. Herémeri deftoŋes, kur perdórɛte vɛtem, ze vent émeri; kur perdórɛte perpara ŋe émeri, ze vent miémeri.

Gen.—Gégete ɛɑ́ɛ́ ne ketá ne vendit te *r* se perdórine *n*, ɛ done *ketynɛ*, *atynɛ*.

Herémera permendes

123. Herémera permendes jan' atá qe perdórɛne ne vendit te ŋe émeri te-zene ngojɛ mê sipre, ketá jane dy:

a) Herémeri **qe,** i-cili eɛt' i-pandepuare ɛɑ́ɛ́ perdórɛte keɛtú ne ɡiɑ́e ɡindjɛt, ne ɡiɑ́e némurat ɛ ne ɡiɑ́e renjɛt, si: *aý qe, ajó qe, atá qe, ju qe, atí qe, ketyrɛ qe* ɛtj.

b) Fjala **cile** qe perdórɛte mɛ nýjɛte ɛɑ́ɛ́ perkɑ́ɛ́hɛte ne ɡiɑ́e ɡindjɛt, némurat ɛ renjɛt si ɡiɑ́e miémerat' ɛ-mbaruare me *e*, si: *i-cili, te-cilit, te-cílene; ɛ-cila, se-cílese, te-cílene; te-cílete, te-cílevɛt; te-cilate, te-cílavɛt* ɛtj.

c) Herémerate pyɛtes **kuɛ, çe, sɛ, sa,** kur s' trɛgojne pyɛtjɛ, zíhɛne permendes. *(Veɛtó per ketá mê poɛte ne perémerat pyɛtes).*

Herémera pyɛtes

124. Herémera pyɛtes jane atá mɛ te-cilet pyɛ́tɛte ŋe ŋɛrí a ŋe ɡe a qyɛ ɛ sa eɛte ŋe ɡe. Ketá jane.

a) Herémeri **kuɛ,** mɛ te-cílene pyɛ́tɛte vɛ́ta, ŋɛriu; ky eɛte si per maɛk. ɛɑ́ɛ́ per fɛm. ɛɑ́ɛ́ asjátere ɛ ɛumes s' ka; perkɑ́ɛ́hɛte neper renjɛt keɛtú:

Q.		kuɛ
Пj.	(i)	kujt
Б.		kujt
K.		ke
Пr.		ke
M.		kujt

b) Перémeri **çe** a **ç'**, mɛ te-cílene pyétɛte ɲeja a ɛâé vɛta: ky eɛt' i-paperkâyɛre ɛâé perdórɛte i-ketiâe ne ɲiđe ɲindjɛt, némurat ɛ renjɛt, si: *ç' ɲerí, ç' ɲeriu, ç' ɲune, ç' puneraɛ, ç' uje.* Mɛ fjalet *ɲe* perpíqɛt' ɛ béhɛte *ɲe.*

c) Перémeri **sɛ** ne kaλzoɲetorɛt ɛ ne pritetorɛt ɛâé **sɛjɛ** ne mergoɲetorɛt, i-cili vjen vɛtem nga ketó te tri renjɛ ɛâé s' ka as némur' as ɲindjɛ. Ky ɛ' perdórɛte kupe baɛke mɛ émere. Пrɛj ketí bénɛte ɛâé ɲe miémere *i-séjtere, ɛ-séjtere, te-séjtere.*

ç) Перémeri **cile,** mɛ ke pyétɛte kuɛ nga dy a nga ɛumɛ ɲeresɛ a ɲerraɛ. Ky ka ɲiđe ɲindjɛte, némurate ɛ rénjɛte ɛâé perkâéhɛte si miémerate pô pa nyjɛ: *cili, cílit, cílene; cila, cílese, cilɛ; cílete; cílate.*

d) Перémeri **sa,** mɛ te-cílene pyétɛte némuri a ɛumic' ɛ ɲéresvɛ a ɛ ɲerravɛ. Ky zíhɛte si ɛumes ɛâé perkâéhɛte ne te dy ɲindjɛt: *sa, (i) savɛ, savɛ, sa, sa, saɛ.*

Перémera ndames

125. Перémera ndames jan' atá qe ndajne ɲérrate dukɛ trɛguare qyɛ a sa jane. Ketá ndáhɛne me dy: atá qe trɛgojne *sa,* ɛâé atá qe trɛgojne *qyɛ.*

126. Atá qe trɛgojne *qyɛ* jane:

a) Fjala **tiλe,** ɛ-cila perdórɛte mɛ nyjɛ ɛâé perkâéhɛte neper te-ɲiđe ɲindjɛt, némurat ɛ renjɛt, ɛ-paçquar' ɛ ɛ-çquare si miémerate: *i-tiλe, te-tiλi; ɛ-tiλe, se-tiλɛ; te-tiλe, ɲe-tiλevɛ; te-tiλa, te-tiλavɛ; i-tiλi, te-tiλit; ɛ-tiλa, se-tiλese; te-tiλete, te-tiλevɛt* ɛtj. Ky perémere mɛr ɛâé ɲe *a* ne kryét

per te trɐguare se largu, a ɳe *ke* per te trɐguare s' aſeri: *i-atiλe, i-atiλi, t' atiλit*; *ɛ-atiλe, ɛ-atiλa, s' atíλese*; *t' atiλe, t' atíλete, t' atíλevɛt; t' atiλa, t'atíλate, t' atíλavɛt* ɛtj.; *i-ketiλe, i-ketiλi, te-ketiλit*; *ɛ-ketiλe, ɛ-ketiλa, se-ketíλese*; *te-ketiλe, te-ketíλete* ɛtj.

b) Herémerate **kuɛ ɛ cili** te pjékura mɛ **ake, si, di** ne kryɛt, a **do** ne funtt, a **si** ne kryɛt ɛ **do** ne funtt, si: *ake-kuɛ, ake-cili*; *si-kúɛ, si-cili; di-kúɛ, di-cili*; *kuɛ-dó, cili-dó*; *sikuɛ-dó, sicili-dó.* Ketá perkúdhɛne si ɛdé perémerate *kuɛ ɛ cili*: *kuɛ-do, kujt-do, kedo*; *cili-do, cilit-do, cilado, cilese-do.*

c) Herémeri **kuɛ** i-pjékure mɛ fjalet **kupe, pide:** *kupe-kuɛ, kupe-kujt, kupe-ke*; *pide-kuɛ, pide-kujt, pide-ke.*

ç) Herémeri **çe** i-pjékure mɛ fjalet **do:** *çedo* a *ç' do.* Ky ɛst' i-paperkdyɛre.

d) Herémeri **ake,** i-cili perdórɛte si miémere ɛdé ɛste i-paperkdyɛre. Gume hɛre mɛr ɛdé miémerine **ç'** pâs: *ake ɳeri, ake pune* a *ake ç' ɳeri, ake ç' pune.*

ë) Herémeri **játere** a **t' játere,** i-cili perkúdhɛte kɛstú:

Hejes i-paçquare

	Mašk.	Fem.
Q.	játere, t' játere, t' jétere	játere, t' játere, t' jétere
Пj.	(i) t' játeri, t' jéteri	(i) t' játerɛ, t' jéterɛ
B.	t' játeri, t' jéteri	t' játerɛ, t' jéterɛ
K.	t' játere, t' jétere	t' játere, t' jétere
Пr.	t' játere, t' jétere	t' játere, t' jétere
M.	játeri, t' játeri, t' jéteri	játerɛ, t' játerɛ, t' jéterɛ

Asj.

Q.	t' játere, t' jétere
Пj.	(i) t' játeri, t' jéteri
B.	t' játeri, t' jéteri

K.	t' játere, t' jétere
Пr.	t' játere, t' jétere
M.	t' játeri, t' jéteri

Cumes i-paçquare

	Maεk.	Fεm.
Q.	te-tjεre	te-tjεra
Пj.	(i) te-tjεrε, te-tjérevε	(i) te-tjéravε
Б.	te-tjεrε, te-tjérevε	te-tjéravε
K.	te-tjεre	te-tjεra
Пr.	te-tjεre	te-tjεra
M.	te-tjεreε	se-tjεraε

Иejes i-çquare

	Maεk.	Fεm.
Q.	játeri, tjáteri, tjéteri	játera, tjátera, tjétera
П.	(i) játerit, tjáterit, tjéterit	(i) játerese, tjáterese, tjéterese
Б.	játerit, tjáterit, tjéterit	játerese, tjáterese, tjéterese
K.	játerene, tjáterene, tjéterene	játerene, tjáterene, tjéterene
Пr.	játeret, tjáteret, tjéteret	játeret, tjáteret, tjéteret

Cumes i-çquare

Q.	te-tjérete	te-tjérate
Пj.	(i) te-tjεret, te-tjérevεt	(i) te-tjéravεt
Б.	te-tjεret, te-tjérevεt	te-tjéravεt
K.	te-tjérete	te-tjérate
Пr.	te-tjεret	te-tjεrat

Gen.—Quanjetor' ε perémerít *ηε* perdórete cume hεre baske mε renjet' ε-tjεra te keti perémeri, si: *ηerí játerit, ηerí játerine; ηera játerese, ηera játerene.*

ε) Herémeri **vεte**, i-cili perdórete i-paperkdyεre, si: *aý vεte, ky vεte, une vεte, atí vεte, keté vεte, na vεte, ju vεte; εrδi*

vɛte, vane vɛte. Gume hɛre perdórɛte baɛke mɛ mergoɲetorɛn' ɛ fjálese **vɛtí,** si ɛãé mɛ renjɛt' ɛ fjálese **vétehɛ** perveç quaɲetórɛse: *vɛte vɛtiu*; *vɛte vétehɛse, vɛte vétehɛne, vɛte vétehɛt, vɛte vétehɛjɛ.*

e) Herémeri **vétehɛ,** kur nuke perdórɛte si émere, si: *mɛ vétehɛ.* Herdórɛte ɛãé mɛ perémerit *vɛte*, si ɛ ãame mê sipre.

f) Fjálete **ɲe, ɲesɛnt, ɲesɛndi** ɛ **ɲekafɛe** te-paperkãyɛra.

127. Herémerate ndames qe trɛgojne *sa* jane:

a) Fjala **ɲe,** kur s' trɛgón némure, per ɲéjesit máɛkuÂe ɛ fémere, ɛãé **ca** per ɛúmesit ɛãé per ɲéjesit asjátere, si: *ɲe ɲerí, ɲe ɲune, ca ɲeres, ca ɲúnera, ca uje.* Ketá kur kane ɲe émere pâs mbétɛne te-paperkãyɛre, si: *ɲe ɲerí, ɲe ɲeriu*; *ca ɲeres,ca ɲéresɛ;* kur perdórɛne vɛtem fjala *ɲe* perkãéhɛte si ɛ trɛguame ne miémerat te némurit *ɲe, ɲeri* a mɛ réguÂe veçán *ɲe, ɲej;* fjala *ca* perkãéhɛte si perémeri *sa*: *ca, i cavɛ, cavɛ, ca, caɛ.* Emeri qe vjen pas ketyrɛ perdórɛte gjãnjé i-paçquare.

b) Miémerate **ɲe** ɛ **ca** te baɛkuare mɛ **ɲe** a **ndo,** *noɲé, ndoɲé, nocá, ndocá.* Ketá perkãéhɛne si ɛãé perémerate *ɲe* ɛ *ca* me vétehɛ.

c) Herémeri **ɲe** a **noɲé (ndoɲé)** í-baɛkuare mɛ fjalet **as:** *asɲé, asnoɲé, asndoɲé.* Ketá perkãéhɛne te-paçquare.

ç) Herémeri ɲyɛtes **sa,** i-baɛkuare mɛ fjálene **di:** *disá.* Ky perdórɛte mɛ émera ɛumes, ɛãé perkãéhɛte si ɛãé perémeri *sa.*

d) Fjala **aqe,** per te trɛguare se largu, ɛãé **kaqe,** per te trɛguare s' áferi, jáne perémera kur ndóãɛne perpara émeraɛ, si: *aqe ɲeres, kaqe uje;* kur ndóãɛne perpara miémeraɛ jane pasfoljɛ si: *aqe i-mire, kaqe i-maã.* Nga ɲe hɛre perdórɛn' ɛãé vɛtem, atehɛrɛ pjɛÂetorja ɛ ãenetor' ɛ-tyrɛ béhɛte *aqevɛ, kaqevɛ,* ɛãé mergoɲetorja *aqeɛ, kaqeɛ.*

d) Fjala **tere,** ɛ-cila mɛr nýjɛt' ɛâé perkâéhɛte nga te-ɣiđe ɣindjɛt, némurat ɛ rɛnjɛt si miémerate: *i-tere, te-teri, ɛ-tere se-terɛ*; *te-tere, te-teri*; *te-tere, te-térevɛ*; *te-tera, te-téravɛ.*

ɛ) Fjala **ɣiđe,** ɛ-cila ne quaɳetorɛt ɳejess s' mɛr kupe nyjɛ; ne renjɛt' ɛ-tjɛra te ɳéjesit ɛâé ne ɛúmesit munt ɛâé te map' ɛâé te mos mape; ɛâé mɛ te qene qe mê tépere perdórɛte perpara émerit eɛt' ɛ paperkâyɛrɛ neper renjɛt, si: *ɣiđe katundi, ɣiđe katundit* a *te ɣiđe katundit, ɣiđe katúndine* a *te-ɣiđe katúndine*; *ɣiđe ɛtepia, ɣiđe ɛtepise* a *se ɣiđe ɛtepise*; *ɣiđe katúndɛte* a *te-ɣiđe katúndɛte; ɣiđe ɛtepite* a *te-ɣiđe ɛtepite.* Nga ɳe hɛre perdórɛte ɛâé vɛtem, pôatehɛrɛ zíhete ɣiđeɳe si ɛumes ɛâé perkâéhéte neper renjɛt mɛ nyjɛ a pa nyjɛ: *ɣiđe, (i) ɣiđevɛ, ɣiđevɛ, ɣiđe, ɣiđe, ɣiđeɛ* per máɛkuâe si ɛâé per fɛmere, a *te-ɣiđe, (i) te-ɣiđevɛ, te-ɣiđevɛ, te-ɣiđe, te-ɣiđe, se-ɣiđeɛ*; *te-ɣiđa, (i) te-ɣiđavɛ, te-ɣiđavɛ, te-ɣiđa, te-ɣiđa, se-ɣiđaɛ.*

e) Herémerate **kuɛ** ɛâé **cile** te-piékura mɛ fjálene **ɣiđe,** te-cílete perkâéhɛne si ɛâé nerémerate *kuɛ ɛ cile, ɣiđekúɛ, ɣiđekújt, ɣiđeké*; *ɣiđecili, ɣiđecilit, ɣiđecílene*; *ɣiđecila, ɣiđecílese*; *ɣiđecílene* ɛtj.

f) Fjálete **ɛume** ɛ **pake,** te-cílate, kur ndóâɛne perpara émeraɛ jane te-paperkâyɛra ɛâé s' mapene nyjɛ, si: *ɛume bote, ɛume botɛ; pake ɳeres, pake ɳéresvɛ*; kur perdórɛne vɛtem mápene nyjɛ ɛâé perkâéhɛne, si: *i-ɛume, i-ɛumi, te-ɛumit; ɛ-ɛume, ɛ-ɛuma, se-ɛúmese; te-ɛúme, te-ɛúmete, te-ɛúmevɛt; te-ɛuma, te-ɛúmate, te-ɛumavɛt*: *i-pake, i-paku* ɛtj.

KRYE E-ΠESΡTΡ

FOLJA

128. Folja eɞte ŋe fjale qe trɛgón ŋe fare berjɛ a qenjɛ, si: *ȧa, ꝑunón, vɛne, jam.*

129. Folja ka nente fare ndarjɛɞ:

a) **Vɛta.** Folja ka tri vɛte si ɛȧɛ́ perémɛri: **vɛt' ɛ-ꝑare** si: *vajta, ꝑaɞe;* **vɛt' ɛ-dyte** si: *vajtɛ, ꝑɛ;* **vɛt' ɛ-trɛte** si: *vajti, ꝑa.*

b) **Némuri.** Folja ka dy némurɛ si ɛȧɛ́ émeri: **ŋejes** si: *vatɛ, vjɛn,* ɛȧɛ́ **ɞumes** si: *vane, vine.*

c) **Mendyra.** Folja ka ɞtate mendýra: **ɛ-ꝑrɛmɛ** si: *vɛtɛ, viŋa, kam vájture;* **ɛ-varmɛ** si: *te vɛte, te viŋa, te kɛm vájture;* **ɛ-uruamɛ** si: *vafɞa, ꝑaça vájture;* **ɛ-urȧuamɛ** si: *hiq, bej;* **ɛ-ꝑersjɛʌmɛ** si: *dukɛ vájture, dukɛ ꝑásure vájture;* **ɛ-ꝑaçquamɛ** si: *vájture, árȧure;* **ꝑerꝑysmorɛ** si: *i-árȧure ɛ-váture.*

ç) **Moti.** Folja ka ꝑaɞte-mbe-ȧɛte motɛ: **i-taniɞim** si: *vɛtɛ, viŋ;* **i-ꝑarȧim** si: *viŋa ȧoɞa;* **i-ɞkuare** si; *vajta, arȧçe;* **i-ꝑaꝑandɛ́hur' i-taniɞim** si: *vájtekam, árȧeka;* **i-ꝑaꝑandɛ́hur' i-ꝑarȧim** si: *vájtekeɞa, árȧekeɞine;* **i-ꝑaretaniɞim** si: *kam vájture, kini ȧene;* **i-mêꝑarȧim** si: *kíɞa vájture, kíɞite ȧene;* **i-ꝑareɞkuare** si: *ꝑaçe vájture, ꝑat ȧene;* **i-ꝑaꝑandɛ́hur' i-ꝑaretaniɞim** si: *ꝑaskam vájture, ꝑaskɛ ȧene;* **i-ꝑaꝑandɛ́hur' i-mêꝑarȧim** si: *ꝑáɞkeɞime vájture, ꝑaɞkɛj ȧene;* **i-ꝑritm' i-taniɞim** si; *dote vɛtɛ, dote viŋ:* **i-ꝑritm' i-ꝑarȧim,** si: *dote viŋa, dote ȧoɞa;* **i-ꝑritm' i-ꝑaꝑandɛ́hure,** si: *dote vajtkeɞa, dote ȧoɞa;* **i-ꝑritm' i-ꝑaretaniɞim,** si: *dote kɛm vájture, dote kɛm ȧene;* **i-ꝑritm' i-mêꝑarȧim,** si: *dote kiɞa vájture, dote kiɞa*

ðene; **i-pritm' i-pareŋapandéhure,** si: *dote páskeɛa vájture, dote páskeɛa ðene.* Nga ketá te ŋaɛte-mbe-ðɛte tɛte jane te-ðjɛɛtte, tɛte te-perzjɛre, sikundre dúkɛn' ɛðé ne ɛémbeλat te-tyrɛ. Nga mendýrate qe nemeruame mê sipre ca i kane te-tere ketá motɛ, ca kane vɛtem ca, si dotà ɛóheme mê poɛte.

d) **Cenimi.** Folja ka dy ɛenimɛ: **ŋgases** mɛ te cílene ngásime ŋe ŋɛrí a ŋe ŋê, si: *ɛoh, vras, ha,* ɛðé **ŋɛsŋgases** mɛ te cílene s' ngásime ŋê, si: *pí, ʃtɛ, vdɛs.* Folja ngáseɛɛ ndáhɛte me kátere: **ŋunetorɛ** si: *godít, vras, pyɛs*; **ŋesoŋetorɛ** si: *godítɛme, vrítɛme, pyétɛme;* **vɛtevɛtorɛ** si: *láhɛme* (laŋ vɛte vétehɛne), *ráhɛme* (ruaŋ vɛte vétehɛne); **mɛsetorɛ** si: *qáhɛme, pertypɛɛme.*

ð) **Herkðimi.** Fóljɛte perkðéhɛne neper ŋiðe ketó nda rjɛ qe nemeruame pas ŋaɛte postáteve te-cílete ðúhɛne *perkðimɛ*; perkðim' i-pare puɛtón fóljɛte te-cílavɛt ɛ-paçquamja mbaróhɛte mɛ *are, ire, ɛre, yre, ere*; perkðim' i-dýte ató qe mbaróhɛne mɛ *yre*; i-trɛti ató qe mbaróhɛne mɛ *uare*; i-káterti ató qe mbaróhɛne mɛ *ture*; i-péseti ató qe mbaróhɛne mɛ *ur*; i-pásteti ató qe mbaróhɛne mɛ *e* a mɛ *ur* ɛðé kane ŋe *jɛ* ne pembimt q' eɛte persípere keti.

ɛ) **Te-réguλta** ɛ **te-paréguλta.** Te réguλta ðúhɛne fóljɛte qe perkðéhɛne pas ŋe perkðimi mɛ réguλe teperŋíðçimɛ; te-paréguλta ðúhɛn' ató te-cílavɛt ca a ŋiðe mɛndýrat' ɛ mótɛt u perkðéhɛne jaɛte régulese a mɛ ŋe réguλe me vétehɛ.

e) **Te-pavɛtta.** Te-pavɛtta ðúhɛne fóljɛte qe s' perkðéhɛne ne ŋiðe vɛtat, si: *ɣemón.*

f) **Peŋe** ɛ **ɛtoŋe.** Peŋe i ðone cópes' se foljɛse q' eɛte ɛ-vɛtijte ɛðé s' ndróhɛte; ɛtoŋe i ðone cópese qe ɛtóhɛte per te trɛguare motne, mendýrene, vétene, némurine; ne foljɛt *ɛkruare, ɛkruaŋ, ɛkrova, ɛkrúhɛte,* copa *ɛkr* eɛte peŋa, ɛðé cópate *uare, uaŋ, ova, uhɛte,* jane ɛtoŋa. Per te ŋéture péŋen' ɛ ŋe foljɛjɛ apín te ngrɛme nga ɛ-paçuamja cópen' ɛ fundit ɛ-cila i trɛgón perkðimne.

130. Mendýrat' ɛ mótɛt' ɛ-pɛrzjɛre béhɛne pɾɛj mendýravɛt ɛ motɛt te foljɛse *pásure* a *qene* ɛđɛ́ pɾɛj se-páçquamɛs' se fóljɛse; p' andáj, pa zene te trɛgojme pɛrkđimɛt' ɛ-pɛrɒíđçime, dúhɛte te trɛgojme pɛrkđimn' ɛ ketyrɛ te-dy fóljɛvɛ te-cilate đúhɛne **ndíhmesɛ.**

FOLJA NDIHMƁSE **Пásure**

E-ПREME

I-taniɵim

kam	kɛmi, kɛna
kɛ	kini, kɛni
ka	kane

I-parđim

kiɵa(m), kiɵŋa	kíɵime
kiɵɛ, kiɵŋɛ	kíɵite
kiɵ(tɛ)	kíɵine

I-ɵkuare

pata, paçe	patme
patɛ	patte
pat, pati	patne

I-papandɛ́hur' i-taniɵim

pásekam	pásekɛmi
pásekɛ	páseki, pásekini
páseka	pásekane

I-papandɛ́hur' i-parđim

pásekeɵa	pásekeɵime
pásekeɵɛ	pásekeɵite
pásekɛj	pásekeɵine

I-paretanieim

kam pásure	kɛmi pásure
kɛ „	kini „
ka „	kane „

I-mêparâim

kieɐ pásure	kíeime pásure
kieɛ „	kíeite „
kie(tɛ) „	kíeine „

I-pareekuare

pata pásure	patme pásure
patɛ „	patte „
pat „	patne „

I-papandêhur' i-paretanieim

pásekam pásure	pásekɛmi pásure
pásekɛ „	pásekini „
páseka „	pásekane „

I-papandêhur' i-mêparâim

pásekeɐa pásure	pásekeɐime pásure
pásekeɐɛ „	pasekeɐite „
pásekɛj „	pásekeɐine „

I-pritm' i-tanieim

dote kɛm	dote kɛmi
dote kɛɐ, kɛç	dote kini
dote kɛte	dote kɛne

I-pritm' i-parâim

dote kieɐa(m)	dote kíeime
dote kieɛ	dote kíeite
dote kie(tɛ)	dote kíeine

BKSH

I-pr. i-papandɛ́hure

dote pásekeɛa	dote pásekeɛime
dote pásekeɛɛ	dote pásekeɛite
dote pásekɛj	dote pásekeɛine

I-pr. i-paretaniɛim

dote kɛm pásure	dote kɛmi pásure
dote kɛɛ „	dote kini „
dote kɛte „	dote kɛne „

I-pr. i-mɛ́parɛim

dote kiɛa pásure	dote kíɛime pásure
dote kiɛɛ „	dote kíɛite „
dote kiɛ(tɛj) „	dote kíɛine „

I-pr. i-parepapandɛ́hure

dote pásekeɛa pásure	dote pásekeɛime pásure
dote pásekeɛɛ „	dote pásekeɛite „
dote pásekɛj „	dote pásekeɛine „

E-VARME

I-taniɛim

te kɛm	te kɛmi
te kɛɛ, kɛç	te kini
te kɛte	te kɛne

I-parɛim

te kiɛa(m)	te kíɛime
te kiɛɛ	te kíɛite
te kiɛ(tɛ)	te kíɛine

BKSH

I-papand. i-parãim

te pásekeɛa	te pásekeɛime
te pásekeɛɛ	te pásekeɛite
te pásekɛj	te pásekeɛine

I-paretaniɛim

te kɛm pásure	te kɛmi pásure
te kɛɛ „	te kini „
te kɛte „	te kɛne „

I-mẽparãim

te kiɛa pásure	te kíɛime pásure
te kiɛɛ „	te kíɛite „
te kiɛ „	te kíɛine „

I-papand. i-mẽparãim

te pásekeɛa pásure	te pásekeɛime pásure
te pásekeɛɛ „	te pásekeɛite „
te pásekɛj „	te pásekeɛine „

E-URUAME

I-taniɛim

paça	páçime
paç	paçi
paste	páçine

I-paretaniɛim

paça pásure	páçime pásure
paç „	paçi „
paste „	páçine „

BKSF

E-URБUAME

I-tanicim

ki kini

I-paretanicim

ki pásure kini pásure

E-ПERCJEAÇIME

I-tanicim

dukɛ pásure

I-paretanicim

dukɛ pásure pásure

E-ПAÇQUAME

I-tanicim

(te) pásure, pásune, pase

I-paretanicim

(te) pásure pásure, (te) pásune pásune, (te) pase pase

ПERГYSMES

i pásure te pásure
ɛ-pásure te pásura
te pásure

FOLJA NDIHMPSE **Qene**

E-ΠREME

I-tanɛɛim

Jam	jɛmi
jɛ	ini
ɛɛtɛ, ê	jane

I-parãim

iɛa(m), jɛɛa(m)	íɛime
iɛɛ, jɛɛɛ	íɛite
iɛ(tɛ)	íɛine

I-ɛkuare

qɛɛɛ	qɛme
qɛ	qɛte
qɛ	qɛne

I-papandɛ̃hur' i-tanɛɛim

qenkam	qénkɛmi
qenkɛ	qenki
qenka	qénkane

I-papandɛ̃hur' i-parãim

qénkeɛa	qénkeɛime
qénkeɛɛ	qénkeɛite
qenkɛ(j)	qénkeɛine

I-paretanɛɛim

kam qene	kɛmi qene
kɛ „	kini „
ka „	kane „

BKSH

I-mẽparãim

kiɛa qene	kíɛime qene
kiɛɛ „	kíɛite „
kiɛ(tɛ) „	kíɛine „

I-pareɛkuare

pata, paçe qene	patme qene
patɛ „	patte „
pat „	patne „

I-papandɛ̃hur' i-paretaniɛim

pásekam qene	pásekɛmi qene
pásekɛ „	páseki „
páseka „	pásekane „

I-papand. i-mẽparãim

pásekeɛa qene	pásekeɛime qene
pásekeɛɛ „	pásekeɛite „
pásekɛj „	pásekeɛine „

I-pritm' i-taniɛim

dote jɛm	dote jɛmi
dote jɛɛ	dot' ini
dote jɛte	dote jɛne

I-pritm' i-parãim

dote iɛa, jɛɛa(m)	dote iɛime
dote iɛɛ, jɛɛɛ	dote iɛite
dote iɛ(tɛ)	dote iɛine

I-pri. i-papandɛ̃hure

dote qénkeɛa	dote qénkeɛime
dote qénkeɛɛ	dote qénkeɛite
dote qenkɛj	dote qénkeɛine

I-pri. i-paretaniɛim

dote kɛm qene	dote kɛmi qene
dote kɛɛ „	dote kini „
dote kɛte „	dote kɛne „

I-pr. i-mɛparãim

dote kiɛa qene	dote kíɛime qene
dote kiɛɛ „	dote kíɛite „
dote kiɛ(tɛ) qene	dote kíɛine „

I-pr. i-parepapandɛ́hure

dote pásekeɛa qene	dote pásekeɛime qene
dote pasekeɛɛ „	dote pásekeɛite „
dote pásekɛj „	dote pásekeɛine „

E-VARME

I-taniɛim

te jɛm	te jɛmi
te jɛɛ	te ini
te jɛte	te jɛne

I-parãim

te iɛa(m), jɛɛa(m)	te íɛime
te iɛɛ, jɛɛɛ	te íɛite
te iɛ(tɛ)	te íɛine

I-papand. i-parãim

te qénkeɛa	te qénkeɛime
te qénkeɛɛ	te qénkeɛite
te qenkɛj	te qénkeɛine

BKSH

I-paretanicim

te kɛm qene	te kɛmi qene
te kɛɛ „	te kini „
te kɛte „	te kɛne „

I-mẽparãim

te kiɛa qene	te kíɛime qene
te kiɛɛ „	te kíɛite „
te kiɛ „	te kíɛine „

I-papandẽhur' i-mẽparãim

te pásekeɛa qene	te pásekeɛime qene
te pásekeɛɛ „	te pásekeɛite „
te pásekɛj „	te pásekeɛine „

E-URUAME

I-taniɛim

qofɛa	qófɛime
qofɛ	qofɛi
qofte	qófɛine

I-paretaniɛim

paça qene	páçime qene
paç „	paçi „
paste „	páçine „

E-URƐUAMƐ

I-taniɛim

ji	jini

I-paretaniɛim

ki qene	kini qene

E-ΠΒRCJEΛÇIME

I-taniɕim

dukɛ qene

I-paretaniɕim

dukɛ pásure qene

E-ΠAÇQUAME

I-taniɕim

(te) qene

I-paretaniɕim

(te) pásure qene

ΠΒRΓYSMΒS

i-qene te-qene
ɛ-qene te-qena
te-qene

131. Sikundre q' ɛ ɕóheme ne te perkđyɛret te te-dy fóljɛvɛt ndihmesɛ, mendyr' ɛ-prɛmɛ i ka te ɡaɕte-mbe-đɛte motɛt; mɛndyr' ɛ-varmɛ ka ɡaɕte, mɛ te qene qe i-ɕkuari ɛ i-pareɕkuari si ɛđɛ́ i-papandɛ́hur' i-taníɕim ɛ i-paretaɕim s' vine nga kjo mendyre; mendyrat' ɛ-tjɛra kane vɛtem nga dy motɛ: te-taníɕimine ɛđɛ́ te-paretaníɕimine; perɡysmesi s' ka pervɛç ŋe, sɛ aý s' eɕte foljɛ, pô eɕte ŋe miɛ́mere i-bere prɛj foljɛjɛ, p' andáj ɛđɛ́ zíhɛte ŋe fare fjalɛ me vɛ́tehɛ.

132. Mendyr' ɛ-urđuamɛ nuke ka pervɛç vɛ́ten' ɛ-dyte; ɛ-percjɛ́ʌçimja ɛđɛ́ ɛ-paçquamja s' kane vɛta farɛ; perɡysmesi ka ɡendjɛ ɛđɛ́ némure si miɛ́merate.

133. Nga te 31 sýret' ɛ ç' do perkđɛ́njɛjɛ 16 jane te-đjɛ́ɕ-

tete, 16 te-perzjɛre; te-perzjɛrete béhɛne prɛj te-ðjɛɛtevɛt te fóljɛse ndihmesɛ ɛãé prɛj se-paçquámɛse. Nga te 16 te-ðjɛɛtete tɛte jane te mendýres' se-prɛmɛ, trɛ te ɛe-vármɛse, ɛãé te-pɛɛt' ɛ-tjɛre te mendýravɛt te-tjɛra nga ɲe per cílene-do. Móterɛt ɛ-pritne s' çquájne nga ɛ-varmja pervéç nga fjal' ɛ-ɛtuare ɛ-krɛjt qe ne te-vármɛt ɛɛte *te*, ne te-pritmit béhɛte *dote;* p'andáj mɛ te díture te-vármɛne kɛmi díture ɛãé te-prítmite. Nga te-tré motɛt ɛ-ðjɛɛtime te ɛe-vármɛse dy (i-parðmi ɛãé i papandɛhur' i-parðme) s' çquajne nga te ɛe-prémɛse pervéç nga fjala *te* qe kane ne kryɛt; p' andáj nga te-tere motɛt ɛ ɛe-vármɛse ɛ nga te prítmite vɛtem ɲeri (i-taniɛim' i ɛe-vármɛse) ka fytyre me vɛtehɛ. E-perçjɛâmja ɛãɛ perpýsmesi béhɛne prɛj ɛe paçquámɛse mɛ te mape ne kryɛt i-pari fjálene *dukɛ*, i dyti nýjɛte. Hrapó nga te-giðe te 31 motɛt vɛtem 9 te-ðjɛɛte kane forma me vɛtehɛ, ɛãé mɛ te díture ketó te nente forma te ç' do fóljɛje mundime t' i bejme te tjɛrate vɛte.

134. Neper motɛt ɛ-perzjɛre Gégete vene me tépere ɲe te-paçquamɛ, te-kepúture, te-cílene ɛ trɛgojme ne seret te te-paçquamɛse; ðone *kam pásune* ɛãé *kam pase*.

135. Çɛku perdórɛn' ɛãé ca motɛ te perzjɛre dy hɛrɛ, do-mɛ-ðene mɛ te ɛtuare ɛãé ɲe te-paçquamɛ neper giðe motɛt ɛ-perzjɛre, si: *kam pásure pásure, kam pásure qene; kiɛa pásure pásure, kiɛa pásure kene*; *pata pásure pásure, pata pásure qene; te kɛm pásure pásure, se kɛm pásure qene*, ɛtj. Ketá motɛ qe perdórɛne me te-raÃe qúhene **te-medyɛme,** si: i-paretaníɛim i-medyeme: *kam pásure qene,* ɛtj.

136. Ɛɛte ɛãé ɲe fare moti i-pritme i-perzjɛre prɛj tetaníɛimit a te-pefyɛɛimit te ɛe-prɛmɛs' se fóljɛse ndihmesɛ *pásure* ɛãé prɛj se-paçquámɛse, ne mɛst te ɛe-cílavɛt hyn perparja **per,** pas Tóskevɛt, a **mɛ,** pas Gégevɛt, si: *kam per te pásure, kam mɛ pásune* a *kam mɛ pase*; *kiɛa per te pásure, kiɛa mɛ pásune* a *kiɛa mɛ pase.*

ΠΕRKθENJE *A*

Mɛ te-paçquamɛ te-mbaruare me **are. ire, ɛre, yre**

E-ΠREME

I-tenɨcim

— ŋ, j	— jme
— n	— ni
— n	— jne

I-parɑ̈im

— ŋa, ja(m)	— nime, jime
— ŋɛ, jɛ	— nite, jite
— ntɛ	— nine, jine

I-ɛkuare

— va	— me
— vɛ	— te
— u	— ne

I-pap. i-tanɨcim

— kam	— kɛmi
— kɛ	— ki
— ka	— kane

I-pap. i-parɑ̈im

— kɛɛa	— kɛɛime
— kɛɛɛ	— kɛɛite
— kɛ(j)	— kɛɛine

E-VARME

— ŋ, j	— jne
— nç, jɛ	— ni
— ŋe, je	— jne

BISHT

E-URUAME

— fɛa	— feime
— fɛ	— fei
— fte	— feine

E-URƁUAME

— (j)	— ni

E-ΠAÇQUAME

— re
— ne
—

Gen. — Te-tjérete motɛ ɛ te-tjɛrate mendyra béhɛne nas ketyrɛ si ɛ ɗame mê sipre.

Folj ɛ-mbaruare me **are:** *LARE. peŋa LA*

E-ΠREME

I-tanieim

Laŋ, la*j*	la*jme*
la*n*	la*ni*
la*n*	la*jne*

I-parɗim

laŋa, la*ja*(m)	lánime, lájime
laŋɛ, la*j*ɛ	lánite, lájite
la*ntɛ*	lánine, lájine

I-ekuare

la*va*	la*me*
la*vɛ*	la*te*
la*u*	la*ne*

BISF

I-pap. i-tanieim

la*kam*	lá*kɛmi*
la*kɛ*	la*ki*
la*ka*	lá*kane*

I-pap. i-parɑ̈im

lá*keɛa*	lá*keɛime*
lá*keɛɛ*	lá*keɛite*
la*kɛ(j)*	lá*keɛine*

I-paretanieim

kam lare, la	kɛmi lare, la
kɛ „	kini „
ka „	kane „

I-méparɑ̈im

kiɛa lare, la	kíɛime lare, la
kiɛɛ „	kíɛite „
kiɛ „	kíɛine „

I-pareɛkuare

pata lare, la	patne lare, la
patɛ „	patte „
pat „	patne „

I-pap. i-paretanieim

paskam lare, la	páskɛmi lare, la
paskɛ „	paski „
paska „	páskane „

I-pap. i-méparɑ̈im

páskeɛa lare, la	páskeɛime lare, la
páskeɛɛ „	páskeɛite „
páskɛj „	páskeɛine „

BKSF

I-pr. i-tanicim

dote laŋ, laj	dote lajme
„ lanç, lajc	„ lani
„ laŋe, laje	„ lajne

I-pr. i-parâim

dote laŋa, laja	dote lánime, lajime
„ laŋɛ, lajɛ	„ lánite, lájite
„ lantɛ	„ lánine, lájine

I-pr. i-pap.

dote lákecɑ	dote lákecime
„ lákecɛ	„ lákecite
„ lakɛj	„ lákecine

I-pr. i-paretanicim

dote kɛm lare(la)	dote kɛmi lare(la)
„ kɛc „	„ kini „
„ kɛte „	„ kɛne „

I-pr. i-mêparâim

dote kicɑ lare(la)	dote kícime lare(la)
„ kicɛ „	„ kícite „
„ kic „	„ kícine „

I-pr. i-parepapand.

dote páskecɑ lare(la)	dote páskecime lare(la)
„ páskecɛ „	„ páskecite „
„ paskɛj „	„ páskecine „

E-VARME

I-tanicim

te laŋ, laj	te lajme
„ lanç, lajc	„ lani
„ laŋe, laje	„ lajne

I-parãim

te laŋa, laja — te lánime, lájime
„ laŋɛ, lajɛ — „ lanite, lájite
„ lantɛ — „ lánine, lájine

I-pap i-parãim

te lákeɛa — te lákeɛime
„ lákeɛɛ — „ lákeɛite
„ lakɛj — „ lákeɛine

I-paretaniɛim

te kɛm lare, la — te kɛmi lare, la
„ kɛɛ „ — „ kine „
„ kɛte „ — „ kɛne „

I-mẽparãim

te kiɛa lare, la — te kíɛime lare, la
„ kiɛɛ „ — „ kíɛite „
„ kiɛ „ — „ kiɛine „

I-pap. i-mẽparãim

te páskeɛa lare, la — te páskeɛime lare, la
„ páskeɛɛ „ — „ páskeɛite „
„ paskɛj „ — „ páskeɛine „

E-URUAME

I-taniɛim		**I-paretaniɛim**	
la*fɛa*	lá*fɛime*	paça lare(la)	páçime lare(la)
la*fɛ*	la*fɛi*	paç „	paçi „
la*fte*	lá*fɛine*	paste „	páçine „

E-URUAME

I-taniɛim		**I-paretaniɛim**	
la*j*	la*ni*	ki lare(la)	kini lare(la)

E-ΠΒRCJEΛME

I-taniɞim	**I-paretaniɞim**
dukɛ lare(la)	dukɛ pásure lare(la)

E-ΠAÇQUAME

I-taniɞim	**I-paretaniɞim**
(te) la*re*, la*ne*, la	(te) pásure lare(la)

ΠΒRΓYSMΒS

i-la*re*, i-la*ne* te-la*re*, te-la*ne*
ɛ-lare, ɛ-la*ne* te-la*ra*, te-lana
te-la*re*, te-la*ne*

Keɞtú perkɗɛ́hɛne **qare, ɞare, ndare, ɗare, ça-re, nɒare** ɛtj.

Fóljɛte: **mape, ngare, vrare, pare, ɞkare,** ɛtj. kane te-taníɞimin' ɛ se-prémɛse te-parɛ́guʎete.

Foljɛ te-mbaruara mɛ **ire, ɛre, yre:** *ɢIRƀ, peŋa ɢI; NDERƀ, peŋa NDE; FRYRƀ peŋa FRY.*

E-ΠREME

I-taniɞim

ɢi*ŋ*, ɞi*j*	ndɛ*ŋ*, ndɛ*j*	fry*ŋ*, fry*j*
ɞi*n*	ndɛ*n*	fry*n*
ɞi*n*	ndɛ*n*	fry*n*
ɞi*jme*	ndɛ*jme*	fry*jme*
ɞi*ni*	nde*ni*	fry*ni*
ɞi*jne*	ndɛ*jne*	fry*jne*

I-pardim

ɛiŋa, ɛija	*ndɛŋa, ndɛja*	*fyŋa, fryja*
ɛiŋɛ, ɛijɛ	*ndɛŋɛ, ndɛjɛ*	*fryŋɛ, fryjɛ*
ɛintɛ	*ndɛntɛ*	*fryntɛ*
ɛínime	*ndénime*	*frýnime*
ɛínite	*ndénite*	*frýnite*
ɛínine	*ndénine*	*frýnine*

I-ɛkuare

ɛiva	*ɛime*	*ndɛva*	*ndɛme*	*fryva*	*fryme*
ɛivɛ	*ɛite*	*ndɛvɛ*	*ndɛte*	*fryvɛ*	*fryte*
ɛiu	*ɛine*	*ndɛu*	*ndɛne*	*fryu*	*fryne*

I-pap. i-taniɛim

ɛikam	*ɛíkɛmi*	*ndɛkam*	*ndékɛmi*	*frykam*	*frýkɛmi*
ɛikɛ	*ɛiki*	*ndɛkɛ*	*ndɛki*	*frykɛ*	*fryki*
ɛika	*ɛíkane*	*ndɛka*	*ndékane*	*fryka*	*frýkane*

I-pap. i-pardim

ɛíkɛɛa	*ɛíkɛɛime*	*ndɛkɛɛa*	*ndékɛɛime*	*frýkɛɛa*	*frýkɛɛime*
ɛíkɛɛɛ	*ɛíkɛɛite*	*ndɛkɛɛɛ*	*ndékɛɛite*	*frykɛɛɛ*	*frýkɛɛite*
ɛikɛj	*ɛíkɛɛine*	*ndɛkɛj*	*ndékɛɛine*	*frykɛj*	*frýkɛɛine*

I-pritm' i-taniɛim

dote ɛiŋ	dote ndɛŋ	dote fryŋ
„ ɛinç	„ ndɛnç	„ fynç
„ ɛiŋe	„ noɛŋe	„ fryje
„ ɛijme	„ ndɛjme	„ fryjme
„ ɛini	„ ndɛni	„ fryni
„ ɛijne	„ ndɛjne	„ fryjne

BKSH

I-pr. i-parđim

dote ɵiŋa dote ndɛŋa ɛtj.

E-VARME

te ɵi*ŋ*, ɵi*j*	te ndɛ*ŋ*, ndɛ*j*	te fry*ŋ*, fry*j*
„ ɵi*nç*, ɵi*jɵ*	te ndɛ*nç*, ndɛ*jɵ*	te fry*nç*, fry*jɵ*
„ ɵi*ŋe*, ɵi*je*	te ndɛ*ŋe*, ndɛ*je*	te fry*ŋe*, fry*je*
„ ɵi*jme*	te ndɛ*jme*	te fry*jme*
„ ɵi*ni*	te ndɛ*ni*	te fry*ni*
„ ɵi*jne*	te ndɛ*jne*	te fry*jne*

E-URUAME

ɵi*fɵa*	ɵí*fɵime*	ndɛ*fɵa*	ndɛ́*fɵime*	fry*fɵa*	frý*fɵime*
ɵi*fɵ*	ɵi*fɵi*	ndɛ*fɵ*	ndɛ*fɵi*	fry*fɵ*	frý*fɵite*
ɵi*fte*	ɵí*fɵine*	ndɛ*fte*	ndɛ́*fɵine*	fry*fte*	frý*fɵine*

E-URБUAME

ɵi, ɵi*j*	ndɛ, ndɛ*j*	fry, fry*j*
ɵi*ni*, ɵi*jni*	ndɛ*ni*, ndɛ*jni*	fry*ni*, fry*jni*

E-ΠAÇQUAME

ɵi*re*, ɵi*ne*, ɵî	ndɛ*re*, ndɛ*ne*, ndê	fry*re*, fry*ne*, frŷ

Gen. — Motɛt' ɛ mendyrat' ɛ-tjɛra te ketyrɛ fóljɛvɛ dúhɛte t' i perkđɛŋe mesoŋesi vɛtɛ.

Keɵtú perkđɛ́hɛne ɛđɛ́ fóljɛte **grire, ngrire, fɵire, ngđire, nxire; lɛre, ndjɛre, zjɛre; ndyre**, ɛtj.

Fóljɛte **pire, blɛre, prɛre, hyre** ɛtj. jane te-parɛ́guʌta. *(Veɵtó ne pađet te te-parɛ́guʌavɛt).*

137. Fóljɛt' ɛ-mbaruara me **yɛre** ɛ humbásine ɵkróŋene **y** ne te-ɵkuaret ɛđɛ́ ne t' uruamɛt, si: **lyɛre** *lyɛn, lyɛŋa, lɛva, lyɛkam, tyɛkeɵa, te lyɛŋ, lɛfɵa, lyɛj;* **đyɛre,** *đɛ-*

va, ɑ̈ɛfɞa; **nɡyɛre,** *nɡɛva, nɡɛfɞa;* **uɞqyɛre,** *uɞqɛva, uɞqɛfɞa* ɛtj.

138. Te ɞúmat' ɛ fóljɛvɛt qe mbaróhɛne me **jɛre** nnke jane nga perkɑ̈ɛnj' ɛ-pare, pô nga perkɑ̈ɛnj' ɛ-katerte; si: *prjɛre, nxjɛpe* ɛtj.; pô jan' ɛɑ̈ɛ́ ca nga perkɑ̈ɛnj' ɛ-pare, si: *zjɛre, ndjɛre* ɛtj.

ПƁRKΘENJE *B.*

Mɛ te-paçquamɛ te-mbaruare me **uare.**

E-ПREME

I-taniɞim

— oŋ, oj	— ojme
— on	— oni
— on	— ojne

I-parɑ̈im

— oŋa, oja	— ónime
— oŋɛ, ojɛ	— ónite
— ontɛ	— ónine

I-ɞkuare

— ova	— uame
— ovɛ	— uate
— oj	— uane

I-pap. i-taniɞim

— uakam	— uákɛmi
— uakɛ	— uaki
— uaka	— uákane

I-pap. I-parɑ̈im

— uákeɞa	— uákeɞime
— uákeɞɛ	— uákeɞite
— uakɛj	— uákeɞine

E-VARME

— oŋ, oj	— ojme
— onç, ojɞ	— oni
— nŋe, oje	— ojne

E-URUAME

— ofɞa	— ófɞime
— ofɞ	— ofɞi
— ofte	— ófɞine

E-URБUAME

— o	— oni

E-ПAÇQUME

— uare, — uɛm, — û

139. Πas kesáj perkđénjεjε perkđéhεne fóljεte qe mbaróhεnε me **uare** ε jo me **uájture,** si: *ftuare, fituare, leruare, derguare, hapuare* εtj.; ató qe múndine te mbaróhεne me **uare** εđé mε **uájture** perkđéhεne pas perkđénjεs' se trεte si *ɵkruare* εđé *ɵkruájture, ruare* εđé *ruajture, vuare* εđé *vuájture, quare* εđé *quájture.*

Folja **Leruare**, reŋa *LBR.*

E-ΠREME

I-taniɵim

ler*óŋ*, ler*ój*	ler*ojme*
ler*ón*	ler*oni*
ler*ón*	ler*ojne*

I-parđim

ler*oŋa*, ler*oja*	ler*ónime*
ler*oŋε*, ler*ojε*	ler*ónite*
ler*ontε*	ler*ónine*

I-ɵkruare

ler*ova*	ler*uame*
ler*ovε*	ler*uate*
ler*ój*	ler*uane*

I-pap. i-taniɵim

ler*uakam*	ler*uákεmi*
ler*uakε*	ler*uaki*
ler*uaka*	ler*uákane*

I-pap. i-parđim

ler*uákeɵa*	ler*uákeɵime*
ler*uákeɵε*	ler*uákeɵite*
ler*uakεj*	ler*uákeɵine*

BKSH

I-paretanicim

kam	ler*uare*(lerû)	kɛmi	ler*uare*(lerû)
kɛ	„	kini	„
ka	„	kane	„

I-mêparãim

kiɕa	ler*uara*(lerû)	kíɕime	ler*uare*(lerû)
kiɕɛ	„	kíɕite	„
kiɕ(tɛ)	„	kíɕine	„

I-pareɕkuare

pata	ler*uare*(lerû)	patme	ler*uare*(lerû)
patɛ	„	patte	„
pat	„	patne	„

I-pap. i-paretanicim

paskam	ler*uare*(lerû)	páskɛmi	ler*uare*(lerû)
paskɛ	„	paski	„
paska	„	páskane	„

I-pap. i-mêparãim

páskeɕa	ler*uare*(lerû)	páskeɕime	ler*uare*(lerû)
páskeɕɛ	„	páskeɕite	„
paskɛj	„	páskeɕine	„

I-pritm' i-tanicim

dote	ler*óŋ*, ler*ój*	dote	ler*ojme*
„	ler*onç*, ler*ójɕ*	„	ler*oni*
„	ler*oŋe*, ler*oje*	„	ler*ojne*

I-pr. parãim

dote	ler*oŋa*, ler*oja*	dote	ler*ónime*
„	ler*oŋɛ*, ler*ojɛ*	„	ler*ónite*
„	ler*ontɛ*	„	ler*ónine*

I-pr. i-papand.

dote ler*uákeɛa*,	dote ler*uákeɛime*
„ ler*uákeɛɛ*	„ ler*uákeɛite*
„ ler*uakɛj*	„ ler*uákeɛine*

I-pr. i-paretaniɛim

dote kɛm ler*uare*(lerû)	dote kɛmi ler*uare*(lerû)
„ kɛɛ „	„ kini „
„ kɛte „	„ kɛne „

I-pr. i-mêparâim

dote kiɛa ler*uare*(lerû)	dote kíɛime ler*uare*(lerû)
„ kiɛɛ „	„ kíɛite „
„ kiɛ „	„ kíɛine „

I-pr. i-parepapand.

dote páskeɛa ler*uare*(lerû)	dote páskeɛime ler*uare*(lerû)
„ páskeɛɛ „	„ páskeɛite „
„ paskɛj „	„ páskeɛine „

E-VARME

I-taniɛim

te lerój, ler*ój*	te ler*ojme*
te lero*nç*, ler*ojɛ*	te ler*oni*
te lero*ɲe*, ler*oje*	te ler*ojne*

I-parâim

te lero*ɲa*, ler*ója*	te ler*ónime*
te lero*ɲɛ*, ler*ojɛ*	te ler*ónite*
te ler*ontɛ*	te ler*ónine*

I-pap. i-parâim

te ler*uákesa*	te ler*uákesime*
te ler*uákesɛ*	te ler*uákesite*
te ler*uákɛj*	te ler*uákesine*

I-paretanisim

te kɛm ler*uare*(lerû)	te kɛmi ler*uare*(lerû)
„ kɛs „	„ kini „
„ kɛte „	„ kɛne „

I-mêparâim

te kisa ler*uare*(lerû)	te kísime ler*uare*(lerû)
„ kisɛ „	„ kísite „
„ kis „	„ kísine „

I-pap. i-mêparâim

te páskesa ler*uare*(lerû)	te páskesime ler*uare*(lerû)
„ páskesɛ „	„ páskesite „
„ paskɛj „	„ páskesine „

E-URUAME

I-tanisim		**I-paretanisim**			
ler*ofsa*	ler*ófsime*	paça	ler*uare*	páçime	ler*uare*
ler*ófs*	ler*ofsi*	paç	„	paçi	„
ler*ofte*	ler*ófsine*	paste	„	páçine	„

E-URBUAME

I-tanisim		**I-paretanisim**			
leró	ler*oni*	kij	ler*uare*	kijni	ler*uare*

BKSH

E-ΠƐRCJEAME

I-tanisim	**I-paretanisim**
dukɛ ler*uare*	dukɛ pásure ler*uare*

E-ΠAÇQUAME

I-tanisim	**I-paretanisim**
(te) ler*uare*, (te) ler*uɛm*, lerû	(te) pásure ler*uare*(lerû)

ΠƐRΓYSMƐS

i-ler*uare*, i-ler*uɛm*	te-ler*uare*, te-ler*uɛm*
ɛ-ler*uare*, ɛ-ler*uɛmɛ*	te-ler*uara*, te-ler*uɛmɛ*
te-ler*uare*, te-ler*uɛm*	

140. Keɛtú perkə́ɛhɛn' ɛə́ɛ́: **kerkuare, leɛuare, trɛguare, deguare, kafɛuare, hɛlmuare, martuare, uruare, punuare, qeʌuare, haruare, ftuare, fituare** ɛtj.

ΠƐRKΘENJE *C.*

Foljɛt' ɛ-mbaruara mɛ **uare** a **ájture.**

E-ΠREME

I-tanisim		**I-pap. i-parə́im**	
		— keɛa	— keɛime
— ŋ, j	— jme	— keɛɛ	— keɛite
— n	— ni	— kɛj	— keɛine
— n	— jne		
I-parə́im		*a*	
— ŋa, ja	— nime	— jtkeɛa	— jtkeɛime
— ŋɛ, jɛ	— nite	— jtkeɛɛ	— jtkeɛite
— ntɛ	— nine	— jtkɛj	— jtkeɛine

I-ɛkuare

— jta	— jtme
— jtɛ	— jtte
— jti	— jtne

I-pap. i-tanisim

— kam	— kɛmi
— kɛ	— ki
— ka	— kne

a

— jtkam	— jtkɛmi
— jtkɛ	— jtki
— jtka	— jtkane

E-VARME

— ŋ, j	— jme
— nç, jɛ	— ni
— ŋe, je	— jne

E-URUAME

— jça	— jçime
— jç	— jçi
— jtte	— jçine

E-URƁUAME

— j	— ni

E-ПAÇQUAME

— re, jture, jtune

Foljɛja **Huare** a **Huájture**, peŋe *HUA*

E-ПR E ME

I-tanisim

Huaŋ, huaj	huaj*me*
huan	huan*i*
huan	huaj*ne*

I-parɛtanisim

kam	huare	kɛmi
kɛ	a	kini
ka	huájture	kane

huare a huájture

I-parãim

huaŋa, huaja	huán*ime*
huaŋɛ, huajɛ	huán*ite*
huantɛ	huán*ine*

I-mɛparãim

kisa	huare	kisime
kisɛ	a	kisite
kis	huájture	kisine

huare a huájture

I-ɛkuare

huaj*ta*	huaj*tme*
huaj*tɛ*	huaj*tte*
huaj*ti*	huaj*tne*

I-parɛskuare

paçe	huare	patme
patɛ	a	patte
pat	huájture	patne

huare a huájture

I-pap. i-tanɛɛim		I-pap. i-paretanɛɛm			
huakam	huákɛmi	paskam	huare / a / huájtare	páskɛmi	huare / a / huájtare
huakɛ	huaki	paskɛ		paski	
huaka	huákane	paska		páskane	

a

huajtkam	huájtkɛmi
huajtkɛ	huajtki
huajtka	huájtkane

I-pap. i-parãim		I-pap. i-mẽparãim			
huákɛɛa	huákɛɛime	páskɛɛa	huare / a / huájtare	páskɛɛime	huare / a / huájtare
huákɛɛɛ	huákɛɛite	páskɛɛɛ		páskɛɛite	
huakɛj	huákɛɛine	paskɛj		páskɛɛine	

a

huájtkɛɛa	huájtkɛɛime
huájtkɛɛɛ	huájtkɛɛite
huajtkɛj	huájtkɛɛine

I-pritm' i-tanɛɛim

dote	huaŋ(aj)	dote	huájme
„	huanç(ajɛ)	„	huani
„	huaŋe(aje)	„	huajne

I-pr. i-parãim

dote	huaŋa(aja)	dote	huánime
„	huaŋɛ(ajɛ)	„	huánite
„	huants	„	huánine

BKS

I-pr. i-papand.

dote huákɐsa	dote huákɐsime
„ huákɐsɛ	„ huákɐsite
„ huakɛj	„ huákɐsine

a

dote huájtkɐsa	dote huájtkɐsime

ɛtj.

I-pr. i-paretaniɐim

dote kɛm	huare		dote kɛmi	huare	
„ kɛɛ	*a*	huájture	„ kini	*a*	huájture
„ kɛte			„ kɛne		

I-pr. i-mẽpardim

dote kiɐa	huare		dote kíɐime	huare	
„ kiɐɛ	*a*	huájture	„ kíɐite	*a*	huájture
„ kiɐ			„ kíɐine		

I-pr. i-parepapand.

dote páskɐɐa	huare		dote páskɐɐime	huare	
„ páskɐɐɛ	*a*	huájture	„ páskɐɐite	*a*	huájture
„ paskɛj			„ páskɐɐine		

E-VARME

I-taniɐim

te huaŋ, huaj	te huajme
„ huanç, huajɐ	„ huani
„ huaŋe, huaje	„ huajne

I-pardim

te huaŋa(ja)	te huánime
„ huaŋɛ(je)	„ huánite
„ huantɛ	„ huánine

BKST

I-pap. i-parãim

te huákeɛa
„ huákeɛɛ
„ huakɛj

te huákeɛime
„ huákeɛite
„ huákeɛine

a

te huájtkeɛa

te ðuájtkeɛime

ɛtj.

I-paretaniɛim

te kɛm
„ kɛɛ
„ kɛte

} huave *a* huájtave

te kemi
„ kini
„ kɛne

} huave *a* huájtave

I-mêparãim

te kiɛa
„ kiɛɛ
„ kiɛ(tɛ)

} huave *a* huájtave

te kíɛime
„ kíɛite
„ kíɛine

} huave *a* huájtave

I-pap. i-mêparãim

te páskeɛa
„ páskeɛɛ
„ paskɛj

} huave *a* huájtave

te páskeɛime
„ páskeɛite
„ páskeɛine

} huave *a* huájtave

E-URUAME

I-taniɛim

huajça
huajç
huajtte

huájçime
huajçi
huájçine

I-paretaniɛim

paça
paç
paste

} huave *a* huájtave

páçime
paçi
páçine

} huave *a* huájtave

BKST

E-URƐUAME

huaj huani | kij huare (ájture) kijni huare (ájture)

E-IIƐRCJEΛME

I-tanicim	I-paretanicim
dukɛ huare, dukɛ huájture	dukɛ pásure huare, huájture

E-IIAÇQUAME

I-tanicim	I-paretanicim
(te) huare, (te) huájture	(te) pásure huare (huajture)

IIƐRIYSMƐS

i-huare, i-huájture te-huare, te-huájture
ɛ-huare, ɛ-huájture te-huara, te-huájtura
te-huare, te-huájture

141. Jane ca foljɛ, te cílate, mɛ pïde qe jane te kesáj perkdénjɛjɛ, neper ca motɛ ɛ mendyra múndine te perkdéhɛne ɛdé pas perkdénjɛs' se-dyte, si: *ekruare, ekruájture,* qe ben ne te-ekuaret ɛdé *ekruajta* ɛdé *ekrova,* ne te uruamɛt ɛdé *ekruajça* ɛdé *ekrofca.*

IIƐRKΘENJE *Ç.*

Foljɛt' ɛ-mbaruara me **ure** a **ture:**

E-IIREME

I-tanicim		I-pap.	I-pardim
—	— ime	— kesa	— kecime
—	— ni	— kesɛ	— kecite
—	— ine, ŋene	— kɛ(j)	— kecine

I-parãim

— ŋa	— nime
— ŋɛ	— nite
— tɛ(j)	— nine

I-ekuare

— a	— me
— ɛ	— te
— i	— ne

I-pap. i-taniɛim

— kam	— kɛmi
— kɛ	— ki
— ka	— kane

E-VARME

—	— ime
— ç, ɛ	— ni
— ŋe	— ine

E-URUAME

— ça	— çime
— ç	— çi
— te	— çine

E-URƁUAME

—	— ni

E-ΠAÇQUAME

— ure

Fóljɛja **várure** a **várture** reŋa *VAR.*

I-taniɛim

var	vár*ime*
var	var*ni*
var	vár*ine*

I-parãim

var*ŋa (m)*	vár*nime*
var*ŋɛ*	vár*nite*
var*tɛ*	vár*nine*

I-ekuare

var*a*	var*me*
var*ɛ*	var*te*
var*i*	var*ne*

BKSH

I-pap. i-tanicim

var*kam*	vár*kɛmi*
var*kɛ*	var*ki*
var*ka*	vár*kane*

I-pap i-parãim

vár*kɛɛa*	vár*kɛɛime*
vár*kɛɛɛ*	vár*kɛɛite*
var*kɛj*	vár*kɛɛine*

I-paretanicim

kam vár*ure*	kɛmi vár*ure*
kɛ „	kini „
ka „	kane „

I-mẽparãim

kiɛa vár*ure*	kíɛime vár*ure*
kiɛɛ „	kíɛite „
kiɛ(tɛj „	kíɛine „

I-pareɛkuare

pata vár*ure*	patme vár*ure*
patɛ „	patte „
pat „	patne „

I-pap. i-paretanicim

paskam vár*ure*	páskɛmi var*ure*
paskɛ „	paski „
paska „	páskane „

I-pap. i-mẽparãim

páskɛɛa vár*ure*	páskɛɛime vár*ure*
páskɛɛɛ „	páskɛɛite „
paskɛj „	páskɛɛine „

BKSH

I-pritm' i-tanieim

dote var	dote várime
„ varç(ɵ)	„ varni
„ varŋe	„ várine

I-pr. i-parâim

dote varŋa	dote várnime
„ varŋɛ	„ várnite
„ vartɛ(j)	„ várnine

I-pr. i-pap.

dote várkeɵa	dote várkeɵime
„ várkeɵɛ	„ várkeɵíte
„ varkɛj	„ várkeɵine

I-pri. i-paretanieim

dote kɛm várure	dote kɛmi várure
„ kɛɵ „	„ kini „
„ kɛte „	„ kɛne „

I-pr. i-méparâim

dote kieɵa várure	dote kíɵime várure
„ kieɛ „	„ kíɵite „
„ kie „	„ kíɵine „

I-pr. i-parepapandéhure

dote páskeɵa várure	dote páskeɵime várure
„ páskeɵɛ „	„ páskeɵite „
„ paskɛj „	„ páskeɵine „

E-VARME

I-tanieim

te var	te várime
„ varç varɵ	„ varni
„ varŋe	„ várine

PAST

I-parãim

te varŋa	te várnime
„ varŋɛ	„ várnite
„ vartɛ	„ várnine

I-papand. i-parãim

te várkɛɔa	te várkɛɔime
„ várkɛɔɛ	„ várkɛɔite
„ varkɛj	„ várkɛɔine

I-paretanieim

te kɛm várure	te kɛmi várure
„ kɛɛ „	„ kini „
„ kɛte „	„ kɛnɛ „

I-mêparãim

te kiɛa várure	te kíɛime várure
„ kiɛɛ „	„ kíɛite „
„ kiɛtɛ „	„ kíɛine „

I-papandéhur' i-mêparãim

te páskɛɔa várure	te páskɛɔime várure
„ páskɛɔɛ „	„ páskɛɔite „
„ paskɛj „	„ páskɛɔine „

E-URUAME

I-tanieim		I-paretanieim	
varça	várçime	paça várure	páçime várure
varç(ɛ)	varçi	paç „	paçi „
varte	varçine	paste „	páçine „

E-URBUAME

I-tanieim		I-paretanieim	
var	varni	kij várure	kijni várure

E-ΠΡÇJEΛME

I-taniɞim	**I-ꝑaretaniɞim**
dukɛ vár*ure*	dukɛ ꝑásure vár*ure*

E-ΠAÇQUAME

I-taniɞim	**I-ꝑaretaniɞim**
(te) vár*ure*, vár*ture*	(te) ꝑásure vár*ure* (vár*ture*)

ΠΡΡΓYSMΡS

i-vár*ure*, i-vár*ture*	te-vár*ure*, te-vár*ture*
ɛ-vár*ure*, ɛ-vár*ture*	te-var*ura*, te-vár*tura*

te-vár*ure*, te-vár*ture*

142. Ne te-ꝑiđe motɛt ɛ mendyrat ɛ-ꝑerzjɛra munt te ꝑerdórɛte ŋera a játera ɛ-ꝑaçquamɛ; đúhɛte *kam várure* ɛđɛ́ *kam várture* ɛtj.

143. Nga foljɛte qe ꝑerkđɛ́hɛne ꝑas kesáj ꝑerkđɛ́njɛjɛ ca ɛ kane te-ꝑaçquamɛne mɛ *ure* ɛ́đɛ́ mɛ *ture*, si: *nꝑáλure* ɛđɛ́ *nꝑáλture*, *ꝑáλure* ɛđɛ́ *ꝑáλture*, *várure* ɛđɛ́ *várture;* ca ɛ kane vɛtem mɛ *ure*, si: *háꝑure*, *fíɞkure qɛ́ꝑure.* Ató qe kane péŋene te-mbaruare me *t* s' mápene *ture*, si: *godíture*, *xꝑature.*

144. Fóljɛte q' u mbaróhɛte peŋa mɛ ɞkroŋe gryketorɛ, ne te trɛtet fytyre ŋejes te te-ɞkuarit u kđɛ́hɛte fundja *i* ne *u*, si: *ꝑerꝑákure*, *ꝑerꝑáka*, *ꝑerꝑakɛ*, *ꝑerꝑaku; páhure*, *paha*, *pahɛ*, *pahu; pokure*, *poku; nxɛhure*, *nxɛhu* ɛtj.

145. Fóljɛte q' u mbaróhɛte peŋa mɛ ɞkroŋe te-ɞkrífete, ɛ kđɛjn' até ɞúme hɛre ne te-ngúrete ꝑerꝑara te-zeɞmɛvɛ. si: *gđent*, *gđéndure*, *gđenda*, *gđentme;* ɛđɛ́ ca ɛ ruajne, si: *qɛđ*, *qɛ́đure*, *qɛđa.*

146. Ca foljɛ te-mbaruara me *ure* qe kan' ɛđɛ́ ŋe *ɛ* ne peŋet nuke jane nga kejó ꝑerkđɛnjɛ, ꝑô nga ɛ káterta, si dotà ɞóheme.

ΠΕRKΘENJE *D.*

Fóljet' ɛ-mbaruara me **e** a me **ure** qe kane brenda ne peɳet **jɛ** a **ɛ.**

E-ΠREME

I-tanɵim

jɛ—, ɛ —	jɛ—ime, ɛ—ime
jɛ—, ɛ —	i —ni
jɛ—, ɛ —	jɛ—ine, ɛ—ine

I-parɑ̈im

i — ɳa	i—nime
i — ɳɛ	i—nite
i — tɛ	i—nine

I-ɵkuare

o — a	o—me, ua—me
o — ɛ	o—te, ua—te
o — i	o—ne, ua—ne

I-pap. i-tanɵim

jɛ(ɛ)—kam	jɛ(ɛ)—kɛmi
jɛ(ɛ) — kɛ	i—ki
jɛ(ɛ) — ka	jɛ(ɛ)—kane

I-pap. i-parɑ̈im

jɛ(ɛ)—keɵa	jɛ(ɛ)—keɵime
jɛ(ɛ)—keɵɛ	jɛ(ɛ)—keɵite
jɛ(ɛ)—kɛj	jɛ(ɛ)—keɵine

E-VARME

jɛ(ɛ)—	jɛ(ɛ)—ime
jɛ(ɛ)—ç, ɵ	i—ni
jɛ(ɛ)—ɳe	jɛ(ɛ)—ine

E-URUAME

jɛ(ɛ)—ça	jɛ(ɛ)—çime
jɛ(ɛ)—ç, ɵ	jɛ(ɛ)—çi
jɛ(ɛ)—te	jɛ(ɛ)—çine

E-URƀUAME

i—	i — ni

E-ΠAÇQUAME

jɛ — ure, ɛ — ure, jɛ — e

147. Te-paka jane fóljɛte qe perkɑ̈héhɛne keɛtú pa pature *jɛ,* pô vɛtɛm ɛ ne peɳet, si: *héqure, dréɑ̈ure, héɑ̈ure.*

Folja **nxjɛre** peɳa *NXJER.*

E-ΠREME

I-tanɵim

nx*jɛr*	nx*jérime*
nx*jɛr*	nx*irni*
nx*jɛr*	nx*jérine*

I-parãim

nxírŋa	nxírnime
nxírŋɛ	nxírnite
nxírtɛ(j)	nxírnine

I-ekuare

nxora	nxuarme
nxorɛ	nxuarte
nxori	nxuarne (nxuape)

I-pap. i-taniɛim

nxjɛrkam	nxjérkemi
nxjɛrkɛ	nxírki
nxjɛrka	nxjérkane

I-pap. i-parãim

nxjérkeɛa	nxjérkeɛime
nxjérkeɛɛ	nxjérkeɛite
nxjɛrkɛj	nxjérkeɛine

I-paretaniɛim

kam	nxjɛre	kemi	nxjɛre
kɛ	„	kini	„
ka	„	kane	„

I-mẽparãim

kiɛa	nxjɛre	kíɛime	nxjɛre
kiɛɛ	„	kíɛite	„
kiɛ	„	kíɛine	„

I-pareɛkuare

paçe	nxjɛre	patme	nxjɛre
patɛ	„	patte	„
pat	„	patne	„

I-pap. i-paretanisim

paskam nx*jɛre*	páskɛmi nx*jɛre*
paskɛ „	paski „
paska „	páskane „

I-pap. i-mêparɑ̃im

páskeɕa nx*jɛre*	páskeɕime nx*jɛre*
páskeɕɛ „	páskeɕite „
paskɛj „	páskeɕine „

I-pritm' i-tanisim

dote nx*jɛr*	dote nx*jérime*
„ nx*jɛrç* (r*ɕ*)	„ nx*irni*
„ nx*jɛrŋe* (nx*jɛpe*)	„ nx*jérine*

I-pr. i-parɑ̃im

dote nx*irŋa*	dote nx*írnime*
„ nx*irŋɛ*	„ nx*írnite*
„ nx*irtɛ (j)*	„ nx*írnine*

I-pr. i-papandéhure

dote nx*jɛrkeɕa*	dote nx*jérkeɕime*
„ nx*jɛrkeɕɛ*	„ nx*jérkeɕite*
„ nx*jɛrkɛj*	„ nx*jérkeɕine*

I-pr. i-paretanisim

dote kɛm nx*jɛre*	dote kɛmi nx*jɛre*
„ kɛɕ „	„ kini „
„ kɛte „	„ kɛne „

I-pr. i-mêparɑ̃im

dote kiɕa nx*jɛre*	dote kíɕime nx*jɛre*
„ kiɕɛ „	„ kíɕite „
„ kiɕ „	„ kíɕine „

BKSH

I-pr. i-parepapand.

dote	páskesa	dote	páskesime
„	páskesɛ	„	páskesite
„	paskej	„	páskesine

E-VARME

I-tanɛsim

te	nxjɛr	te	nkjérime
„	nxjɛrç (ɛ)	„	nxírni
„	nxjɛrɳe (nxjɛpe)	„	nxjérine

I-parɛsim

te	nxírɳa	te	nxírnime
„	nxírɳɛ	„	nxírnite
„	nxírtɛ(j)	„	nxírnine

I-pap. i-parɛsim

te	nxjérkesa	te	nxjérkesime
„	nxjérkesɛ	„	nxjérkesite
„	nxjɛrkɛj	„	nxjérkesine

I-paretanɛsim

te	kem nxjɛre	te	kemi nxjɛre
„	kes „	„	kini „
„	kete „	„	kene „

I-mépɛrɛsim

te	kisa nxjɛre	te	kísime nxjɛre
„	kísɛ „	„	kísite „
„	kis(tɛ) „	„	kísine „

BIST

I-pap. i-mêpardim

te páskeɓa nx*jɛre*	te páskeɓime nx*jɛre*
„ páskeɓɛ „	„ páskeɓite „
„ paskɛj „	„ páskeɓine „

E-URUAME

I-taniɓim		**I-paretaniɓim**	
nx*jɛrça*	nx*jérçime*	paça nx*jere*	páçime nx*jɛre*
nx*jɛrç*	nx*jɛrçi*	paç „	paçi „
nx*jɛrte*	nx*jérçine*	paste „	paçine „

E-URБUAME

I-taniɓim		**I-paretaniɓim**	
nx*ir*	nx*irni*	kij nx*jɛre*	kijni nx*jɛre*

E-ΠΡRCJEAME

I-taniɓim	**I-paretaniɓim**
dukɛ nx*jɛre*	dukɛ pásure nx*jɛre*

E-ΠAÇQUAME

I-taniɓim	**I-paretaniɓim**
(te) nx*jɛre*	(te) pásure nx*jɛre*

ΠΡRΓYSMΡS

i-nx*jɛre*	te-nx*jɛre*
ɛ-nx*jɛre*	te-nx*jɛra*

te-nx*jɛre*

Folɛte **vjɛle,** peŋa *VJEL*; **rjɛpure,** peŋa *RJEΠ*; **hɛqure,** peŋa *HEQ*.

E-ΠREME

I-tanigim

vjɛl	vjélime	rjɛp	rjépime	hɛq	héqime
vjɛl	vílni	rjɛp	ripni	hɛq	hiqni
vjɛl	vjéline	rjɛp	rjépine	hɛq	héqine

I-parãim

vílŋa	vílnime	ripŋa	ripnime	hiqŋa	hiqnime
vílŋɛ	vílnite	ripŋɛ	ripnite	hiqŋɛ	hiqnite
vílte(j)	vílnine	ripte(j)	ripnine	hiqte(j)	hiqnine

I-gkuare

vola	vualme	ropa	ropme	hoqa	hoqme
volɛ	vualte	ropɛ	ropte	hoqɛ	hoqte
voli	vualne	ropi	ropne	hoqi	hoqne

I-pap. i-tanigim

vjɛlkam	vjélkɛmi	rjɛpkam	rjépkɛmi	hɛqkam	héqkɛmi
vjɛlkɛ	vílki	rjɛpkɛ	ripki	hɛqkɛ	hɛqki
vjɛlka	vjélkane	rjɛpka	rjépkane	hɛqka	héqkane

I-pap. i-parãim

vjélkɛɛa	vjélkɛgime	rjépkɛɛa	rjépkɛgime	héqkɛɛa	héqkɛgime
vjélkɛɛɛ	vjélkɛgite	rjépkɛɛɛ	rjépkɛgite	héqkɛɛɛ	héqkɛgite
vjélkɛj	vjélkɛgine	rjɛpkɛj	rjɛpkɛgine	hɛqkɛj	héqkɛgine

E-VARME

I-tanigim

te vjɛl	te vjélime	te rjɛp	te rjépime	te hɛq	te héqime
„ vjɛlç	„ vílni	„ rjɛpç	„ ripni	„ hɛqç	„ hiqni
„ vjɛlŋ(le)	„ vjéline	„ rjɛpŋe	„ rjépine	„ hɛqŋe	„ héqine

I-parãim

te *vilŋa*	te *ripŋa*	„ *hiqŋa*
„ *vilŋɛ*	„ *ripŋɛ*	„ *hiqŋɛ*
„ *vilt*ɛ *(j)*	„ *ript*ɛ *(j)*	„ *hiqt*ɛ *(j)*
„ *vílnime*	„ *rípnime*	„ *híqnime*
„ *vílnite*	„ *rípnite*	„ *híqnite*
„ *vílnine*	„ *ripnine*	„ *híqnine*

I-papand. i-parãim

te *vjélkesa*	te *rjépkesa*	te *héqkesa*
„ *vjélkesɛ*	„ *rjépkesɛ*	„ *héqkesɛ*
„ *vjɛlkɛj*	„ *rjɛpkɛj*	„ *hɛqkɛj*
„ *vjélkesime*	„ *rjépkesime*	„ *héqkesime*
„ *vjélkesite*	„ *rjépkesite*	„ *héqkesite*
„ *vjélkesine*	„ *rjépkesine*	„ *héqkesine*

E-URUAME

vjɛlça	*vjélçime*	*rjɛpça*	*rjépçime*	*hɛqça*	*héqçime*
vjɛlç	*vjɛlçi*	*rjɛpç*	*rjɛpçi*	*hɛqç*	*hɛqçi*
vjɛlte	*vjélçine*	*rjɛpte*	*rjépçine*	*hɛqte*	*héqçine*

E-URBUAME

vil	*vilni*	*rip*	*ripni*	*hiq*	*hiqni*

E-ΠAÇQUAME

(te) *vjɛle*	(te) *rjépure*	(te) *héqure*

ΠERIYSMES

i-*vjɛle* te-*vjɛle*	i-*rjépure* te-*rjépure*	i-*héqure* te-*héqure*
ɛ-*vjɛle* te-*vjɛla*	ɛ-*rjépure* te-*rjépure*	ɛ-*héqure* te-*héqura*
te-*vjɛle*	te-*rjépure*	te-*héqure*

147. Foljɛte q' u mbaróhɛte peŋa mɛ *g*, vɛç qe kur s' kane te-zɛɛme pas ɛ kðɛjn' até me *k* pas régules' sɛperɣiðmɛ, pô ɛ kðɛjn' ɛðé ne te ɛkuaret me *g* perpara te-zɛɛmɛjɛ ɛðé ne *q* perpara te-perzérmɛjɛ si ɛðé pas ɛkróŋɛse *i;* foljɛte q' u mbaróhɛte reŋa mɛ *k*, ne te ɛkuaret ɛðé pas te-zɛ́ɛmɛse *i* ɛ kðɛjn' até ne *q*, si :

Djégure, reŋa *EJEG*

djɛk	djɛgime	diqŋa	doɣa	doqme	djɛkkam	diq
djɛk	diqni	diqŋɛ	doɣɛ	doqte	djɛkkɛ	diqn)
djɛk	djégine	ɛtj.	doɣi	doqte	ɛtj.	ɛtj.

Njékure, peŋa *ПJEK*

pjɛk	pjɛkime	piqŋa	poqa	poqme	pjɛkkam	piq
pjɛk	piqni	piqŋɛ	poqɛ	poqte	pjɛkkɛ	piqni
pjɛk	pjékine	ɛtj.	poqi	poqne	ɛtj.	

148. Fóljɛte qe mbaróhɛne me *e* ne ɛúmesit te te-ɛkuarit mápine fúndjɛte *ua-me, ua-te, u-ane,* si : *pjɛλe, puaλme, puaλte, puaλne*; *sjɛλe, suaλme, suaλte, suaλne*; *nxjɛre, nxuarme, nxuarte, nxuarne;* ató qe mbaróhɛne me *ure*, mápine *o-me, o-te, o-ne,* si : *rɛ́ðure, roðme, roðte, roðne; hɛ́ðure, hoðme, hoðte, hoðne.*

149. Reguλa (§ 32) qe trɛguame per kaλzoŋetorɛt t' émerit ivjɛn ɛðé se trétese vɛtɛ ɛúmesɛ te te-ɛkuarit te kesáj perkðénjɛjɛ ; ðúhɛte *suaλne* ɛðé *suaλe*, *nxuarne* ɛðé *nxuape*, *hoðne* ɛðé *hoðe* ɛtj.

150. Per te çquare mire te pɛse perkðénjɛt' ɛ fóljɛse dúhɛte te sjéλime ɛðé ŋe hɛre mbárazi motɛt ɛ mendyrat' ɛ-ðjésta te te pésavɛ.

E-ПРЕМЕ

I-tanisim

— ŋ(j)	— oŋ(j)	— uaŋ(j)	—	jɛ — (ɛ—)
— n	— on	— uan	—	jɛ — (ɛ—)
— n	— on	— uan	—	jɛ — (ɛ—)
— jme	— ojme	— uajme	— ime	jɛ — ime (ɛ — ime)
— ni	— oni	— uani	— ni	i — ni
— jne	— ojne	— uajne	— ine	jɛ — ine (ɛ — ne)

si :

đaŋ (aj)	leftóŋ (j)	skruaŋ (j)	hap	pjɛλ	(drɛđ)
đan	leftón	skruan	hap	pjɛλ	(drɛđ)
đan	leftón	skruan	hap	pjɛλ	(drɛđ)
đajme	leftojme	skruajme	hápime	pjɛλime	(dréđime)
đani	leftoni	skruani	hapni	piλni	(driđni)
đajne	leftojne	skruajne	hápine	pjɛλine	(dréđine)

I-parđim

—ŋa (ja)	—oŋa (oja)	—uaŋa (uaja)	—ŋa (ja)	i—ŋa (ja)
—ŋɛ (jɛ)	—oŋɛ (ojɛ)	—uaŋɛ (uajɛ)	—ŋɛ (jɛ)	i—ŋɛ (jɛ)
—ntɛ (ntɛj)	—ontɛ (ontɛj)	—uante (uantɛj)	—tɛ (tɛj)	i—tɛ (tɛj)
—nime	—onime	—uanime	—nime	i—nime
—nite	—onite	—uanite	—nite	i—nite
—nine	—onine	—uanine	—nine	i—nine

si :

đaŋa (-ja)	leftoŋa (-ja)	skruaŋa (-ja)	hapŋa (-ja)	piλŋa (-ja)
đaŋɛ (-jɛ)	leftoŋɛ (-jɛ)	skruaŋɛ (-jɛ)	hapŋɛ (-jɛ)	piλŋɛ (-ja)
đantɛ (ntɛj)	leftontɛ (tɛj)	skruantɛ (tɛj)	hapte (tɛj)	piλtɛ (tɛj)
đánime	leftónime	skruánime	hápnime	píλnime
đánite	leftónite	skruánite	hápnite	píλnite
đánine	leftónine	skruánine	hápnine	píλnine

I-ɛkruare

— va	— ova	— uajta	— a	o — a
— vɛ	— ovɛ	— uajtɛ	— ɛ	o — ɛ
— u	— oj	— uajti	— i(u)	o — i
— me	— uame	— uajtme	— me	ua—me o—me
— te	— uate	— uajtte	— te	ua—te o—te
— ne	— uane	— uajtne	— ne	ua—ne o—ne

si :

ðav*a*	left*ova*	ɛkr*uajta*	hap*a*	pol*a*
ðavɛ	left*ovɛ*	ɛkr*uajtɛ*	hap*ɛ*	pol*ɛ*
ðau	left*oj*	ɛkr*uajti*	hap*i* (pok*u*)	pol*i*
ðam*e*	left*uame*	ɛkr*uajtme*	hap*me*	p*ual*me	droðm*ɛ*
ðat*e*	left*uate*	ɛkr*uajtte*	hap*te*	p*ual*te	droðt*e*
ðan*e*	left*uane*	ɛkr*uajtne*	hap*ne*	p*ual*ne	droðn*e*

I-pap. i-tanisim

— kam	— uakam	— uajtkam	— kam	jɛ—kam	ɛ—kam
— kɛ	— uakɛ	— uajtkɛ	— kɛ	jɛ—kɛ	ɛ—kɛ
— ka	— uaka	— uajtka	— ka	jɛ—ka	ɛ—ka
— kɛmi	— uakɛmi	— uajtkɛmi	— kɛmi	jɛ—kɛmi	ɛ—kɛmi
— ki	— uaki	— uajtki	— ki	i—ki	
— kane	— uakane	— uajtkane	— kane	jɛ—kane	ɛ—kane

si :

ðak*am*	left*uakam*	ɛkr*uajtkam*	hapk*am*	pjɛlk*am*	drɛðk*am*
ðakɛ	left*uakɛ*	ɛkr*uajtkɛ*	hapk*ɛ*	pjɛlk*ɛ*	drɛðk*ɛ*
ðak*a*	left*uaka*	ɛkr*uajtka*	hapk*a*	pjɛlk*a*	drɛðk*a*
ðák*ɛmi*	left*uákɛmi*	ɛkr*uájtkɛmi*	hápk*ɛmi*	pjélk*ɛmi*	dréðk*ɛmi*
ðak*i*	left*uaki*	ɛkr*uajtki*	hapk*i*	pilk*i*	
ðák*ane*	left*uákane*	ɛkr*uájtkane*	hápk*ane*	pjélk*ane*	dréðk*ane*

I-pap. i-pardim

— kɐɜa	— uákeɜa	— uajtkeɜa
— kɐɜɛ	— uákeɜɛ	— uajtkeɜɛ
— kɛj	— uakɛj	— uajtkɛj
— kɐɜime	— uakeɜime	— uajtkeɜime
— kɐɜite	— uákeɜite	— uájtkeɜite
— kɐɜine	— uákeɜine	— uájtkeɜine

— kɐɜa	jɛ — kɐɜa	ɛ — kɐɜa
— kɐɜɛ	jɛ — kɐɜɛ	ɛ — kɐɜɛ
— kɛj	jɛ — kɛj	ɛ — kɛj
— kɐɜime	jɛ — kɐɜime	ɛ — kɐɜime
— kɐɜite	jɛ — kɐɜite	ɛ — kɐɜite
— kɐɜine	jɛ — kɐɜine	ɛ — kɐɜine

si :

ðákeɜa	left*uákeɜa*	ɜkr*uájtkeɜa*
ðákeɜɛ	left*uákeɜɛ*	ɜkr*uájtkeɜɛ*
ðakɛj	left*uákɛj*	ɜkr*uájtkɛj*
ðákeɜime	left*uákeɜime*	ɜkr*uájtkeɜime*
ðákeɜite	left*uákeɜite*	ɜkr*uájtkeɜite*
ðákeɜine	left*uákeɜine*	ɜkr*uájtkeɜine*

hápkeɜa	pjɛ́lkeɜa	drɛ́ðkeɜa
hápkeɜɛ	pjɛ́lkeɜɛ	drɛ́ðkeɜɛ
hapkɛj	pjɛlkɛj	drɛðkɛj
hápkeɜime	pjɛ́lkkeɜime	drɛ́ðkeɜime
hápkeɜite	pjɛ́lkeɜite	drɛ́ðkeɜite
hápkeɜine	pjɛ́lkeɜine	drɛ́ðkeɜine

E-VARME

—ŋ(j)	—oŋ(oj)	—uaŋ(uaj)	—	jɛ—	ɛ—
—nç(jɐ)	—onç(ojɐ)	—uanç(uajɐ)	—ç(ɐ)	jɛ—ç(ɐ)	ɛ—ç(ɐ)
—ŋe(je)	—oŋe(oje)	—uaŋe(uaje)	—ŋe(je)	jɛ—ŋe(je)	ɛ—ŋe

—jme	—ojme	—uajme	—ime	jɛ—ime ɛ—ime
—ni	—oni	—uani	—ni	i—ni
—jne	—ojne	—uajne	—ine	jɛ—ine ɛ—ine

si :

te ðaɳ(*j*)	leftóɳ(*ój*)	ɛkrunɳ(*uaj*)
„ ðanç(*jɛ*)	leftonç(*onɛ*)	ɛkruanç(*uanɛ*)
„ ðaɳe(*je*)	leftoɳe(*oje*)	ɛkruaɳe(*uaje*)
„ ða*jme*	leftoj*me*	ɛkrua*jme*
„ ða*ni*	leftoni	ɛkrua*ni*
„ ða*jne*	leftoj*ne*	ɛkrua*jne*

hap	pjɛʎ	drɛð
hapç(ɛ)	pjɛʎç(ɛ)	drɛðç(ɛ)
hapɳe(*je*)	pjɛʎe	drɛðe
hápi*me*	pjéʎi*me*	dréði*me*
hapn*i*	piʎn*i*	
hápi*ne*	pjéʎi*ne*	dréði*ne*

E-URUAME

—fɛa	—ofɛa	—uajça	—ça(ɛa)	jɛ(ɛ)—ça(ɛa)
—fɛ	—ofɛ	—uajç	—ç(ɛ)	jɛ(ɛ)—ç(ɛ)
—ft	—ofte	—uajtte	—te	jɛ(ɛ)—te
—fɛime	—ófɛime	—uájçime	—çime(ɛime)	jɛ(ɛ)—çime(ɛime)
—fɛi	—ofɛi	—uajçi	—çi(ɛi)	jɛ(ɛ)—çi(ɛi)
—fɛine	—ófɛine	—uájçine	—çine(ɛine)	jɛ(ɛ)—çine(ɛine)

si :

ð*afɛa*	left*ofɛa*	ɛkru*ajça*	hapç*a*(ɛ*a*)	pjɛʎç*a*(ɛ*a*) drɛðç*a*
ð*afɛ*	left*ofɛ*	ɛkru*ajç*	hapç(ɛ)	pjɛʎç(ɛ) etj.
ð*afte*	left*ófte*	ɛkru*ajtte*	hap*tte*	pjɛʎ*te*
ðáf*ɛime*	left*ófɛime*	ɛkru*ájçime*	hápç*ime*(ɛ*ime*)	pjéʎç*ime*(ɛ*ime*)
ð*afɛi*	left*ofɛi*	ɛkru*ajçi*	haɳç*i*(ɛ*i*)	pjɛʎç*i*(ɛ*i*)
ðáf*ɛine*	left*ófɛine*	ɛkru*ájçine*	hápç*ine*(ɛ*ine*)	pjéʎç*ine*(ɛ*ine*)

E-URƁUAME

— j	— o	— uaj	—	i —
— ni	— oni	— uani	— ni	i — ni

si :

đa*j*	leftó	ɞkr*uaj*	hap	pɨʎ
đa*ni*	left*oni*	ɞkr*uani*	hap*ni*	pɨʎ*ni*

E-ΠAÇQUAME

— re	— uare	—uajture	— ure	jɛ—e
— m(ç)	— uɛm(ç)	—uajtune(ç)	— un(ç)	jɛ—ure
		— uare		jɛ—e(ç)
				ɛ—ure
				ɛ—e(ç)

si :

đa*re*	left*uare*	ɞkr*uajture*	háp*ure*	pʲɛʎ*e*
đa*ne*	left*uɛm*	ɞkr*uajtune*	háp*une*	rʲɛ́đ*ure*
		ɞkr*uare*		rʲɛđ*un*
				drɛ́đ*ure*
				drɛ́đ*un*

151. Πô te veme rɛ perkđɛ́njɛte ɞóheme qe ndepójɛne fort pake ŋera nga játera:

152. I-taniɞim' i se-prɛ́mɛse ka ketó fundjɛ prɛj vɛtiu:

ŋ(j)	ime
n	ni
n	ine

Ne perkđɛnjɛt te-pare ketó fundjɛ qendrojne si jane per vɛç ɞkroŋa *i* ɛ vɛtes' se-pare ɛđɛ́ e se-trɛ́tese, ne ɞúmesit qe, mɛ te rene pas se-zéɞmɛjɛ béhɛte *j (jme, jne)*; keɞtû ɛđɛ́ ne perk-đɛnjɛt te-dyt' ɛ tɛ-trɛte, ne te cilat te-zeɞmɛte *o* ɛđɛ́ *ua* jane te péŋese. Ne perkđɛnjɛt te-kátert' ɛ

ne te-pɛstet, ne ŋéresit fúndjɛte ɵúhɛne ɛãé te trivétate jane te-paçquara. Ne perkãɛnjɛt te-dyte *ua* ɛ péŋese béhɛte *o*, ne te trɛtet mbétɛte *ua* Ne perkãɛnjɛt te-pɛste, ne vɛtet te-dyte te ɵúmesit *jɛ* a *ɛ* ɛ péŋese béhɛte *i*.

153. I-parãim, i se prémɛse ka kurdó ketó fundjɛ:

ŋa (ja)	nime
ŋɛ (jɛ)	nite
tɛ (tɛj)	nine

Ne te-tri perkãɛnjɛt te-para, te-cílate mbaróhɛne mɛ te zeɵmɛ, vɛt' ɛ-trɛt' ɛ ŋéjesit mɛr ŋe *n* perpara fúndjɛse, ɛ béhɛte *ntɛ*. Ne perkãɛnjɛt te-pɛste *jɛ* a *ɛ* ɛ péŋese béhɛte *i*. Ne perkãɛnjɛt te-dyte *ua* ɛ péŋese béhɛte *o*, ne te trɛtet qendrón *ua*, si ɛãé ne te-taníɵimit. Nga fúndjɛt' ɛ-medyɵmɛ Tóskete duane mê tépere ató qe jane mɛ *ŋ*, Géɡete ató qe jane mɛ *j*, si ɛãé ne te-taníɵimit. Ne Ɛqiperít te-Mɛsmɛ vɛtes' se-pare te ŋejesit i ŋítine ɵume hɛr' ɛãé ŋe *m*, ɛ ãône *ãaŋam*, *leftoŋam*. Vɛt' ɛ-trɛt' ɛ ŋéjesit nga ŋe hɛr' ɛ humb fúndjɛne farɛ, pô çqúhɛte nga te xɣáturit ɛ zerit ɛ nga xɣatesi qe mɛr persipre, si *ãân* per *ãantɛ*, *leftôn* per *leftontɛ*, *pîl* per *pilte*. Lɛskoviku perdór ne vɛtet te-trɛte te ŋejesit fundjɛne *iɵ*, si: *ãaniɵ*, *leftoniɵ*, *ɵkruantɛ*, *hapiɵ*, *pilɟiɵ*. Vɛten' ɛ-pare te ŋéjesit ɛ ãon' ɛãé mɛ ɛ pa çqim nga ɛ-dyta, po ɛ-mîra ɛɛte te çqúhɛte.

154. I-ɵkuari ka vɛtiu ketó fundjɛ:

a	me
ɛ	te
i (u)	ne

Vɛt' ɛ-par' ɛ ɛ-dyta te ŋéjesit, ne perkãɛnjɛt te-par' ɛ ne te-dytet, mápine perpara fúndjɛse ŋe *v;* ne perkãɛnjɛt te-trɛte hyjne ɵkróŋate *jt*, si: *ãava*, *ãavɛ*, *leftova*, *leftovɛ*, *ɵkruajta*, *ɵkruajtɛ*. Vɛt' ɛ-trɛt' ɛ ŋéjesit, ne perkãɛnjɛt te pare ɛãé ne foljɛt te-mbaruara me ɵkroŋe gryketorɛ te

pɐrkâɛnjɛs' sɐ-káterte ɐɐte *u*, si *âau*, *roku*; ne te-tjɛrat ɐɐte *i*, vɐç ne te dytet qɐ, mɛ te rene pas sɐ-pazɐɐmɐjɛ, béhɛte *j*, si: *hapi*, *poλi*, *ɐkruajti*, *leftój*. Ne pɐrkâɛnjɛt te pɐste *jɛ*, a ɛ ɛ pénɐse ne ɳéjesit béhɛte *o*, ne ɐumesit *o* a *ua* si: *drɛâure*, *droâa*, *droâme*; *pjɛλe*, *poλa*, *puaλme*.

155. I-papandéhur' i-tanísim ka kurdó keto fundjɛ:

kam	kɛmi
kɛ	ki
ka	kane

te-cílate ɳpajne te jɛne mape ɳga i-tanísim' i sɐ-prɛmɛs' sɐ foljɛse ndíhmesɛ *pásure*. Пɐrkâɛnj' ɛ-dyte ɛâé ɛ trɛta mbajne pɐrpara ketyrɛ fúndjɛvɛ copat' ɛ pɐɳɐs' sɐ-tyrɛ *ua* ɛâé *uajt*, si: *leftuakum*, *ɐkruajtkam*. Ne pɐrkâɛnjɛt te-pɛste vɛtem ne vɛtet te-dyte te ɐúmesit béhɛte *jɛ* a *ɛ* ɛ pɐɳɐse *i*: *piλkt*, *driâki*. Ne pɐrkâɛnjɛt te-dyte *ua* ɛ pɐɳɐse qɐndrón si ɐɐte.

156. I-papandéhur' i-parâim ka kurdó ketó fundjɛ:

kɐɐa	kɐɐime
kɐɐɛ	kɐɐite
kɛj	kɐɐine

te-cílate ɳpajn' ɛâé ketó te jɛne mape ɳga i-parâim i sɐ-prɛmɛs' sɐ foljɛse ndíhmesɛ *pásure*. Пɐrkâɛnj' ɛ-dyte ɛâé ɛ trɛta ruajne cópat' ɛ pénɐs' sɐ-tyrɛ *ua* ɛ *uajt* ɛâé ne keté. Vé-ten' ɛ-pare te ɳéjesit ɛ âone ɛâé mɛ *ɛ* pa çqim ɳga vɛt' ɛ-dyte si ɛâé ne te-parâimit.

157. E-vármɐja ka ketó fundjɛ:

ɳ (j)	ime
nç (jɐ)	ni
ɳe (je)	ine

Пɐrkâɛnj' ɛ-dyte ka pɐrpara ketyrɛ *o* te bere prɛj *ua* sɐ

peŋes' se-saj; perkâɛnj' ɛ-trɛte ruan cópene *ua*. Perkâɛnj' ɛ-kátert' ɛâé ɛ-pɛsta ɛ humbásine fúndjɛnɛ *ŋ* a *j* ne vɛtet te-pare te ŋéjesit, si ɛâé ɛkróŋene *ŋ* a *j* te fundjɛs' se vétes' se-dyte. Cumes' i se-vármɛse nuke nderón farɛ nga i se-prémɛse ne te tri vɛtat ɛâé ne giâe perkâɛnjɛt.

158. E-uruamja ka vɛtiu ketó fundjɛ:

ɛa	ɛimi
ɛ	ɛi
te	ɛine

Ne perkâɛnjɛt te-par' ɛ net e-dytet hyn ɛâɛ ŋe *f* ne kryɛt te ketyrɛ fundjɛvɛ; ne perkâɛnjɛt te-trɛte *t* ɛ peŋes' ɛâé ɛ ɛ fúndjɛse perzɛhɛn' ɛ béhɛne *ç*; pô ɛâé ne perkâɛnjɛt te-katert' ɛ ne te-pɛstet, tɛk duhɛɛ te mbɛtɛj *ɛ*, perdóret' ɛâé *ç*

159. E-urâuamja ne ŋejesit vɛtem ne perkâɛŋjɛt te-pare ɛâé ne te trɛtet mɛr ŋe *j*, ne perkâɛnjɛt te-tjɛra mbétɛte peŋa vɛtem; ne perkâɛnjɛt te-dyte *ua* ɛ péŋɛse béhɛte *o*; ne ɛúmesit mɛr giâeŋe *ni*.

160. E-paçquamja ne ç' do perkâɛnjɛ ka ŋe fundjɛ me vétehɛ ɛ-cila çquan perkâénjɛne. Ilô ne perkâɛnjɛt te-pare, te-káterte ɛâé ne te-pɛstete, mɛ te héqure fúndjɛne ɡɛjme péŋene, si: âa*re*, háp*ure*, pjɛ*le*; ne perkâɛnjɛt te-dyt' ɛâé ne te trɛtet peŋa ɛɛte prɛj dy copaɛ: cop' ɛ-pare ɛɛte ɛ-patúndure si ɛâé peŋat' ɛ perkâénjɛvɛt te-tjɛra, ɛâé ajó ɛ-ɛte peŋ' ɛ-vertɛte, cop' ɛ-dyte ɛɛt' ɛ-ɛtuare ɛâé ndepóhɛte neper te kâyɛrat, p' andâj ne postatɛt te perkâénjɛvɛt ɛ zum' ɛâé até si fundjɛ ɛâé ɛ ɛkruajtme baɛkɛ mɛ fúndjɛte. Ne foljɛt *leftuare* peŋ' ɛ-pare ɛɛte *left*, cop' ɛ-dyte ɛ ɛ-ɛtuar' ɛ péŋese ɛɛte *ua*, ɛ-cila béhɛte ɛume hɛre *o*; Géɡete perdórine *uɛm* ne vendit te *uare*. Ne foljɛt *ɛrkuajture* peŋ' ɛ-pare ɛɛte *ɛkr*, ɛ-dyta ɛ ɛ-ɛtuara ɛɛte *uajt*, ɛ-cila neper kâɛnjɛt ɛ humbɛt ɛume hɛre cópene *it*.

161. Jan' ɛâé ɛume foljɛ qe mbaróhɛne me *ene*, si: *âene*, *lene*, *ɛtene*, *zene*; pô jane te-giâa te-parégu*l*ta.

Foljɛte pesoɲetorɛ, vɛtevɛtorɛ, mɛzetorɛ

162. Folja nqásesɛ, kur kᾶéhɛte ne ɲe nga keta te trɛɛenimɛ, perkᾶéhɛte mɛ ketó fundjɛ qe dote trɛgójeme ketú, nga ç' do perkᾶenjɛ te jɛte:

E-ΠREME

I-tanɛɛim

— hɛme, ɛme	— hɛmi, ɛmi
— hɛɛe, ɛɛe(i)	— hi, i
— hɛte, ɛte	— hɛne, ɛne

I-parᾶim

— heɛa, eɛa	— heɛime, eɛime
— heɛɛ, eɛɛ	— heɛite, eɛite
— heɛ(hɛj), eɛ(ɛj)	— heɛine, eɛine

I-ɛkuare

u — a(va), ɛɛ	u — me
u — ɛ(vɛ)	u — te
u —	u — ne

I-pap. i-tanɛɛim

u — kam	u — kɛmi
u — kɛ	u — ki
u — ka	u — kane

I-pap. i-parᾶim

u — keɛa	u — keɛime
u — keɛɛ	u — keɛite
u — kɛj	u — keɛine

E-VARME

— hɛme, ɛme	— hɛmi, ɛmi
— hɛɛe, ɛɛe	— hi, i
— hɛte, ɛte	— hɛne, ɛne

E-URUAME

u — (f)ɛa	u — (f)ɛime
u — (f)ɛ	u — (f)ɛi
u — (f)te	u — (f)ɛime

E-URBUAME

— hu, u	— huni, uni

163. Nga ketá te-dy te papaudéhurite ɛᾶé ɛ uruamja s' depojne prɛj te punetórɛse pervéç nga ɛkroɲa *u* qe máɲine ne kryɛt; ɛ-vármɛja prape s' ndepón farɛ nga ɛ prémɛja pervéç nga ᾶeria *te* qe ka persipre. I-tanísimi ɛᾶé i-pefyɛri i se-prémɛse si ɛᾶé ɛ urᾶuamja ɛóheme qe kane nga dy pale fundjɛ, ɲe pale mɛ *h*, ɛᾶé ɲe pale pa tê; ɛkroɲa *h* hyn n' atá q' u mbaróhɛte peɲa me te zeɛm ɛ do-mɛᾶene ne te-tri perkᾶenjɛt te-para; ne perkᾶenjɛt te-dyte

cop' ɛ pénese *ua* béhete *o*, ne te-tretet cope *uajt* a *ua* béhete *u;* ne te pestet *je* a *ɛ* ɛ pénese béhete *i*. I-ɛkuari ne ɛúmesit ɛáé ne vetet te-dyte te njéjesit nuke ndepón prej te punetórese pervéç nga ɛkrona *u* qe mer ne kryet; vet' ɛ-par' ɛ njéjesit munt te béhete ɛáé si ɛ punetórese, munt te béhete ɛáé me te mape fúndjene *ɛe*, pô atehere cópat' ɛ pénese *ua* ɛ *uajt*, ne perkdenje te-dyt' ɛ te-trete, qenderojne si jane, ɛáé *je* a *ɛ* ɛ perkdénjes' se-peste béhene *ua* ɛ *o* si ne ɛúmesit; ne perkdenjet te-trete *t* ɛ fundit me fundjene *ɛ* perzjéhen' ɛ béhene *ç;* vet ɛ-tret' ɛ njéjesit s' ka nonjé fundje ɛáé pénete i ruan si vet ɛ-pare kur mer *ɛ*.

164. Heppara se te perkdejme nje fólje te-tere, per te treguare qys ɛáé motet ɛ-perzjere béhene me foljet ndíhmese *qene* ɛ jo *pásure*, dúhete te perkdejme ne te pese perkdenjet te-tre motet' ɛ-pare te se-prémese ɛáé te urdúámese, te-cilate ndepojne nga te punetórese.

E-IIREME

I-tanicim

dáhɛme	levdóhɛme	ɛkrúhɛme
dáhɛɛe(dahɛ)	levdóhɛɛe(dohɛ)	ɛkrúhɛɛe(ruhɛ)
dáhɛte	levdóhɛte	ɛkrúhɛte
dáhɛmi	levdóhɛmi	ɛkrúhɛmi
dahi	ledohi	ɛkruhi
dáhɛne	levdóhɛne	ɛkrúhɛne

hápɛme	píλɛme
hápɛɛe(pɛ)	píλɛɛe(λɛ)
hápɛte	píλɛte
hápɛmi	píλɛmi
hapi	píλi
hápɛne	píλɛne

I-paräim

ðáheɛa	levdóheɛa	ɛkrúheɛa
ðáheɛɛ	levdóhɛɛɛ	ɛkrúheɛɛ
ðaheɛ (ðahɛj)	levdóheɛ (hɛj)	ɛkruheɛ (ruhɛj)
ðáheɛime	levdóheɛime	ɛkrúheɛime
ðáheɛite	levdóheɛite	ɛkrúheɛite
ðáheɛine	levdóheɛine	ɛkrúheɛine

hápeɛa	píλeɛa
hapeɛɛ	píλeɛɛ
hapeɛ (pɛj)	piλeɛ (λɛj)
hápeɛime	píλeɛime
hápeɛite	píλeɛite
hápeɛine	píλeɛime

I-ɛkuare

uðaɛe a:	ulevduaɛe a:	uɛkruaɛe a:	uhapɛe a:
uðava	ulevdova	uɛkrova	uhapa
uðavɛ	ulevdovɛ	uɛkrovɛ	uhapɛ
uðá	ulevdua	uɛkrua	uhap
uðame	ulevduame	uɛkrume	uhapme
uðate	ulevduate	uɛkruate	uhapte
uðane	ulevduane	uɛkruane	uhapne

upuaλɛe a:	udroðɛe a:
upoλa	udroða
upoλɛ	udroðɛ
upuaλ	udroð
upuaλme	udroðme
upuaλte	udroðte
upuaλe	udroðe

E-URƁUAME

ðah*u*	levdo*hu*	ɛkr*úhu*	hap*u*	piʌ*u*
ðáh*uni*	levdóh*uni*	ɛkrúh*uni*	háp*uni*	píʌ*uni*

Fotja LARƁ, peŋa LA.

E-ΠREME

I-taniɛim

láhɛme	láhɛmi
láheɛɛ(lahɛ)	láhi
láhɛte	láhɛne

I-pardím

láheɛa	láheɛime
láheɛɛ	láheɛite
laheɛ(lahɛj)	láheɛine

I-ɛkruare

ulaɛe, ulava	*ulame*
ulavɛ	*ulate*
ula	*ulane*

I-pap. i-taniɛim

ulakam	*ulakɛmi*
ulakɛ	*ulaki*
ulaka	*ulákane*

BKSH

I-pap. i-pardim

ulákeɕa	*ulákeɕime*
ulákeɕɛ	*ulákeɕite*
ulakɛj	*ulákeɕine*

I-paretaniɕim

jam *lare*	jɛmi *lare*
jɛ „	ini „
ɕɛte „	jane „

I-mêpardim

iɕa *lare*	íɕime *lare*
iɕɛ „	íɕite „
iɕ(tɛ) „	íɕine „

I-pareɕkuare

qɛɕɛ *lare*	qɛme *lare*
qɛ „	qɛte „
qɛ „	qɛne „

I-pap. i-paretaniɕim

qenkam *lare*	qénkɛmi *lare*
qenkɛ „	qenki „
qenka „	qénkane „

I-pap. i-mêpardim

qénkeɕa *lare*	qénkeɕime *lare*
qénkeɕɛ „	qénkeɕite „
qenkɛj „	qénkeɕine „

BKSH

I-pritm' i-taniɕim

dote *láhɛme*	dote *láhɛmi*
„ *láhɛɕe*	„ *lahi*
„ *láhɛte*	„ *láhɛne*

I-pr. i-parđim

dote *láheɕa*	dote *láheɕime*
„ *láhɛɕɛ*	„ *láheɕite*
„ *laheɕ* (*lahɛj*)	„ *láheɕine*

I-pr. i-papand.

dot' *ulákeɕa*	dot' *ulákeɕime*
„ *ulákeɕɛ*	„ *ulákeɕite*
„ *ulákeɕ* (*kɛj*)	„ *ulákeɕine*

I-pr. i-paretaniɕim

dote jɛm la*re*	dote jɛmi la*re*
„ jɛɕ „	„ ini „
„ jɛte „	„ jɛne „

I-pr. i-mêparđim

dot' iɕa la*re*	dot' íɕime la*re*
„ iɕɛ „	„ íɕite „
„ iɕ (tɛ) „	„ íɕine „

I-pr. i-parepapand.

dote qénkeɕa la*re*	dote qénkeɕime la*re*
„ qénkeɕɛ „	„ qénkeɕite „
„ qenkeɕ (kɛj) la*re*	„ qénkeɕine „

BKSH

E-VARME

I-tanɛsim

te *láhɛme*	te *láhɛmi*
„ *láhɛɛe*	„ *lahi*
„ *láhste*	„ *láhɛne*

I-parɑ̃im

te *láhɛɛa*	te *láhɛɛime*
„ *láhɛɛɛ*	„ *láhɛɛite*
„ *lahɛɛ* (*lahɛj*)	„ *láhɛɛine*

I-pap. i-parɑ̃im

t' *ulákɛɛa*	t' *ulákɛɛime*
„ *ulákɛɛɛ*	„ *ulákɛɛite*
„ *ulakɛɛ* (*kɛj*)	„ *ulákɛɛine*

I-paretanɛsim

te jɛm la*re*	te jɛmi la*re*
„ jɛɛ „	„ ini „
„ jɛte „	„ jɛne „

I-mépɑrɑ̃im

t' iɛa la*re*	t' íɛime la*re*
„ iɛɛ „	„ íɛite „
„ iɛ (tɛ) „	„ íɛine „

I-pap. i-mépɑrɑ̃im

te qénkɛɛa la*re*	te qénkɛɛime la*re*
„ qénkɛɛɛ „	„ qénkɛɛite „
„ qenkɛɛ (kɛj) „	„ qénkɛɛine „

BIBLIOTEKA

E-URUAME

I-tanɨɛim

ulafɛa	*uláfɛime*
ulafɛ	*ulafɛi*
ulafte	*uláfɛine*

I-paretanɨɛim

qofɛa l*are*	qófɛime l*are*
qofɛ „	qofɛi „
qofte „	qófɛine „

E-URƃUAME

I-tanɨɛim		**I-paretanɨɛim**	
l*ahu*	l*áhuni*	ji l*are*	jini l*are*

E-IIƃRCJEAME

I-tanɨɛim	**I-paretanɨɛim**
dukɛ l*are*	dukɛ qene l*are*

Ilrapsja ɛãé pyɛtja

165. Ilrapsja trɛgón mos qénjɛn' a mos bérjɛn' ɛ púnese qe pefɛn folja, ɛãé béhɛte mɛ te sjɛλe perpara fóljɛse ðerijene **s' a nuke** ne ɣiðe motɛt ɛ mendyrat pervéç s'-urãuámɛse ɛ-cila do ðerijene **mos,** si: *s' ha* a *nuke ha, s' haŋa* a *nuke haŋa, s' kam ngrene* a *nuke kam ngrene; mos ha, mos ki ngrene.*

166. Ilyɛtja béhɛte mɛ te sjɛλe ðerijene **a** perpara

fóljɛse, si: *a vatɛ? a dote vɛç?* a ɛâé pa keté âerije mɛ te âene zerit ɲe force te-nderyemɛ si: *vatɛ? dote vɛç?* Nga ɲe hɛre âeria **a** víhɛte ɛâé pas fóljɛse si: *vatɛ a? dote vɛç a?*

FOLJETË E-HAREGUATA

Arâure. — *I-taníɛim:* viɲ, vjɛn, vjɛn, vime, vini, vine. — *I-parâim:* viɲa, viɲɛ, vintɛ, vínime, vínite, vínine. — *I-ɛkuare:* ɛrâa (arâçe), ɛrâɛ, ɛrâi (ɛrâ), ɛrâme (ɛrâem), ɛrâte, ɛrâne (ɛrâe). — *E-várure:* te viɲ, te vinç, te viɲe, te vime, te vini, te vine. — *E-urâuare:* ɛja, éjani.

Bere. — *I-ɛkuare:* bɛra, bɛrɛ, beri, beme, bete, bene. *Te-tjérate te-régulta.*

Berâíture. — I-*tan.*: berâás, berâét, berâét, berâásime, berâisni, berâásine. — *E-var.*: te berâás, te berâáç, te berâáse, te berâásime ɛtj. *Te-tjérate te-régulta.*

Blɛre. — *I-tan.*: blɛ, blɛ, blɛ, blɛme, blini, blɛne. — *I-parâ.*: bliɲa, bliɲɛ, blintɛ, blínime, blínite, blínine. — *E-var.*: te blɛ, te blɛɛ, te blɛre, te blɛme ɛtj. — *E-urâ.*: bli, blini. *Te-tjérat te-régulta.*

Çápure. — *I-tan.*: çapeɲ, çapen, çapen, çápime, çápni, çápine. — *E-var.*: te çapeɲ, te çapenç, te çapeɲe, te çápime ɛtj.

Dale. — *I-tan.*: dal, dɛl dɛl, dálime, dɛlni, dáline. — *I-parâ.*: dilɲa, dilɲɛ, diltɛ, dílnime, dílnite, dílnine. — *I-ɛk.*: doÂa, doÂɛ, doÂi, duaÂme, duaÂte, duaÂne (duaÂe). — *E-var.*: te dal, te dalç, te dale, te dálime, ɛtj. — *E-urâ.*: dɛl, dilni.

Dâgure. — *I-tan.*: dua, do, do, duame, doni, duane. — *I-parâ.*: doɲa, doɲɛ, dontɛ, dónime, dónite, dónine — *I-ɛk.*: dɛɛa, dɛɛɛ, dɛɛi (dɛɛ), dɛɛme, dɛɛte, dɛɛne. —

E-var.: te dua, te duaѳ, te doje, te duane ɛtj. — *E-urä.:* duaj, doni.

Díture. — *I-tan.:* di, di, di, dime, dini, dine. — *I-parä.:* diŋa, diŋɛ ɛtj. — *I-ѳk.:* dita, ditɛ ɛtj. — *E-var.:* te di, te diѳ, te dije ɛtj. — *E-urä.:* dij, dijni.

Ɛene. — *I-tan.:* ap, ɛp, ɛp, ápime, ipni, ápine. — *I-parä.:* ɛpŋa, ɛpŋɛ, ɛpŧɛ, épnime, épnite, épnine *a* ipŋa, ipŋɛ, ɛtj. — *I-ѳk.:* åaѳe, åɛ, åa, åame, åate, åane. — *E-var.:* t' ap, t' apѳ ɛtj. — *E-urä.:* ɛp, ɛpni (ipni).

Ɛeure. — *I-tan.:* ɛceŋ, ɛcen, ɛcen, écime, éceni, écine. — *I-parä.:* éceŋa ɛtj. — *I-ѳk.:* éca, ɛcɛ ɛtj. — *E-var.:* t' ɛceŋ, t' ɛcenç, t' éceŋe, t' écime, t' ɛcni (t' icni), t' écine. — *E-urä.:* ɛce, éceni (icni).

Flɛjture. — *I-tan.:* flɛ, flɛ, flɛ, flɛme, flini, flɛne. — *I-parä.:* fliŋa, fliŋɛ, flinŧɛ, flínime, flínite, flínine. — *I-ѳk.:* flɛjta, flɛjtɛ, flɛjti, flɛjtme, flɛjtte, flɛjtne. — *E-var.:* te flɛ, te flɛѳ, te flɛre, te flɛme, te flini, te flɛne. — *E-urä.:* fli, flini.

Fólure. — *I-tan.:* flas, flɛt, flɛt, fllásime, (fláseme), flisni, flásine. — *I-parä.:* flisŋa, flisŋɛ, flistɛ, flísnime, flísnite, flísnine. — *I-ѳk.:* fola, folɛ, foli, folme, folte, folne (fole). — *E-var.:* te flas, te flaç, te flase, te flásime ɛtj. — *E-urä.:* fole, flisni.

Ŧéture. — *I-tan.:* ɣɛŋ, ɣɛn, ɣɛn, ɣɛjme, ɣeni, ɣɛjne. — *I-parä.:* ɣɛŋa, ɣɛŋɛ ɛtj. — *I-ѳk.:* ɣɛta (ɣɛçe), ɣɛtɛ, ɣɛti (ɣɛt), ɣɛtme, ɣɛtte, ɣɛtne (ɣɛne). — *E-var.:* te ɣɛŋ, te ɣɛnç, te ɣɛŋè, te ɣɛjme ɛtj. — *E-urä.:* — ɣɛj, ɣɛni.

Hípure. — *I-tan.:* hipeŋ, hipen, hipen, hípime, hipni, hípine. — *I-parä.:* hipŋa, hipŋɛ ɛtj. — *I-ѳk.:* hipa, hipɛ ɛtj. —

E-var.: te hiɲeŋ, te hiɲenç, te híɲeŋe, te híɲime ɛtj.—*E-urä.:* hiɲe, hiɲni.

Hyre.—*I-tam.:* hyŋ, hyn ɛtj.—*I-ɲarä.:* hyŋa, hyŋɛ ɛtj.—*I-ɵk.:* hyra, hyrɛ, hyri, hyme, hyte, hyne.—*E-var.:* te hyŋ, te hynç ɛtj.—*E-urä.:* hyre, hyni.

Ikure.—*I-tan.:* ikeŋ, iken, iken, íkime, íkeni, íkine.—*I-ɲarä.:* íkeŋa, íkeŋɛ ɛtj.—*I-ɵk.:* ika, ikɛ ɛtj.—*E-var.:* t' ikeŋ, t' ikenç, t' íkeŋe, t' íkime, t' íkeni, t' íkine.—*E-urä:* ike, íkeni.

Káʌure.—*I-tan.:* kʌ̂as, kʌ̂ɛt, kʌ̂ɛt, kʌ̂ásime, kʌ̂isni, (kʌ̂itni), kʌ̂ásine.—*I-ɲarä.:* kʌ̂isŋa, kʌ̂isŋɛ, kʌ̂istɛ, kʌ̂ísnime, kʌ̂ísnite, kʌ̂ísnine *a* kʌ̂itŋa, kʌ̂itŋɛ ɛtj.—*I-ɵk.:* kaʌ̂a, kaʌ̂ɛ, kaʌ̂i, kaʌ̂me, kaʌ̂te, kaʌ̂ne (kaʌ̂e).—*E-var.:* te kʌ̂as, te kʌ̂aç, te kʌ̂ase ɛtj.—*E-urä.:* kaʌ̂e, kʌ̂isni (kʌ̂itni).

Klíđure (kelđíture).—*I-tan.:* kelđás, keʌ̂đɛ́t, kelđɛ́t, kelđásime, kelđisni, kelđásine.—*I-ɲarä.:* keʌ̂đisŋa, kelđisŋɛ, kelđistɛ, kelđísnime, kelđísnite, kelđísnine *a* kelđitŋa, kelđitŋɛ ɛtj.—*I-ɵk.:* kliđa, kliđɛ, kliđi, kliđme, kliđte, kliđne.—*E-var.:* te kelđás, te kelđáç, te kelđase, te kelđásime ɛtj.—*E-urä.:* kliđ (kelđít), kliđni (kelđitni).

Krísure.—*I-tan.:* kercás, kercɛ́t, kercɛ́t, kercásme, kercisni, kercásine.—*I-ɲarä.:* kercisŋa, kercisŋɛ, kercistɛ, kercísnime, kercísnite, kercísnine.—*I-ɵk.:* krisa, krisɛ, krisi, krisme, kriste, krisne.—*E-var.:* te kercás, te kercásç, te kercase ɛtj.—*E-urä.:* kris (kercít), krisni (kercitni).

Lene.—*I-tan.:* lɛ, lɛ, lɛ, lɛme, lini, lɛne.—*I-ɲarä.:* liŋa, liŋɛ, lintɛ, línime, línite, línine.—*I-ɵk.:* laɵe, lɛ, la, la-

me, late, lane.—*E-var.*: te lɛ, te lɛɛ, te lɛre ɛtj.—*E-urâ.*: lɛ (lɛre), lini.

Lípure.—*I-tan.*: lipeŋ, lipen, lipen, lípime, lípeni, lípene.—*I-parâ.*: lípeŋa, lípeŋɛ ɛtj.—*I-ɵk.*: lípa, lípɛ ɛtj.—*E-var.*: te lipeŋ, te lipenç, te lípeŋe, te lípime ɛtj.—*E-urâ.*: lipe, lípeni.

Lójture.—*I-tan.*: los, lot, lot, lózime, loni, lózine.—*I-parâ.*: loŋa, loŋɛ, lontɛ, lónime, lónite, lónine.—*I-ɵk.*: lójta, lojtɛ ɛtj.—*E-var.*: te los, te losç, te loze, te lozime ɛtj.—*E-urâ.*: loj, loni. [Θúhɛt' ɛâé *luajture*: pô atehɛrɛ ɛɛt' ɛ réguâte].

Mare.—*I-tan.*: mar, mɛr, mɛr, mareme, mɛrni, márene.—*I.-parâ.*: mirŋa, mirŋɛ, mirtɛ, mirnime ɛtj.—I.-ɵk. mora, mori, muarme, muarte, muarne (muape).—*E-var.*: te mar, te març, te mape, te márene ɛtj.—*E-urâ.*: mɛr, mirni (mipi).

Máture.—*I-tan.*: mas, mat, mat, másime (mátime), masni (matni), másine (mátine).—*I-parâ.*: masŋa, masŋɛ ɛtj. *a* matŋa, matŋɛ ɛtj.—*I-ɵk.*: mata, matɛ, mati, matme ɛtj.—*E-var.*: te mas, te maç, te mase (te matŋe), te másime ɛtj.—*E-urâ.*: mat, matni.

Mbéture.—*I-tan.*: mbɛs, mbɛt, mbɛt, mbésime, mbɛtni, mbésine.—*I-parâ.*: mbɛtŋa, mbɛtŋɛ, mbɛttɛ, mbétnime ɛtj.—*I-ɵk.*: mbɛta (mbɛçe), mbɛtɛ, mbɛti (mbɛt).—*E-var.*: te mbɛs, te mbɛç, te mbɛse, te mbésime ɛtj.—*E-urâ.*: mbɛt, mbɛtni.

Ndéŋture.—*I-tan.*: pi, pi, pi, pime, pini, pine.—*I-parâ.*: piŋa. piŋɛ, pintɛ, pinime, pínite, pinine.—*I-ɵk.*: ndeŋta, ndeŋtɛ, ndeŋti, ndeŋtme ɛtj.—*E-var.*: te pi, te piɵ, te pije, te pime, te pini, te pine.—*E-urâ.*: pi. pini.

Ngare.—*I-tan.*: ngas, ngɛt, ngɛt, ngásime, ngisni, ngásine.—*I-parâ.*: ngitŋa, ngitŋɛ, ngittɛ, ngítnime, ngítnite, ngítnine *a* ngisŋa, ngisŋɛ ɛtj.

Ngrene.—*I-tan.*: ha, ha, ha, hame, hani, hane.—*I-parâ.*: haŋa, haŋɛ, hantɛ, hánime, hánite, hánine.—*I-ɵk.*: hangra, hangrɛ, hangri, hángreme, hángrete, hángrene.—*E-var.*: te ha, te haɵ, te haje, te hame ɛtj.—*E-urâ.*: ha, hani.

Ngríture.—*I-tan.*: ngrɛ, ngrɛ, ngrɛ, ngrɛme, ngrini, ngrɛne.—*I-parâ.*: ngriŋa, ngriŋɛ, ngritɛ, ngrínime, ngrínite, ngrínine.—*I-ɵk.*: ngrita, ngritɛ, ngriti ɛtj.—*E-var.*: te ngrɛ, te ngrɛɵ, te ngrɛre, te ngrɛme ɛtj.—*E-urâ.*: ngri, ngrini.

Nxene.—*I-tan.*: nxe, nxe, nxe, nxeme, nxini, nxene.—*I-parâ.*: nxiŋa, uxiŋɛ, nxintɛ, nxínime, nxínite, nxínine.—*I-ɵk.*: nxura, nxurɛ, nxuri, nxume, nxute, nxune.—*E-var.*: te nxe, te nxɛɵ, te nxere, te nxeme, te nxini, te nxene.—*E-urâ.*: nxere, nxini.

Nóhure.—*I-tan.*: ŋoh, ŋɛh, ŋɛh, ŋóhime, ŋihni, ŋóhine—*I-parâ.*: ŋihŋa, ŋíhŋɛ, ŋíhtɛ, ŋíhnime, ŋíhnite, ŋíhnine.—*I-ɵk.*: ŋoha, ŋohɛ ɛtj.—*E-var.*: te ŋoh, te ŋohɵ, te ŋohŋe, te ŋóhime ɛtj.—*E-urâ.*: ŋih, ŋihni.

Náʎure.—*I-tan.*: ɒeʎás, ɒeʎɛ́t, ɒeʎɛ́t, ɒeʎásime, ɒeʎisni, ɒeʎásine.—*I-parâ.*: ɒeʎitŋa, ɒeʎitŋɛ, ɒeʎittɛ, ɒeʎítnime, ɒeʎítnite, ɒeʎítnine.—*I-ɵk.*: ɒaʎa, ɒaʎɛ ɛtj.—*E-var.*: te ɒeʎás, te ɒeʎáç, te ɒeʎáse, te ɒeʎásime ɛtj.—*E.-urâ.*: ɒaʎe, ɒeʎisni.

Hare.—*I-tan.*: ɵoh, ɵɛh, ɵɛh, ɵóhime, ɵihni, ɵóhine.—*I-parâ.*: ɵihŋa, ɵihŋɛ, ɵihtɛ, ɵíhnime, ɵíhnite, ɵíhnine.—*I-ɵk.*: ɒaɵe, ɒɛ, ɒa, ɒame, ɒate, ɒane.—*E-var.*: te

ɕoh, te ɕohe, te ɕohe, te ɕóhime, te ɕihni, te ɕóhine.—*E-urâ.*: ɕih, ɕihni.

Hásure.—*I-tan.*: kam, kɛ, ka, kɛmi, kini, kane.—*I-parâ.*: kiɕa, kiɛɛ, kiɕ(tɛ), kíɕime, kíɕite kíɕine *a* kɛɕa, kɛɛɛ ɛtj.—*I-ɔk.*: pata (paçe), patɛ, pat, patme, patte, patne.—*E-var.*: te kɛm, te kɛɛ, te kɛte, te kɛmi, te kini, te kɛne.—*E-urâ.*: kij, kijni.

Hire.—I-*tan.*: pi, pi, pi, pime, pini, pine.—I-*parâ.*: piɳa, piɳɛ ɛtj.—I-*ɔk.*: piva, pivɛ ɛtj.—*E-var.*: te pi, te piɛ, te pije, te pime ɛtj.—*E-urâ.*: pi, pini.

Hiásure.—I-*tan.*: pelcás, pelcét, pelcét, pelcásime, pelcisni, pelcásine.—I-*parâ.*: pelcisɳa, pelcisɳɛ, pelcistɛ, pelcísnime, pelcisnite, pelcísnine.—I-*ɔk.*: plasa, plasɛ ɛtj.—*E-var.*: te pelcás, te pelcáç, te pelcase, te pelcásime, te pelcisni, te pelcásine.—*E-urâ.*: plas, plisni.

Hrɛre.—I-*tan.*: prɛs, prɛt, prɛt, présime, prisni, présine.—I-*parâ.*: prisɳa, prisɳɛ, pristɛ, prísnime, prísnite, prísnine.—I-*ɔk.*: prɛva, prɛvɛ ɛtj.—*E-var.*: te prɛs, te prɛç, te prɛse, te présime ɛtj.—*E-urâ.*: prɛ, prisni.

Hríture.—I-*tan.*: prɛs, prɛt, prɛt, présime, prisni, présine.—I-*parâ.*: pritɳa, pritɳɛ, pritte, prítnime, prítnite, prítnine *a* prisna, prisɳɛ ɛtj.—I-*ɔk.*: prita, pritɛ, priti, pritme ɛtj.—E-*var.*: te prɛɛ, te prɛç, te prɛse, te présime ɛtj.—E-*urâ.*—prit, pritni.

Hrure.—I-*tan.*: bijɛ, bijɛ, bijɛ, bjɛme, bini (birni), bjɛne,—I-*parâ.*: bjɛrɛ, bjɛrɛ, bintɛ (bijtɛ), bijme, bijte, bijne.—I-*ɔk.*: prura, prurɛ, pruri, prume, prute, prune.—E-*var.*: te bijɛ, te bjɛɛ, te bjɛre, te bjɛme ɛtj.—E-*urâ.*: bjɛre, bijni (birni).

Qene.—I-*tan.*: jam, jɛ, eɛte(ê), jɛmi, ini, jane.—I-*parâ.*: iɛa(jɛɛa), iɛɛ(jɛɛɛ), iɛ(tɛ), iɛime, íɛite, íɛine.—I-*ɛk.*: qɛɛe, qɛ, qɛ, qɛme, qɛte, qɛne.—*E-var.*: te jɛm, te jɛɛ, te jɛte, te jɛmi, t' ini, te jɛne.—*E-urâ.*: ji, jini.

Rene (rare).—I-*tan.*: bijɛ, bijɛ, bijɛ, bjɛme, bini, bjɛne,—I-*parâ.*: biɲa, biɲɛ, bintɛ, bínime, bínite, bíníne.—I-*ɛk.*: raɛe, rɛ, ra, rame, rate, rane.—E-*var.*: te bijɛ, te bjɛɛ, te bjɛre, te bjɛme, te bini, te bjɛne.—E-*urâ.*: bjɛre, bini.

Páhure.—I-*tan.*: pah, pɛh, pɛh, páhime, pihni, pàhine.—I-*parâ.*: pihɲa, píhɲɛ, pihtɛ, píhnime, píhnite, píhnine.—I-*ɛk.*: paha, pahɛ, pahu, pahme, pahte, pahne.—E-*var.*: te pàh, te pahɛ, te pahe, te páhime ɛtj.—E-*urâ.*: pih, pihni.

Pójture (puare).—I-*tan.*: poɲ, pon, pon, pojme, poni, pojne.—I-*parâ.*: poɲa, poɲɛ, pontɛ, pónime, pónite, pónine.—I-*ɛk.*: pojta, pojtɛ ɛtj.—E-*var.*: te poɲ, te ponç, te poɲe, te pojme ɛtj.—E-*urâ.*: po, poni.

Oene.—I-*tan.*: ðɛm, ðua, ðote, ðɛmi, ðoni, ðone.—I-*parâ.*: ðoɛa, ðoɛɛ, ðoɛ, ðóɛime, ðóɛite, ðóɛine.—I-*ɛk.*: ðaɛe ðɛ, ða, ðame, ðate, ðane.—E-*var.*: te ðɛm, te ðuaɛ, te ðote, te ðɛmi, te ðoni, te ðone.—E-*urâ.*: ðuaj, ðoni.

Oírure.—I-*tan.*: ðerés, ðerét, ðerét, ðerésime, ðerisni, ðerésine.—I-*parâ.*: ðerisɲa, ðerisɲɛ, ðeristɛ, ðerísnime, ðerísnite, ðerísnine·—I-*ɛk.*: ðira, ðirɛ, ðiri, ðirme, ðirte, ðirne(ðipe).—E-*var.*: te ðerés, te ðerɛç, te ðerɛse, te ðerésime, te ðerisni, te ðerésine.—E-*urâ.*: ðire, ðerisni.

Cíture.—I-*tan.*: ɛɛs, ɛɛt, ɛɛt, ɛésime, ɛisni, ɛésine.—I-*parâ.*: ɛisɲa, ɛisɲɛ, ɛistɛ, ɛísnime. ɛísnite, ɛísnine.—

I-*ɵk.*: ɵita, ɵitɛ ɛtj.—E-*var.*: te ɵɛs, te ɵɛç, te ɵɛse, te ɵésime, te ɵisni, te ɵésine.—E-*urt.*: ɵit, ɵitni.

Ckare.—I-*tan.*: ɵkas, ɵkɛt, ɵkɛt, ɵkásime, ɵkisni, ɵkásine.—I-*parâ.*: ɵkisɲa, ɵkisɲɛ, ɵkistɛ, ɵkísnime, ɵkísnite, ɵkísnine.—I-*ɵk.*: ɵkava, ɵkavɛ, ɵkau ɛtj.—*E-var.*: te ɵkas, te ɵkaç, te ɵkase, te ɵkásime ɛtj.—E-*urâ.*: ɵkit, ɵkitni.

Cpene.—I-*tan.*: ɵpijɛ(ɵpjɛ), ɵpijɛ(ɵpjɛ), ɵpijɛ(ɵpjɛ), ɵpjɛme, ɵpini, ɵpjɛne.—I-*parâ.*: ɵpiɲa, ɵpiɲɛ, ɵpintɛ, ɵpínime, ɵpínite, ɵpínine.—I-*ɵk.*: ɵpura, ɵpurɛ, ɵpuri, ɵpume, ɵpute, ɵpune.—*E-var.*: te ɵpijɛ(ɵpjɛ), te ɵpjɛɛ, te ɵpjɛre, te ɵpjɛme, te ɵpini, te ɵpjɛne.—E-*urâ.*: ɵpjɛre, ɵpini.

Ctene.—I-*tan.*: ɵtijɛ(ɵtjɛ), ɵtijɛ(ɵtjɛ), ɵtijɛ(ɵtjɛ), ɵtjɛme, ɵtini, ɵtjɛne.—I-*parâ.*: ɵtiɲa, ɵtiɲɛ, ɵtintɛ, ɵtínime, ɵtínite, ɵtínine.—I-*ɵk.*: ɵtura, ɵturɛ, ɵturi, ɵtume, ɵtute. ɵtune.—E-*var.*: te ɵtijɛ(ɵtjɛ), te ɵtjɛɛ, te ɵtjɛre, te ɵtjɛme, te ɵtini, te ɵtjɛne.—E-*urâ.*: ɵtjɛre, ɵtini.

Vajture.—I-*tan.*: vɛtɛ, vɛtɛ, vɛtɛ, vɛmi, vini, vɛne.—I-*parâ.*: vija, vijɛ, vijtɛ, vijime, vijite, vijíne.—I-*ɵk.*: vajta(vajçe), vajtɛ, vajti ɛtj.—E-*var.*: te vɛtɛ, te vɛç, te vɛje, te vɛmi ɛtj.—E-*urâ.*: hiq(ɛce), hiqni(éceni). *(Kjó folje s' ka t'-urâuamɛ te-sajne pô ɛ mɛr prɛj* **héqure** a **écure**).

Vdékure.—I-*tan.*: vdɛs, vdɛs, vdɛs, vdésime, vdisni, vdésine.—I-*parâ.*: vdisɲa, vdisɲɛ, vdístɛ, vdísnime, vdísnite, vdísnine.—I-*ɵk.*: vdiqa, vdiqɛ, vdiq, vdiqme, vdiqte, vdiqne.—*E-var.*: te vdɛs, te vdɛç, te vdɛse, te vdésime. te vdisni, te vdésine.—*E-urâ.*: vdis, vdisni.

Vene.—I-*tan.*: ve, ve, ve, veme, vini, vene.—I-*parâ.*: vi-

ŋa, viŋɛ, vintɛ, vínime, vínite, vínine. — I-*ɔk.*: vura, vurɛ, vuri, vume, vute, vune. — *E-var.*: te ve, te veɛ, te vére, te veme ɛtj. — *E-urã.*: vere, vini.

Vrare. — I-*tan.*: vras, vrɛt, vrɛt, vrásime, vrisni, vrásine. — I-*parã.*: vrisŋa, vrisŋɛ, vristɛ, vrísnime, vrísnite, vrísnine. — I-*ɔk.*: vrava, vravɛ ɛtj. — *E-var.*: te vras, te vraç, te vrase, te vrásime ɛtj. — *E-urã.*: vrit, vritni (vrisni).

Xbríture. — I-*tan.*: xbrɛs, xbrɛt, xbrɛt, xbésime, xbritni, xbrésine. — I-*parã.*: xbritŋa, xbritŋɛ ɛtj. — I-*ɔk.*: xbrita, xbritɛ ɛtj. — *E-var.*: te xbrɛs, te xbrɛç, te xbrɛse, te xbrésime ɛtj. — *E-urã.*: xbrit, xbritni (xbrisni).

Zene. — I-*tan.*: ze, ze, ze, zeme, zini, zene. — I-*parã.*: ziŋa, ziŋɛ, zintɛ, zínime, zínite, zínine. — I-*ɔk.*: zura, zurɛ, zuri (zu), zume, zute, zune. — *E-var.*: te ze, te zeɛ, te zére, te zeme, te zini, te zene. — *E-urã.*: zere, zini.

KRYE E-ΓAƆTTƁ

ΠƁRΓYSMƁSI

167. Πer ƥerɡýsmesine s' kɛmi te ɗɛmi ɞume fjale ƥervéç qe me ŋ' ane eɞte foljɛ, me ŋ' ane miɛ́mere; mɛ tjátere fjale: béhɛte ƥrɛj foljɛjɛ ɛɗɛ́ ruan ɞenimn' ɛ foljɛse, ƥô ƥerdórɛte si miɛ́mere.

168. Πerɡýsmesi, ne te beret s' ndepón nga ɛ-ƥaçquam' ɛ fóljɛse ƥervéç ƥrɛj nyjɛvɛt qe mɛr si miɛ́meri, ɛɗɛ́ béhɛte máɞkuʌ̂e, fɛ́mere, asjátere, ŋejes ɛ ɞumes. Mɛ te qene ketó, i raɗuame ne te ƥerkɗyɛret te fóljɛvɛt, ɛɗɛ́ te ƥerkɗyɛret' ɛ tyrɛ neƥer renjɛt s' ndepón nga te miɛ́meravɛt ɛ tjɛre, s' ka nɛvoje t' i ƥerserijme ketú.

KRYE E-CTATTE

MIFOLJEJA

169. Mifóljɛja eɛte ŋe fjal' ɛ-paperkɗyɛre mɛ tecílene mbaróhɛte ɛenim' i ŋe fóljɛjɛ, i ŋe miɛ́meri a i ŋe mifóljɛjɛ tjátere, si: *mîre* ɗua, *mê* trim, *fort* mîre.

170. Mifóljɛja ndáhɛte me ɛtate:

a) **Mifoljɛ vendi:** ketú, atý, atjɛ́, ku? tɛk, ɡɛ́teke, sipre, poɛte, áfere, lark, brenda, jaɛte, prapa, perpara, ɡekundi, kudó, tutjɛ, tehú, ketɛ́j, andɛ́j, prane, nɡat, pertɛ́j. perketɛ́j, lart, ɗɛʎe, perpjɛte, tatepjɛte, kundrɛ́q, pɛɗ, pótuʎe, perqark, diku, nga(ngaha).

b) **Mifoljɛ kohɛ:** kur? taní(taɛti, taɛ), sot, nɛ́sere, dɛj, dijɛ, pare, perpara, pastáj, sivjɛ́t, mot, vjɛt, mbrémanɛt, preme, ŋenatezaj, mecaze, qemoti, hɛrɛj(hɛrɛt), ɛpɛjt, vône, menuare, qekúr, kurdó, kupe, hɛre-hɛre, posa, bɛfas déndure, raʎe.

Gen, Eɗɛ́ ɛ́merate qe peféjene kohe perdórɛne si mifoljɛ kohɛ ne renjɛt kaʎzoŋetorɛ, si: *dítene, nátene*. Eɗɛ́ ɛum' ɛ́mera baɛke mɛ ŋe parjɛ perdórɛne si mifoljɛ kohɛ, si: *per hɛre, ne menɡɛ́st, me tɛ-nɛsermɛt.*

c) **Mifoljɛ sumɛ:** aqe, kaqe, sa? pake, ɛume, tɛ́pere, miáft, mê, sadó.

ç) **Mifoljɛ mendyrɛ:** qyɛ? si? keɛtú, aɛtú, sikundre, mîre, likɛt, urte, bute, plot, ɛqip, toskeríɛt, gɛgeríɛt, miqesíɛt, geŋɛ́ɛtrazi, vertɛ́t, mbasɛ, dofta, vaʎe etj.

d) **Mifoljɛ vertɛtorɛ:** po, posí, ɛní, ɛ, ja.

ɗ) **Mifoljɛ prapsetorɛ:** jo, nuke, se(s'), mos, as, farɛ, fiʎit, sɛmós.

KRYE E-TETTE

ΠARJETE

171. Hárjɛte jane ca fjale te-paperkâyɛra, te-cílate víhɛne perqara émeravɛt per te ngítur' atá mɛ fóljɛte, si: pi *ne* ɛtepí, vɛtɛ *mɛ* ty.

Hájɛte jane ketó:

ne (nde)	per	prapa
ner (nder)	prɛj	kundre (kundréq, perkundrɛq)
neper (ndeper)	nga (kahá ngaj)	si
mi (mbi)	mɛ	vɛç, pervéç
nene (ndene)	pas	tɛj, pertɛj
me (mbe)	perpara	perméś
tɛ (tɛk)	gɛr (gɛraj, dɛri)	qe
permi (permbi)	pa	drɛq
ndaj	para	

172. Ca nga ketó, si *prane, perpara, pas, tej* ɛtj. i nemeruam' ɛdé ne raďet te mifóljɛvɛt, sɛ kur perdórɛne vɛtem jane mifoljɛ, si: pi *prane*, ɛkoj *tej*, ɛja *pas*; kur víhɛne perpara qe émeri jane parjɛ, si: *prane* ɛtepise, *tej*, malit, *pas* murit.

BKSH

FJALETE E GKROIETORESE

Nomenclature grammaticale.—Γραμματικὴ ὀνομασία

Asjatere *a* asjáteres=neutre, οὐδέτερον.
Buzetorε=labial, χειλεόφωνον.
Çkepúture (ε-)=absolu, ἀπόλυτος.
Çquare (i, ε, te-)=déterminé, προσδιωρισμένον.
Çudites=point d'exclamation, θαυμαστικόν.
Deftoŋes (perémere)= adj. et pron. démonstratifs, δεικτικὴ ἀντωνυμία.
Dypokes=bisyllabe, δισύλλαβος.
Bembetorε=dental, οδοντόφωνον.
Emerε=nom, substantif, ὄνομα, οὐσιαστικόν.
Fáret' ε fjálese=espêces de mots, τὰ μέρη τοῦ λόγου.
Fémere *a* femerór=féminin, θηλυκόν.
Fiesλorε=sifflant, συριστικόν.
Fjale=mot, λόγος.
Foljε=verbe, ῥῆμα.
Fundjε=terminaison, κατάληξις.
Gryketorε= guttural, τοῦ λάρυγγος.
Γetregoŋes (perémere) = adj. et pron. possessifs, κτητικὴ ἀντωνυμία.
Γindjε=genre, γένος.
Kaλzoŋetorε= accusatif, αἰτιατική.

Kohɛ (mifoljɛ) = adverbe de temps, ἐπίρρημα χρόνου.

Liãjɛ = conjonctif, σύνδεσμος.

Lídure (nyje ɛ-) = article composé, ἄρθρον σύνθετον.

Máɛkulɛ *a* maɛkulór=masculin, ἀρσενικόν.

Mɛsetorɛ *a* mɛzetorɛ = pronominal (verbe), μέσον.

Medyɛme (mot i-) = temps doublement composé, χρόνος δὶς σύνθετος.

Mendyre=mode, ἔγκλισις.—Mifoljɛ mendyrɛ= adverbe de manière, ἐπίρρημα τρόπου.

Meparâim (i)=plus que parfait, ὑπερσυντελικός.—I-papandéhur' i-meparâim =plus que parfait imprévu, ἀπροσδόκητος ὑπερσυντελικός.— I-pritm' i-mêparâim = conditionnel passé, ὑπερσυντελικὸς ἐν τῷ μέλλοντι.

Mergoɲetorɛ=ablatif, ἀφαιρετική.

Miémere=adjectif, ἐπίθετον.

Mifoljɛ=adverbe, ἐπίρρημα.

Mos ngásesɛ=intransitif, ἀμετάβατον.

Mot=temps, χρόνος.

Ndames (perémerɛ)=pronom indéfini, ἀόριστος ἀντωνυμία.

Ndíhmesɛ=auxiliaire, βοηθητικόν.

Némure= nombre, ἀριθμός.—Miémere, némuri = adiectifs numeraux, ἐπίθετον ἀριθμητικὸν.

Ngásesɛ=transitif, μεταβατικόν.

Ngíture (i, ɛ, te-)=composé, σύνθετος.

Nyje=article, ἄρθρον.

Nyjɛim (i, ɛ, te-)=articulé, ἔναρθρος.

Jejes=singulier, ἑνικός.

Jepokes=monosyllabe, μονοσύλλαβος.

Paçquamɛ (ɛ)=infinitif, ἀπαρέμφατος.

Paçquare (i, ɛ, te-)=indéterminé. ἀόριστος.

Papandɛ́hure (i)=imprévu, απροσδόκητος.— i-taniɛim=présent imprévu, ἀπροσδόκητος ἐνεστὼς, ετj.

Paperkâyɛre (i, ɛ, te-)=invariable, ἄκλιτος.

Parégulte (i, ɛ, te-)=irrégulier, ἀνώμαλον.

Pareɛkuare (i)=passé antérieur, ὑπερσυντελικός.

Paretaniɛim (i)=passé antérieur, παρακείμενος.

Parjɛ=préposition, πρόθεσις.

Parâim (i)=imparfait, παραταττικός.—I-pritin' i-parâim = conditionnel, παραταττικός ἐν τῷ μέλλοντι.

Pavɛtte (i)=impersonnel, τριτοπρόσωπον.

Perkâɛse=déclinaison des noms, κλίσις ὀνομάτων.

Perémere=pronom et adj. déterminatif, ἀντωνυμία.

Pergîâçim (i) nom commun, ὄνομα κοινόν.

Perkâɛnjɛ=conjugaison, συζυγία.

Perkâím=declinaison, κλίσις.

Permendes (perémere)=pronom relatif, ἀναφορικὴ αντωνυμία.

Perseâmɛ (ɛ)=gérontif.

Perzeɛmɛ (ɛ) consonne, σύμφωνον.

Perzjere (i, ɛ, te-)=composé, σύνθετος.

*

Пesoɳetorɛ = pasif, παθητικόν.

Пervɛççim (i)=propre, κύριον (ὄνομα).

Пike=point, τελεία.

Пike-prɛsjɛ=point-virgule, ἄνω τελεία.

Пjɛλetorɛ=génitif, γενικὴ.

Пostát=table, πίναξ.

Пrapsjɛ = négation, ἄρνησις.—Mifoljɛ prapsjɛjɛ= adverbe négatif, ἐπίρρημα ἀρνητικόν.

Пjɛsetorɛ, perɣysmes *a* perɣyçmorɛ= particip, μετοχὴ.

Пrɛmɛ (ɛ)=indicatif, ὁριστικὴ.

Пrɛsjɛ=virgule, κόμμα.

Пriteîorɛ=locatif, δεκτικὴ, τοπικὴ.

Пyɛtes=point interrogatif, ἐρωτηματικόν.

Пystjɛ (mifoljɛ) = adverbe interrogatif, ἐρωτηματικόν ἐπίρρημα.

Пunetorɛ=actif, ἐνεργητικὸν.

Пritme (i)=future, μέλλον.

Qjɛλetorɛ=palatal, οὐρανισκόφωνον.

Quaɳetorɛ=nominatif, ὀνομαστικὴ.

Renjɛ=cas, πτώσις.

Rɛguâte (i, ɛ, te)=régulier, ὁμαλὸν.

Peɳe=radical, ῥίζα.

Pjɛɛtm (i, ɛ, te-)= ordinal, τακτικὸν.

Pokjɛ=syllabe, συλλαβὴ.

Sume=quantité, ποσότης.

Ɛembelím=exemple, παράδειγμα.

Ɛením=voix, διάθεσις.

Gkroɳetorɛ=grammaire, γραμματικὴ.
Gtoɳe=terminaison, αὔξησις.
Gumerokesɛ=polysyllabe, πολυσύλλαβος.
Gkuare (i)=passé défini, παρελθών.
Gumes=pluriel, πληθυντικὸς.
Taníɵim (i)=présent, ἐνεστὼς.
Traɵjɛ=accent sirconflɛx, περισπωμένη.
Tripókesɛ=trisyllabe, τρισύλλαβος.
Ɵirjɛ=interjection, ἐπιφώνημα.
Ɵjɛɛte (i, ɛ te-)=simple, ἁπλοῦν.
Ɵjɛɛmɛ (te)=(nombres) radicaux, ἀπόλυτα.
Uruamɛ (ɛ) = optatif, εὐκτικὴ.
Urãuamɛ (ɛ)=imperatif, προστακτικὴ.
Varmɛ (ɛ) = conjonctif, ὑποτακτικὴ.
Vɛte=personne, πρόσωπον.
Vɛtetór (perémere) = pronom personnel, προσωπικὴ ἀντωνυμία.
Vɛtevɛtorɛ=pronominal, αὐτοπαθὲς.
Vendi (mifoljɛ)=adverbe de lieu, ἐπίρρημα τόπου.
Vertɛtorɛ= afirmatif, βεβαιωτικὸν.
Xɒates=acsent, τόνος, ὀξεῖα.
Xvogeluare (i, ɛ, te-)=diminutif, σμικρυντικὸν.
Zeɛmɛ (ɛ)=voyelle, φωνῆεν.

BKSH

NDREJTIM' I LAΘIMEVET

Faqe	Rreshti	Ladhim	Ndrejtim
6	6	mɛ	me
„	9	veriu	vɛriu
7	37	*r*	*re*
10	17	*Te-paçquare*	*Te-paçquara*
13	12	perkûéhɛna	perkûéhɛne
14	1	te-pazeɛmɛ	te-zeɛmɛ
„	2	te-trɛte	se-trɛte
15	6	káline	kálene
16	18	peskûɛse	perkûɛse
17	8	*ye*	*yɛ*
21	13	bɛrátasɛ	bɛrátasɛ
24	18	ɛ-paçquare	ɛ-çquare
30	20	miémera	miémere
31	28	*varfaŋakɛ*	*varfaŋake*
38	5	perɲyemórɛte	perɲysmórɛte
42	17	atí	atí
„	20	asaj	asáj
„	24	nɛve	nɛvɛ
43	3	ûona	ûone
45	1, 2, 3	t' ane	t' ene
47	18	te-tyre	te-tyrɛ
49	26	*Hɛjes*	*Hejes*
58	12	zíhɛte	zíhɛte
„	„	perkûɛhéte	perkûéhɛte
59	28	dote ûoɛa	dote ûénkeɛa
60	15	ɲaɛte	ɲɛse
„	17	*ere*	—
„	18	ató ge	ató qe

Faqɛ	Rađe	Lađim	Ndrɛjtim
60	18	*yre*	*uare*
„	„	*uare*	*uare* a *uajture*
„	19	mɛ *ture*	me *ure* a *ture*
„	20	mɛ ur; i ɡaɛteti ató qe mbaróhɛne mɛ *e* a mɛ ur	mɛ *ure* a mɛ *e*
„	21	ŋe *jɛ*	ŋe *jɛ* a *ɛ*
65	6	*E-ΠΒRCJEΛ-ÇIME*	*E-ΠΒRCJEΛME*
70	1	*E-ΠΒRCEJΛ-ÇIME*	*E-ΠΒRCJEΛME*
71	5	ɛ-pritne	ɛ-pritme
„	24	kene	qene
„	29	te-pefyɛɛimit	te-párđimit
72	25	jne	jme
78	2	fy*ŋa*	fry*ŋa*
80	3	nnke	nuke
85	16	**ajture**	**uajture**
89	6	te đuáj*tkeɛime*	te huáj*tkeɛime*
95	21	fytyre	vɛte
„	28	eđɛ́	ɛđɛ́
101	28	r*j*ɛpp*e*	r*j*ɛp*ŋe*
102	9	vjel*keɛa*	vjɛ́l*keɛa*
„	25	te-r*j*ɛ́p*ure*	te-r*j*ɛ́p*ura*
103	7	*EJEG*	*DJEG*
„	22	ivjɛn	i vjɛn
104	25	p*i*ʎ*ŋɛ (-ja)*	p*i*ʎ*ŋɛ(-jɛ)*
107	6	(*onɛ*)	(*ojɛ*)
„	„	(*uanɛ*)	(*uajɛ*)
„	20	ft	fte
108	9	—m (*ç*)	—ne (*G*)
„	„	(ç)... (ç)... (ç)	(*G.*)... (*G.*)... (*G.*)
„	10	jɛ—e (ç)	jɛ—une (*G*·)

BKSH

Faqe	Raŝe	Laŝim	Ndrejtim
108	12	ɛ—e (ç)	ɛ—une (*G.*)
„	19	ndepójene	ndepójene
„	26	e se-trétese	ɛ se-trétese
„	28	perk ŝɛnjɛt	perkŝɛnjɛt
109	1	trivétate	tri vétate
„	5	I-parŝim,	I-párŝim'
„	22	*nto*	*nio*
110	3	te peste	te pɛste
„	13	*leftuakum*	*leftuakam*
„	15	*piλkt*	*piλki*
„	16	eɔte	eɔte
111	7	ɔimi	ɔime
„	10	net e-dytet	ne te-dytet
112	2	nqásesɛ	ngásesɛ
„	8	ɛɔe(i)	ɛɔe(ɛ)
„	15	ɔɛ	ɔe
„	16	u—(f) ɔime	u—(f) ɔine
„	26	i-pefyɛri	i-parŝimi

Executée par M-eur *Grégoire Balanesco* dans l'Imprimerie de la Société Albanaise *Drita* à Bucarest.

ВКSH

BKSH

BKSH